

508918

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 4.
సంపుటము. ౪.

చెన్న పట్టణము 1917 సం॥ జూలై నెల 18 వ తేది బుధవారము
శింగళ నామ సంవత్సర శ్రావణ మాస బహుళ అమావాస్య 30.

No. 92

సంచిక ౯౨

పింగళ సంవత్సరాదిసంచిక

తయారై సిద్ధముగ నున్నది

నల సంవత్సరమున జరిగిన విశేషాభిషేకసంగ్రహము సంగ్రహచరిత్రమును, ఆధ్యాత్మిక, వైదిక, పాంథిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేషవిషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజములును, దర్శనములగు రంగులదేశచటములును మహాజనుల చటములును ఇతరములైన చిత్రపటములును గలిగి మంచికాశితములపై చక్కగ ముద్రించబడినవి.

కాగితముల కలపునం దేసి కావలసి నన్ని ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధము చేయించుటవలన కలయవారు

కంటేనే వ్రాసికొను టుచితము:	రెల రు 2-0-0
అంధ్రపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు	" " 0-8-0
" అర్ధసంవత్సర " "	" " 0-12-0
అంధ్రపత్రిక సంవత్సర, లేక దినపత్రిక ౩ మాసముల చందాదారులకు	" " 1-0-0

అంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధామృతము.

తామర తైలము.

డబ్బీ 1-కి 0-4-0

పండ్లపాడి.

డబ్బీ 1-కి 0-2-0.

మోసానీ తైలము.

సీసా 1-కి 0-12-0.

అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుకెట్టివీధి మదరాసు.

శారదాంబ

ఇది శ్రీధర్మబోధినియను నాటకము
సంఘమరాచారసంగ్రహమునకు మార్గ మిందు
వాపబడినది. అందరు జదివి తీరవలయును.
రెల 0-4-0 పోస్టేజీ నేను.
అంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,
7 తంబుకెట్టివీధి, మదరాసు.

శ్రీకృష్ణులైన గోపాలకృష్ణ గోకలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్రపటము

ప్రతి 1-కి 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0
వి. వి. భిల్లూ ప్రత్యేకము.
అంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
పోస్టు బాక్సు 212, మదరాసు.

'శాస్త్రోక్త మైన ఎరువు'.

662

రాజధాని రసాయన ఎరువుశాలా (లిమిటెడ్)

పై విచారణాధికారులు: మెసర్సు ప్యారీ కంపెనీవారు, చెన్న పట్నం,

నరి, చోట్ల, ప్రత్తి, పొగాకు, చెఱు, ఆరటి మొదలగు మాగాణి ఖిచ్చి, పయిర్లకున్న, దుంప, ఫలకృత్తు ములకున్న, మొక్కతీగనరైలకున్న సంపూర్ణఎరువులు శాస్త్రోక్తముగా తయారుచేసి విక్రయించుచున్నారు. ఇవి యన్నియు నీటిని ఉపయోగించు భూములకు తగినట్లు తయారుచేయబడుటచేత ఎరువులు కొనదలచిన వారి కాలానుభూములకుట్టిని రసాయన శోధనకాలలో ఉచితముగా పరీక్షించి అనుభూముల గుణాగుణములను అనుసరించి తయారుచేయుచున్నాడు. "శాస్త్రోక్త ఎరువు" అను మాసంతర పత్రికను ఇంగ్లీషు, తెలుగు, అరబిక్, కన్నడం, మళయాళం మొదలగు భాషలలో నెలనెలకు ప్రయోగించి అందులో ఎరువు విషయముగా వ్యాసములు వ్రాసి, ఒక్కొక్క జిల్లాలోని జమీన్దార్లకును ఉచితముగా పంపించుచున్నాడు. వైచేష్టిన ప్రతిక్షున్నా, ఇంకా ఎరువు విషయముగా ఇతర అంశములకున్న కలకత్తా నుదహరించుచున్న వైవిలాసమునకు వ్రాసి తెలుసుకొనవచ్చును.

ప్యారీ అండు కంపెనీ, పోస్టుబాక్సు నెం 12, మదరాస్.

Parry & Co., Post Box No. 12, Madras.

ఇండియన్ మెయిల్ టైమరు వాచ్.

5 సంవత్సరములు గ్యారంటీ గలది.

చక్కని గొలుసుతో నెల 3-0-0 పోస్టేజీ 0-4-0.

ఇది మార్కెట్ కే సిద్ధపరుపబడినది. కావున నెవరికైనా నుండదు. నెల స్వల్పమైనను ఫల భరిక మని యనుభవమున తెలియును. దృఢమైన సామానులచేతే నేను బడి రిస్కుకూడా అనుభవము దూకు కలిగియుండునుగానీ చాల కాలము నిలువక తృప్తికరముగ పనిచేయును. గడిచినాము నెట్లై 'ఇండియన్ మెయిల్' అను పేరుండును. నెట్లలోపల గ్యారంటీ (586)

పత్ర ములికించి యుండును. ఇండియన్ మెయిల్ గ్యారంటీ కేసును తేదీని నెల రు 2-8-0 చిరునామా:— సుపీరియరు వాచ్ కంపెనీ, పోస్టుబాక్సు నెం 167 మదరాసు.

ఓరియంటల్ సోపులు

ఎప్పుడును మిక్కిలి శ్రేష్టమునునది.

చాకకు చాక. అందమునకు అందము.

ఓరియంటల్ సోపు ఫ్యాక్టరీ,

730 గోబగాన్, కలకత్తా.

మద్రాసు ఏజెంట్లు:—

మెసర్సు వి. జే. అయ్యర్ కంపెనీ,

దేశవాని మొదటివీధి, మదరాసు.

శాకభక్షణము

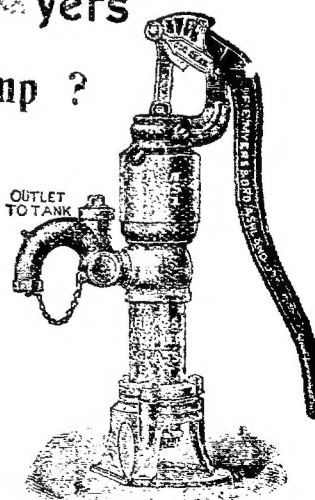
భరతభండనామల మగు మన మార్గములు బంధులము; "అహింసా పరమోధర్మ" అను నీతి నెఱిగినవాడు గావున మేము ఈ పుస్తకము యిన్నాముగా పోస్టుచార్జియు మేమధరించి పంపుచున్నాము. రెంటునే వ్రాయును.

213 వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ, ఆలంకర్షణా దోషధారయం 188, బ్రాహ్మే, మదరాసు.

What is a

Hand Pump ?

A new practicable, reliable and easy working appliance for drawing water from any depth up to 150 feet. Also for farm and stock use and small irrigation purposes. A large assortment of various designs always carried in stock. Write for full particulars and prices.

K. B. Joshi & Co.,
321, Hornby Road Fort Bombay.

ఆంధ్రజాతీయ పాఠశాల-కలకత్తా

(ఒక కలకత్తా గ్రామ్యయేట్ చే వ్రాయబడినది)

జాతీయ, మైత్ర, వై జిన్ మొదలగు రాష్ట్రములకు ఉన్నతములైన వేర్వేరు అచ్చటచ్చటనే స్థిరస్థావరము చేసికొని ఆంధ్రజాతీయ వృత్తాంతమును ఇప్పటివరకు ఆంధ్రులు వెలకలించుచున్నారు. వంగదేశమునందు కూడ చాల మంది ఆంధ్రులుండినను వారు దృష్టికి మార్చుకొనుచున్నారు. ఆంధ్రోత్సవమునకు వారికిని సన్నిహితులబంధము లేమి యని యుహించవలసి యున్నది. కాని ఈవిషయస్థితికి కారణములు లేకపోలేదు. విద్యార్థుల లగువారు తమస్వభావమును చేతన, అకొద్దివారమునను ఏ ఉన్నతములలోనో పడి బంటరి వారసులుచేరిన ఆంధ్రదేశ విషయక వాస్తవమును ఉత్సాహము కలుగజేసికొనలేదు. పర్యవ్రాసితగతి వారసు మీద వారును కూర్చున్నందున చాల గలరు. కాని, అచ్చటి జనసమృద్ధిబట్టి చూచిన, ఆంధ్రులకు ఈపాటికి ఒక మైత్రములే కాక ఒక కళాకాలమునకు ఉండవలసిన యనగము తెలియగలదు. కలకత్తా తీర్థక్షేత్రమును పేటయందు గల ఆంధ్రులు మీదవారు వారుండవలసి ఆంధ్ర విద్యాలయమును ప్రతిష్ఠించు కొని ఈపాటికి ఉన్నతదశలోనికి వచ్చేవారు. ఈవిషయమున వారికి బుద్ధి పోలేదుగాని, పోయియుండినచో శ్రమపడినచో ఏ నిజమునైనను మహారాజుగారో తోడ్పడి వారి కోరికల తీర్చేడివా.

విద్యాలయ లేకపోవుటచే వారి కనులు మూత పడియున్నది. విశాఖపట్టణం జిల్లా ఆంధ్రయువకులై బోలెడు మంది గలరు. వీరు ఒకరినొకరి ఒకరు సన్నిహితులైన ఇంకొకరి ఆంధ్రమేరకై కష్టతరము ప్రవేశించుచుందురు. ఒకనిండు మైత్రమును సంపాదించుట జనము మైత్రములు స్థాపించిన రెండు సంవత్సరములలో ప్రోగుకాగలరు. ఒక కలకత్తా పేటలలో వెయ్యిమంది ఆంధ్రులకు తమకువలేదు! ఇదికాక భగ్గపురం, బాంబే, కలకత్తా, బాలూర మొదలగు ప్రదేశములలో అనేకమంది ఆంధ్రులు గలరు. అచ్చటి వారు వారి పిల్లలకు ఉన్నతవిద్య నేర్పించుటకు చాల చిక్కులు పడుచున్నట్లు తోచును. ఏ బంగారీలుగనో, ఏ బ్రహ్మణులుగనో కలిసిపోవుచున్నారు. ఆనలే గంబాంజిల్లా వారికి ఆధునిక ఆంధ్రభాష యొక్క మార్పులు వెంటవెంటనే అలవడవు. ఈ సమయమున బ్రహ్మదేశములలోను వంగదేశములలోను అట్టి ఇబ్బందులు పడిచదువుట కష్టమనిన ఆశ్చర్యము లేదు. కలకత్తాలో మైత్రముల్లన్నట్లులను బంగారీ భాషలోనే తీక్షణము చేయుదురు. బి. ఎ. క్లాసులోకూడ బంగారీలో మాట్లాడుదురు. అందుకై వైట్లూరులో చదువుచున్న వారమే సాధారణముగా ఇబ్బంది పడుచున్నాము. ఇంక క్రొందిక్లాసువారి సంకతి వ్రాయవలసిన రము లేదు. ఇదిగాక తెలుగునకు, కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయములో ప్రముఖత లేదు. మెట్రిక్యులేషన్ వలన మాత్రము ట్రాన్స్లేషన్ కలరు. ఇంటర్మీడియేట్ బి. ఎ లలో విద్యార్థులు పడు ఇబ్బందులకు ముల లేదు. వీరి విషయమై ఆంధ్రభూమిసభ వారు ఈ సంవత్సరము క్లాసున ఒక తీర్మానమును చేసినది ఇది ఉపయోగపడవలసింది. వారి ఈ ఇబ్బందిని ఎక్కడచేతనో మొదలగా భర్తూరికాగా ఆంధ్రులకు. ఏ. బి. ఎ. తరగతి కోర్సులోనా వచ్చినవారికై తెలుగుభాషానికి శ్రద్ధ ఉండదు. అచ్చటి ఆంధ్రులకు గుండె అని ఒక పర్యాయము చూపించినయెడల ఆ విశ్వవిద్యాలయమువారు వెంటనే తెలుగుకు రికార్డుతో చేయగలరు.

అట్టి ఆంధ్రవిద్యాలయము నొకదాని కిద్దరే పురమునందు వెలకొల్పినచో అచ్చటి ఆంధ్రులకు స్వభావము జీవన మలకదును. ఇచ్చటి ఆంధ్రులకు వర్ణించ నా తరముకాదు. రెండు నాటకపుకంకెలను కలపు. భగ్గపురమునకు కూడ వీరి నాటకమును ప్రదర్శించుచుందురు. ఇదిగాక వన ఆంధ్రదేశమునందున్న దీక్షితానుభవ, పేకాటలు, బాదములు మొదలగువిషయము మిక్కిలముగా ప్రబలియున్నట్లు తోచును. ఇంక అనేకవిషయములు విద్యార్థులలోనే ప్రబలియుండు ఈ కాలమున సగమువిద్య కలిగినవారిలో ఉన్నవినిన చిత్రమేమియును లేదు. సాశ్రమ విద్యార్థులకు ముఖదానిని నెలకొల్పి ఆంధ్రభాషకు ప్రాముఖ్యము నిచ్చి కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయమునకు ఎఫ్. టి. యేట్ చేసినయెడల అన్ని విషయములు లండును. ఆంధ్రోద్యమమునకు మేలుకలుగగలరు. ప్రతిసంవత్సరమును ఆంధ్రదేశమునుండి

వచ్చు విద్యార్థుల మూలమున ఆంధ్రదేశముయొక్క హడావుడులు అచ్చటి విద్యార్థులకు తెల్లమగు చుండును.

ఇట్లుచేయుట ఆంధ్రదేశములోని ఆంధ్రులకు గూడ సుహృద్భావముగా నుండగలదు. ఇంగ్లీషువారు వారిస్వోధయోగమునకై హిందూదేశమున విద్యాలయముల వేర్వరచుకొని యున్నారు. అలహాబాదు నందు బంగారీలు వారిపిల్లలకు ఆంగ్లో-బంగారీస్కూల్ అని ప్రతిష్ఠాపనమును కలిగియున్నారు. అచ్చటి విద్యార్థులే ఆఫ్ఫడప్పుడు అలహాబాద్ విశ్వవిద్యాలయమును మెట్రిక్యులేషన్ పరీక్షలో మొదటి పది స్థానములలో ఉత్తీర్ణులగుచుందురు. ఇదిగాక మహమ్మదీయులు వారి బాలిని కాపాడుకొనుటకు విద్యాలయములను నెలకొల్పియున్నారు. కలకత్తా నగరమునకై ఆంగ్లో - మైత్ర స్కూల్ అని ఒకస్కూలుకలదు. అందులోనే తెలుగు విద్యార్థులు కూడ చదువుచున్నారు. ఆంగ్లో-మైత్రమునికి ఉపయోగకరముగా ఉన్నట్లు తోచదు. కాని సాంకేతిక కోర్సులము మాత్రము జయ ప్రదముగా జరుగుచున్నవి. నిరుడు కార్యనిర్వాహక సభ్యులు గౌ. బీట్లన్ డెల్ గారి అధ్యక్షత క్రింద మద్రాసీలకు బహుమతులు పంచివెట్టబడెను. తాము ఆంధ్రుల మనిషిమొకనుటకు ఆంధ్రులు సకల కష్టములు పడుచున్నారని పాపము ఎంత శ్రమపడినను మద్రాసీలలోనే కట్టినేమి బడుచున్నారు. దీనికి ఆంధ్ర విద్యాలయ ప్రతిష్ఠాపనము తప్ప ఉపాయాంతరము లేదు. ఇంతవరకు ఎన్నో సమతులు సమాజములు బయలుదేరినవి గాని అవికూడ ఒక విద్యాలయము బలమున లేనచో ఎంతకాల ముండగలవు? మొన్న మొన్నటి వంగదేశీయ ఆంధ్ర సమితికూడ రెండవ సంవత్సరము చేతులు మారగనే పోట్లాటలు, జరిగి నిద్రించుచున్నట్లు తోచును. వీనికి కారణము ఆక్కడ స్థిరముగా నానము చేయుచున్న ఆంధ్రులకు శ్రద్ధ తక్కువగుటయే. ఈకోజున వచ్చి రేపు వెళ్లువారు ఎంతకాలము కార్యభారమును వహించగలరు?

అట్టి విద్యాలయముయొక్క ఆవశ్యకతను అచ్చటి ఆంధ్రులకు తెలియ జేప్పినచో కడు ఉత్సాహము సొంది కార్యసాధనలుకొనరు కూడ శ్రమపడగలరు. భవమునకు శ్రమఎక్కువ యుండదు. అచ్చటి సామాన్యుల ఒక రిద్దరు తలచుకొనినచో చాలును. అదియునుంగాక విజయనగరము మహారాజు వారు కలకత్తాలో వైస్రొవిద్యార్థి వృద్ధికి మూడులక్షలు ఖర్చుపెట్టి ఒకతలచేటవీరి ఇచ్చియున్నారు. అది ఆంధ్రులకు పరయోగపడుటలేదని చింతిల్లవలసియున్నది. ఇంకను పీఠికా పురాధీశులు సిటీకళాశాలకు ముప్పదివేలు ఇచ్చినారను విషయము లోక విదితము. ఇదియును ఆంధ్రులకు ఎక్కువగా ఉపయోగ పడుటలేదు. నిరుడు అనేకమందిని గేలువద్దకు రావండా తరిమివేసి నారు. ఈమహారాజులే దయయుంచి ఒక ప్రత్యేక ఆంధ్ర విద్యాలయమునకు పాటుపడినచో అతిశ్రద్ధుకాలములో ఒక మైత్రములు రాగలదు. ఇదిగాక నాళం భీమరాజుగారను రాజున హేంద్రవరము సామాన్య కార్యకర్తలు లక్ష్యంగం పన్నులు అక్కడగలరు. ఇంకా భాగ్యవంతులు, బొంబాయిలో కల భవన్ము వుండించువారు లేకపోయినను ఈమాత్రము చేయగలవారు కలరు. వీరినందరిని కడల్పుట ఆంధ్రులవిధియై యున్నది. ఈవిషయమును గూర్చి ఏదిధముగ శ్రద్ధపడవలయునో తెలియజేసినయెడల ఆక్కడ చదువుచున్న కొందరు యువకులు తగినసహాయము చేయుటకు సన్నద్ధులై యున్నారు. కాన ఆంధ్రప్రతికరులను ఆంధ్ర మహాసభవారిని ఆంధ్రనాయకులకును దీనిని గురించి ఆలోచించుటకు మనని చేయుచున్నాము.

వంగదేశము భరత సామ్రాజ్యములో ఒకమణిగా వెలుగుచున్నది. అచ్చట వెలిగిన ఆంధ్రులు ముమ్మింగు ఆంధ్రదేశమునకు వచ్చి జేగలరు. ఇదిగాక అచ్చటి వంగనామకులే కొందరు ఎక్కువగా సహాయము చేయగలరు. మహామహా పాధ్యాయ డాక్టర్ సతీశచంద్ర విద్యాభాషణ ఎమ్. ఏ. ఓ. హెచ్. డి (గవర్నమెంటు సంస్కృతకళాశాల ప్రిన్సిపాల్) గారు వీరుకు వంగదేశీయ ఆంధ్రసమితి మొదటి సంవత్సరకోర్సుకు సంబంధించి ఆంధ్రుల పూర్వపు నాగరికతను గురించి దీప్తిపరచునము గావించి ఆంధ్రులకు పరచుటలగా జేసిరి. అప్పుడే "ఒక పక్షము వాద విశ్వవిద్యాలయముల కాలమున మావంగదేశీయులు మీ ఆంధ్రదేశమునకు విద్యకై అచ్చటి నాగరికతను నేర్చుటకై వెళ్లియుండిరి. అప్పుటి ఆంధ్రులసంతతి వారకు మీరు తిరిగి మావద్దకు నేను ఉన్నత విద్యకై వచ్చుట చూచుటకన్న మాకుగర్వింపదగిన విషయము వేరొకటిగానము" అని వారు ఆంగ్లమున చెప్పిరి. వారికి తెలుగు

గూడ వచ్చునని వదలి కలదు. వారు సిండికేట్ సభ్యులు. చాల ఉపయోగము చేయగలరు. ఇంకను సి. వి. రామన్ గారు ఉపకారము చేయగలరు. కనుక రాబోవు కాంగ్రెస్ సమయమున ఆంధ్రనాయకులు కలకత్తాకు వచ్చునప్పుడు ఈ విషయమై ఆలోచించి ఏర్పాటులను చేసి వెళ్ళియెడల అచ్చటి ఆంధ్రులు కలకాలమును కృతజ్ఞులై వృద్ధి సొందగలరు. ఇచ్చటివలెగాక అచ్చట విశ్వవిద్యాలయమునకు అఫిలియేట్ చేయుట మిక్కిలి సులభము. జీతములు చతుక. ఈవిషయమును ఆంధ్రమహాజనులు ఆలోచించెదరు గాక యని హెచ్చరించుచున్నాడను.

కీర్తిశేఖరైన పి. ఏకాంబర మునియ్యార్యు, బిల్లిపేట, గూరు:- వీరు ఈ నెల 18 వ తేదీ కుక్రవారమునాడు కీర్తిశేఖరైక్కి 6 నెలలనుండి వీరు రోగపీడితులై యుండిరి. వీరు రివిన్యూ శక్రటచేలు నూపర్చెంటుగు దివంగత పి. విజయరాఘవ మొదల్యారుగారి పుత్రులు. వీరే మొట్టమొదట ఇనస్పెక్టరు ఆఫ్ స్కూలులు పదవిని బడసిన భారతీయులు. రావుసాహేబు పి. సంబంధము మొదల్యారు బి. ఏ. బి. ఎల్ గారును మరొకరు సోదరులును ఒక పుత్రుడును చాలవంద బంధువర్గమును వీరికి గలరు.

కావలెను.

చురుకు గలిగినటువంటియు, కష్టరతి పనిచేయు గల ఏజంట్లు అన్ని పట్టణములలో కావలెను. మంచి జీతము, కమీషను ఇవ్వబడును. వివరము తెలియగోరువారు యాక్రొందిచిరు నామాకు వ్రాసికొనవలెను. (828) సామెనుడిక్, 80, ముత్తునాయకన్ వీధి, వరదాన్.

రాజమం ద్రి హిందూత్వయాత్రీకల్ కంపెని, అందు ఎలక్ ట్రిక్ సినిమా.

ఆంధ్రదేశంబునం గల విద్యార్థులకులగు పెద్దలు చాలమంది, దీనిసాటియైన సమాజము మరియొకటి లేదని యభిప్రాయము లొసంగి, అనేక బంగారు పతకములును, అనేక బహుమతులును, నొసంగి యున్నారు. అదియునుంగాక, పరీక్షాప్రదర్శనములయందు వెండి విగ్రహములను గెలుపొంది యున్నారము. రంగస్థలము, శాల అంతయు, ఎలక్ ట్రిక్కుదీపములు పంకాలు వగైరాలచే నమర్పబడును. సీరులు, దుస్తులు మొదలగునవి, యన్నియును, బొంబాయి మున్నగు మహాపట్టణములలో గల పార్టీకంపెనీల కెందును మా సమాజము తీసిపోవదు.

రాజమం ద్రి వరపు వర్తక సంఘమువారు వేణీసంహారనాటకమును శ్రేష్ఠతరముగా బ్రదర్శించిన వారికి (రు. 300 విలువ గలది) సుదర్శన చక్రమును బంగారుపతకమును, కొక జయ ధ్వజమును, నొసంగుటకై నిర్ణయించి, నూ ప్రదర్శనమునకు మెచ్చి మా కొసంగి. అది మా కొసంగిన తేదీ మొదలుకొని మాకన్న మిన్నగా బ్రదర్శించిన వారికి దానిని మే మిచ్చుట కంగీకరించి స్వీకరించితిమి.

శ్రీధ్రు కాలములో మేము విజయనగరములో నయోధ్య మైదానమునందు, వేయబోవు పెద్ద గుడారమున, కొన్ని సాబకములను బ్రదర్శించెదము. ఆంధ్రభాషాభిమాను లెల్లరును, వీక్షించి యానందించి, మహమ్మదాంధ్ర జేమ గోరుచున్నారము. నాటకము చేయుతరదినములందు, ఎలక్ ట్రిక్కు సినిమా, (బయస్కోపు) ప్రదర్శనము జరుపబడును.

ఇట్లు విధేయుడు, కృత్తివెంటి నాగేశ్వరరావు.

చెన్నపురి వైద్యకళాశాల.

పారిశ్రామిక ప్రధానము.

వైద్యకళాశాల విద్యార్థులకు ప్రతివర్సమునను బహు మాము లాసకబడు చుండును. ఈ సంవత్సరపు బహుమాన ప్రధానోత్సవము మున్నటిదినమున జరిగినది. ఆధ్యక్షులగు చెన్నపురి గవర్నరుగారు రావేగమే, కళాశాలాధ్యక్షుడు కల్లుల మిల్లెనుగారు కళాశాలా పండితులును, శ్రీవారికి స్వాగత మొసరిరి. కళాశాలా భవనమునెదుట, వైద్యకవిద్యార్థుల కవాతునుజూచిన పిదప గవర్నరుగారు హాలులోనికి విచ్చేసిరి.

గత సంవత్సరమున కళాశాలలో జరిగిన కార్యములనుట మిల్లెనుగారు ప్రవచించిరి. కళాశాలా వ్యాపారము లభిష్టస్థి లోనన్నవి. గత వత్సరమున కళాశాల యందు 448 గురు విద్యార్థులుండిరి. వీరిలో 857 రు వైద్యశాస్త్రము నభ్యసించి మిగిలిన 91 రు విద్యార్థులను, ఆరోగ్యశాస్త్రము, పారిశుధ్య విధులు మున్నగు ప్రత్యేకవిషయముల నభ్యసించు చున్నారు. వైద్య శాస్త్రాభ్యాసకులలో 282 రు విశ్వవిద్యాలయపు తరగతులలో నుండ, 57 రు వైద్యక విద్యార్థులై యున్నారు. 18 రు శ్రీమతి వీ పాత్రికేయకాలిలో నున్నారు. బి. ఎస్. సి. పట్టము ను నెలకొల్పిన దానిగ విద్యార్థులెవ్వరు నాపట్టమునకు నన్నట్లుగాక, వర్తమానమున నొక్క విద్యార్థి మాత్ర మాపట్టమునకై చదువు చున్నాడు. విశ్వ విద్యాలయ పరీక్ష ఫలితములు ఆనుకూలముగ నున్నవి. నూటికి 68 రు విద్యార్థులు పరీక్షలయందు కృతార్థులై మొదిరి. ఫితిగతు లీతీరుననె యుండినచో, అచిర కాలముననే కృతార్థులైన విద్యార్థుల సంఖ్య వృద్ధి నొందగలదు కళాశాలలో వైద్యమునభ్యసించి, వైద్యవృత్తిని అనిపించుకొనిన కొందరు, ముద్దనేవకు పోవుచునని యిటీవలనె తెలియపరచి యున్నారు. క్రీడలయందు కళాశాల యోగ్యత్యమున వహించి యున్నది. ఈ క్రీడికి వైద్యకవిద్యార్థి వెలుగురు చాలవరకు కారకులై యున్నారు.

వైద్యకళాశాల మిల్లెనుగారు నడిపిన యనంతరమున గవర్నరు గారు దీర్ఘమగు సుపన్యాస మొనర్చిరి. కళాశాలా కార్య నిర్వహణము చెన్నపురి దొరతనమువారి యామోదమున వడసి నది. కళాశాలాలోగి వర్తమున కొన్ని మార్పులు జరిగియున్నవి. ఈ మార్పులయందు దొక్క దానిని మాత్రము గవర్నరుగారు వివరించిరి. కల్లులగుప్పర్లుగారి సేవ మరలనీ రాష్ట్రమునకు లభిష్టపథభాగ్యము కలగినందున శ్రీవారానంద భరితులయిరి. గాని గుప్పర్లుగా రచిరకాలముననే యీరాష్ట్రమును వీడి వెళ్ళి కార్యమునకై, యితరస్థానమునకు బోవలసియున్నది. వీరి క్రేయస్వనకై మన మొనర్చు ప్రార్థనలు, నూతనోద్యోగ మునకు పోవనున్న వీరిననుసరించును.

మార్పులు మున్నగు నిబ్బందు లెన్నయో యున్నను, కళాశాలను వృద్ధిలోనికి గొనివచ్చిన మిల్లెనుగారును సంఘము వారును అభినందనపాత్రులై యున్నారు. ఇవట బోధింపబడు విషయము లుత్తరపద్ధతిని బోధింపబడుచున్నవి. విశ్వవిద్యాలయ పరీక్షలయందు విద్యార్థుల నేకు లుత్తీర్ణులగుటబట్టి, విద్యార్థుల పరిశ్రమమున్నగు సుగుణ సంపత్తి వ్యక్తమగును. క్రీడానియ విషయముల బట్టిచూచిన, మున్నందు తాముబోధింపవలసిన యంశమును విద్యార్థులపై దాచరించుచుండినని స్పష్టము కాగలదు. తనకాలమున విద్యార్థులు ప్రశంసనీయులు.

ర సాయ నిక ఓ. వ. ధి

ప్రకరణముల బోధించు తరగతియందలి పర్యవసానము: సంప్రతికరముగ లేవని సంఘమువారు వగచుచున్నారు. వీరిల విచారము సహేతుకము. ఈతరగతి నున్నతదశలోనికి గొనిరావలసినదని మిల్లెనుగారు మోచిందియున్నారు. దేశమున వైద్యకళాశాలము విరివిగావలయునని ప్రైవేటు డాక్టర్లకి కముగ నుండవలయును. వీరితోపాటు వైద్యకళాశాలయందలి విద్యార్థుల సంఖ్య గూడ వృద్ధియగుచుండవలయును. ఈ విషయ ప్రాముఖ్యతను సజ్జను జనముగా రాత్రి పలుకుచు ఓ. వ. ధి పరిశోధక పితమున నెలకొల్పవలసినదని హెచ్చరించుచున్నారు. కాలమానశీతి స్వస్థపడిన యనంతరమున వీరి హెచ్చరింపు కార్యరూపకమగుగాక. ఈ పితమున నెలకొల్పిన యనంతరమున, భగవత్సమునందు లభ్యమగు నోషుల పరిశోధకమున కవకాశము కలుగగలదు.

వైద్యవృత్తివలంబించి నందులకు విద్యార్థులెంతయు సంక్రమింతులు. వైద్యముపైభావము ఘనతగాంచుచున్నది. మున్నుండినవృత్తి ప్రదితవృత్తిమొదగలదు. కళాశాలలను, వైద్యపాఠశాలలను తనకృత్యములను చక్కగ నిర్వహించినవి.

వైద్యశాస్త్రజ్ఞానము వ్యాప్తమగుచున్నది. నిపుణుగు వైద్యుల సహాయము గావలయునని ఎల్లవోట్లనుండియు భ్యనించుచున్నది. వైద్యుల యావశ్యకతను దొరతనమువారు గమనింపక పోలేరు. ఈవిషయమై వారుతమకై క్రివంచన లేక సహాయ పడుచున్నారు. పరి శోధన కార్యములను పూనుకొను వారిని పరిశోధనాలయములను హైందవభూమివిశేషముగ వాంఛించి యున్నది. నేటి యుదయముననె శ్యాసకానాదిశోగ చికిత్సా లయమునకు శంఖుస్థాపన మొనర్పబడినదిగాని పరిశోధనలు జరుగవలసిన విషయము లపారములైయున్నవి. సకాలమున నీ పరిశోధనములకు తగిన ఏర్పాటు లొనర్పబడుననుటకు సందేహములేదు.

వైద్యులకు వైపుణ్యసామర్థ్యము లవసరమని జేర చెప్పనక్కరలేదు. గాని అందరు డాక్టర్లును ఒకేతీరున సమర్థులగుట తటస్థపడలేదు. కళాశాలయందు విద్యాభ్యాస మొనర్చినంత మాత్రమున వైద్య పట్టభద్రులకు సంపూర్ణమగు ప్రజ్ఞ కలుగలేదు. అనుభవమును సంపాదించిన కొలదియు తనజ్ఞానము చాలవృద్ధిచుని విదితము కాగలదు. వైద్యమున నారితే వృద్ధులయినను, వన మింకను నూతనాంశములను నేర్చుకొనవలసియున్నదను భావముతో నుండువారే వైద్య వృత్తిమూలమును గ్రహించినవారు.

ఇక నొకటి రెండు విషయముల బోధింపవలసియున్నది. వైద్యవృత్తివలంబకులకు శ్రమ యధికము. శ్రమశోర్మ్యలిగి యుండుటకు వారు జేహదాధ్యాయులులై యుండవలయును కనుక వైద్యవిద్యార్థులు విద్యాభ్యాసన సమయమునందే వృత్తకార్యముల గుటకు యత్నింపవలయును. యూరోపు దేశమున వైద్య పట్టముల నందిన విద్యార్థులు వైద్యశాలలయందు స్వల్పజీతములతో, లేక జీతములు లేకనో ఉద్యోగమునకు తుదుకుంటురు. గాని యచట మాత్రమిట్టిస్థితి గానరాదు. భనాశకును, జ్ఞానము:కును వైరము. సంపూర్ణజ్ఞానము నలవరించుకొంటిరేని, భన మొక్కక్షణమున నాజ్ఞింపవచ్చును. అనుభవమును విరివియొనర్చుకొనుచు జ్ఞానాధికులగుటయే వి యాశయమై యుండవలయును.

వైద్యవృత్తివలంబకు లనుసరింపవలసిన నిబంధనలు గలవు. వైద్యులలో నన్యోన్యగౌరవ విశ్వాసభావము లేవడి యుండవలెను. భనికుడయినదియు, నిరుపేదయైనదియు, గమనింపక వైద్యుడు, తనశక్తిసామర్థ్యముల నన్నిటిని రోగివశ మొనరింపవలయును. జ్ఞానమును మానవత్వమునకై వినియోగింపవలయునుగాని స్వలాభమును గూర్చిచాచియుంచు కొనవలసినది గాదని వారిపై నిష్కంధించును. ఈ నూత్రములు పాటించి నడచుకొనిన, మీరు, మాతోడిమానవుల గౌరవమునకు పాత్రులై వారియంతరంగమును చూరగొనగలరు.

వర్తమానమున వైద్యులకు లభ్యపడిన గౌరవ మిదివరలో నెన్నడును వారికి కలుగలేదు. స్వాధీనహితయై, సాహస వైర్యములతో, బైబియము తీరమున నుండి, మె స పోటుమియా వరకుండు యుద్ధ భూమి ని వైద్య సమాహము పనిచేయుచున్నది. ఈకళాశాలయందు వైద్యులు నభ్యసించినవారు కొందరుగలరు. ఇంకను వెక్కిరించువైద్యులగత్యయ్యెమున్నారు. యధార్థమున, ఈవైద్యకళాశాల తన పుత్రులనంపితిని ప్రాప్తతో వచ్చిచుగాక.

ఇంతటితో గవర్నరుగారి ప్రసంగమంతమై పారిశ్రామిక పుదానము ప్రారంభమయ్యెను. బహుమానముల నొసగిన యనంతరమున మా|| సర్వజనరలుగారుపర్యసించిరి పిచ్చుట్ట గవర్నరుగారికి వందనములంపబడెను.

బొంబాయి శాసనసభలో మానసియులగు పేజ్లెలు గారుపాదించుచున్న ప్రాథమిక విద్యా చట్టముయొక్క ఉద్దేశములను బోధించుటకు గా హుల్లీలో పన్ను లిచ్చువారి స్థానికసంఘము వారికి సభ నాహ్వానించిరి. అసభ నొక పోటీను ఇనపెట్టరు గా రావీజేసిరి. మీడియజమానుల యుద్ధరువునల నాపిజేసితిని యతిమచెప్పెను. పునపాలకసంఘము వారి పరిస్థితులలో డాక్టరు కుబ్జాభానుగారి హాజమాన్యమున నాసభ సమగ్ర ముండెను.

అలహాబాదు హోమురూలునుమిలవారి యాజమాన్యమున వీసెంటు (పశ్చిమ) నిష్పాధానాసకేక్షను గూర్చి తమయన మ్మితిని చెలుపుటకును, హోమురూలు ఆంధ్రోళనము నింతటితో విమోచక ఎక్కుడు పట్టునలతో నికముందు నిర్వహించుటకు తన దృఢనిశ్చయమును చూపుటకును అలహాబాదు ప్రజలు మరెయొక బహింగసభ గానించిరి. మా|| డాక్టరు సామ్రా గారు సభాధిపత్యమున వహించిరి.

రంగూనులో గవర్నరుగారి దర్బారు.

రంగూన్, జూలై 16:— బర్మా లెప్టినెంటు గవర్నరుగారు మొదటి దైవట్టియు కట్టకదటి దైవట్టియు తమ దర్బారును రంగూను నగరమున నేటిమధ్యాహ్నముగానించిరి. తత్సమయమున దొరతనమువారి మందిరమున 600 కంటే ఎక్కువగ ప్రేక్షకులు విచ్చేసిరి. పౌర సేవోద్యోగులు, వైదికోద్యోగులు కొంత మంది నాటిమణులు గూడ గలరు. రాజుగారి పుట్టిన దినోత్సవ గౌరవాధ్యము చాల మందికి కత్తులు స్వర్ణరజితపతకములు మున్నగునవి బహుమానముగ నీయబడినవి.

సర్. హార్కోట్ బట్లర్ గారి యుపన్యాసము

తత్సందర్భమునముఖ్యముగ రెండువిషయములను గురించి సర్ హార్కోట్ బట్లర్ గారు ఇట్లు ఉపన్యసించిరి:— బర్మా దేశీయులకు ర్తమానసంగ్రామమునకు అమితసహాయ మొనరించిరి. ఆధికసహాయమును, వైదికసహాయమును, ఆయాధనామగ్రని సమగ్రముగ సమకూర్చిరి. వైదికసరఫరా విషయమై బర్మా దేశీయులు అమితసహాయ మొనరించిరి. మొత్తము 508 ఉద్యోగములను 11895 వైదికులు రణరంగమున లేగిరి. 1893 వైదిక పోటీను ఉద్యోగములు కూడ సమగ్రమున కేగిరి. 108 హైందవోద్యోగులు 7649 వైదికులు, 29 కిమిషను వైద్య శాస్త్రోద్యోగులు 126 అసిస్టెంటు సర్జనులు సహా అసిస్టెంటు సర్జనులకూడ రణముఖమున కేగిరి. బర్మా కమిషన్ సివిలపొలీసు శాఖవారు 37,26 ఉద్యోగములను, పి. డబ్ల్యూ. డి శాఖవారు 27 ఉద్యోగములను, 10 మంది తాచేవారులను సాయముగ నంపిరి. దీనికి తోడు ఇతరశాఖలవారుగూడ తమ శక్తికొలది సాయ మొసంగిరి. బర్మాదేశీయులు యుద్ధబుణము నిమిత్తము 2,3 కోట్ల రూపాయలు బుణ మొసంగిరి. కొన్ని భాగయోదలను నౌకలనుకూడ సంఫరాచేసిరి. బర్మా యునుప దారులగుండమెసపాటుమియాకునుతూర్పుఆఫ్రికాకునుసంగ్రామము నిమిత్తము అనేకముగ సామగ్రి సరఫరా చేయబడినది. రాష్ట్ర పరిపాలనకు తోడ్పడిన వారందరకును నేను వందనము లర్పించుచున్నాడను. బర్మాశాసన నిర్మాణసభ్యుల సంఖ్యను హెచ్చించుటకు దొరతనము వారికి తెలియ జేసితిమి. వారి ఉత్తమపుత్రులకు మనము ఎదురుమాదు చుండవలెను. సదరక్ హెడ్ ప్రేట్సు ఇనుపదారులను విస్తరించుటకు తురుష్కయుద్ధబంధీలను ఏర్పరచుటకు నిశ్చయించబడినది. బర్మావిశ్వావిద్యాలయము నిమిత్తము ఒక ఫలమును కొనుటకు ఇండియా కార్యదర్శిగారు తీర్మానించినారు. బర్మాలో ఉన్నతన్యాయస్థానమును నెలకొల్పు విషయము ఆలోచనలో నున్నది.

పాట్నాలో ఉన్నత న్యాయస్థానముండే నేని (హైకోర్టు) బర్మాలోకూడ హైకోర్టు ఆవశ్య ముండితీరవలయును. ఈవిషయమును గురించి నా అనంతరాధికారి మోచించవలసి యున్నది.

బర్మా రాష్ట్ర మంతయు సంయుక్తముగ నుండవలెను. అప్పుడు బర్మాకును వ్యవసాయ సౌఖ్యములు మెండుగనుండుటచే రంగూనులో సంబంధ హంభవ్యము లుందుకొనినచో సమంజసముగ నుండును. బ్లా సెనుకునడ్డి పట్టులను జిల్లా డివిజను జడ్జిలకు బరులగ ప్రవేశ పెట్టవలెను. కాని దీనికి విశేష భయము వ్యయమగును. ఇద్దానిముందు మోచింపవలెను.

అధికారులు, అనధికారులు ఎజయరిక లేకుండగ కార్యభారమును వహించి నిర్వహించుటకు బూజినచో దేశము నభివృద్ధి గాంచగలదు. క్రియాశీలకముగ కార్య నిర్వహణమునకు బోదగవలెను. పశ్చిమ విశ్వాసముతో ఒండొరులు మెలగవలెను. యధాసంతరమున గొప్ప మార్పులు కలుగగలవు. అప్పుడు సామ్రాజ్యము గురించి మోచింపవలసి యుండును. ఆయాపనులయందు ప్రజలకు ఆసక్తినికలుగజేసిన కార్యసాధనలను క్లెక్టింగులయొ కలుగజాలదు. అందరును నకమక్త్యముతో పనిచేసిన. కార్య భారము తగ్గుటయే గాక జనుకరముగ నుండును. రిక్తగ్రేదుల జెండక యధాధికు సంఘములను గ్రహించి కార్యనిర్వహణ మునకు పూనుకొనదు. మనోవాక్యాను కర్మముగ మూలకార్యము లాచరించవలెను. అనననముగ పరులకార్యముల గురించి విచర్చించకు. వానికంటే బాగుగ చేయుగల దారుల్యమున్నచో అటుల గానించి విచర్చించవలెను. అంతయుగాని ఊరక ఒకల నాక్షేపించవగదు. యువజనులపై ప్రపంచమంతయు నాధారపడియున్నది. గాన మీరందరును శక్తివంచన లేక మీ విద్యుక్త భగ్గుములను నిర్వహించువుడు. మీకందరకు భగవంతు డాయారాతో వైశ్వర్యములను ప్రసాదించు గాత!

నిర్బంధావాస శిక్షలు.

I

సర్ నారాయణ చంద్రవార్మగారు గారి విషయమై "తైమ్స్" పత్రికకు వ్రాసియున్నారు.

జూలై నెల, 2వ తేదీన ఛాన్సెలరుగారు, బీసెంటమ్మగారి యాజమాన్యము క్రింద నున్న స్వరాజ్యోద్యమము న్యాయసమీక్షము గాదా అని ఇండియా కార్యదర్శిగారు ఛాంబ్లెస్ గారిని కామన్స్ సభలో ప్రశ్నించిరి. ఇందు మూలమున రెండు విషయములు ముఖ్యముగ నెల్లగును మునింపు చున్నవి: ఈ మొదట, యీమె యిరువురి సహకారుల మీదను ఇండియా రక్షణశాసనము ననుసరించి విధింపబడిన శిక్ష న్యాయ సమీక్షమేనా? రెండవది, బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో నున్న రాజకీయచారమును నిబంధనలను అనుసరించి శాస్త్రసమీక్ష తమకు నాందోళనము చేయుటకు తగినవిధమును లేదా?

ఈ రెండు విషయములను గూర్చి యీ వ్యాసమున వ్రాసెదను. హిందూ దేశ రక్షణ శాసనము న న్యాయముగ ప్రయోగించి ప్రభుత్వము వారి ప్రవాస శిక్షలను విధించి రనియు, యాద్యసమీక్షమున ప్రభుత్వము వారిని కలవరపరచి, శత్రువులకు సహాయకారకులై దేశక్షేమమునకు భంగ మొన గూర్చు వారలపై నుపయోగింప నది యుద్దేశింపబడినదనియు, బీసెంటమ్మగారును, యామె స్నేహితులును ఇట్టివారు కా రనియు, నిర్బంధావాసశిక్షను ఖండించు వారందరును నుడువుదురు. కాని, నెట్టివారైనను "ప్రజాక్షేమమునకు భంగకర మగునటుల" వర్తించుచున్నారని ప్రభుత్వమువారికి తోచిన యెడల వారిని శిక్షింపవచ్చునని యీ శాసనము నుడువుచుండగ యీ శాసనముయొక్క ఉద్దేశమును గూర్చి మాటలాడు చుండుట నిరర్థకము.

న్యాయశాస్త్రానుసరణముగ తిలకించినయెడల నిట్టి యభిప్రాయముతో పకపోదు. ఇక బ్రిటిషు రాజకీయచారమును బట్టి యీ విషయమును చర్చించు తము. బ్రిటిషు రాజ్య పద్ధతి కాలక్రమమున పరిణామము నొందుచువచ్చి దేశములోని న్యాయశాస్త్రముచే బలపరుపబడి, యొక పెద్ద సామ్రాజ్యముగ నర్దిల్లింది. శాసనసభవారు ప్రభుత్వము వారికి సర్వాధికారము నొసంగు శాసనములను చేయుట బ్రిటిషు ఇండియా దేశములో అసాధారణము కాదు. ఇట్టి శాసనములను ప్రభుత్వమువారి పక్షమున నున్నవారు శాసనసభలో నుప పాదించి, వీనికి సభామోదమును బడయుచుండును.

ఈ విషయమై 1879వ సంవత్సరమున ఇండియా ప్రభుత్వమువారి సభ్యుడుగ మా. కై. ట్రేస్ట్రాగారిట్టి పరిశీలనలలో నీ ప్రశ్నను వేసియున్నారు. 1870 వ సంవత్సరపు ఇండియా సభాశాసనము ననుసరించి, బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున శాంతి నెల కొల్పుటకుగాను, దేశమున అశాంతికారకమగు ప్రయత్నముల ను అడంచుటకు గవర్నరుజనరలుకు సర్వాధికార మియ్యబడి నది. ఈ విషయమున, తన సభవారు ఏకగ్రీవముగ వేసిన తీర్మానమునకు గూడ నాతడు ప్రతికూలముగ వర్తింప నధికారమున్నది. ఈ విధముగ 1879వ సంవత్సరమున లిట్టను ప్రభువుగారు తన సభవారు యభిప్రాయములను త్రోసిపుచ్చి మాన్యుటకు నూలుసరకులపై విధింపబడిన పన్నును కొట్టివేసిరి. ఈ పన్ను శాసనము వలన విధింపబడినది గాన దీనిని తీసివేయుటకు శాసనసమీక్షమే గావలయును. కాని, యందుల కీ విషయమును శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టిన యెడల కార్యనిర్వాహక సంఘసభ్యులే దీని నచ్చట నెదిర్చెదరు. కావున 1875 వ సంవత్సరపు టారిఫు ఆక్టు, 23-వ శ్లోక ప్రకారము ఈ పన్నును కొట్టివేసినదిని లిట్టను ప్రభువుగారు చెప్పిరి. ఈ చర్యకు స్తోక్కుగారు ప్రతికూలముగ నుండిరి. గవర్నరు జనరలుగారి కార్యము శాసనానుసరణమే గాని, చిన్న చిన్న మార్పులను చేయుటకు నిర్ణయింప బడిన టారిఫు ఆక్టును యిట్టి విషయములో ప్రభుత్వము వారు పయోగించుట "అధికార మోస మ"నియు, శాసనాభిప్రాయానుసారముగ వర్తించుట న్యాయ మనియు స్తోక్కుగారు నుడివీరి. అనగా, నిట్టి విషయములలో ప్రభుత్వమువారు చేయు కార్యములు రాజకీయచారమునకు వ్యతిరేకమని అభిప్రాయము. లిట్టను ప్రభువుగారి చర్యను గూర్చి 1879వ సంవత్సరమున కామన్స్ సభలో మాట్లాడుచు సర్ విలియము హార్లోడ్ గారు కూడ స్తోక్కుగారితో నేకీభవించి, గవర్నరు జనరలుగారి చర్య న్యాయసమీక్షమైనను, రాజకీయచారముద్దేశములకు వ్యతిరేకమని నుడివీరి. ఇట్టి కార్యములను గవర్నరు జనరలు లాచరించిన యెడల, హిందూ దేశ రాజ్యపద్ధతి వివాదము నొందుననియు, భారతీయులకు రక్షణ మొందును నుండదనియు హార్లోడ్ గారు చెప్పిరి.

1870వ సంవత్సరము ఇండియా సభాశాసన ప్రకారము రాజప్రతినిధి కొనంగబడిన అధికారముల విషయమును గూర్చి యోచించుచో, ఈ శాసననిర్మాతలగు పార్లమెంటువారి అభిప్రాయమును కనుగొనుట దుస్సాధ్యమనియు, అనవసరమనియు, హిందూ దేశ కార్యదర్శిగారి సభయందు సభ్యుడగు సర్. హెన్రీ సమ్మెరు మెయినుగారు నుడివీరి. కాని, సి కట్లమ్మ ఆక్టు ననుసరించి లిట్టను ప్రభువుగారు చేసిన కార్యముపై వీరు తమ యభిప్రాయమును వ్యక్తీకరింప లేదు.

ఇందు మూలమున, కార్యనిర్వాహక సభవారికి శాసన సభ వారికి యుద్దేశముతో నొసంగు శాసనాధికారమును, దొరతనము వారు అందులకు భిన్నముగ వినియోగించుట బ్రిటిషు ఇండియాలో పరిపాటి యైనదని తెలియుచున్నది.

హిందూ దేశ రక్షణ శాసనోద్దేశములను, ఆవశ్యకత యను, వీనిపై రాజప్రతినిధి యొక్కయు, తదితరుల యొక్కయు, యుద్దేశముల నీ క్రింద బొందుపరచుచున్నాను:— యుద్ధసమయము లలో ననువర్తించుట కీ శాసనము నిర్మితమైనది. ఇది రెండు తెగల సేనలపై ప్రయోగింపబడు నుద్దేశముతో చేయబడినది:—(1) యుద్ధములో శత్రువులకు సహాయ మొనర్చువారి యెడలను, (2) యుద్ధ సమయమున, పసిఫిక్కు-తీరము, తూర్పు ప్రదేశము, హిందూ దేశము మున్నగు స్థలములలో దేశమున నశాంతిని కలిగించి దేశములలో భేదభావముల నుదయింపజేయువారి యెడలను దీనిని ప్రయోగింపవలెను. బీసెంటమ్మగారును, ఈమె సహకారులు నిరెండు తెగలకులకు జేరువారు కారు.

స్వదేశపరిపాలనమునకు ననువగు రాజకీయ సంస్కరణములపై "కలహ కారకమగు" పద్ధతుల ననుసరించుటచే నామెపై శిక్ష విధింపబడినది. ప్రభుత్వమువారి నొసంగిన యీ అభిప్రాయము సరియైనను గాకున్నను, ప్రభుత్వము వారిట్టి సమయములలో రాజకీయచారవిరుద్ధముగ వర్తించి నిర్బంధావాసము ను విధించుట మంచిదేయని అనుకొందము. అటులయినను, బీసెంటమ్మగారు చేయు రాజకీయాందోళన తత్వమున భేదము గలదు. ప్రత్యక్షముగ గాని, మరి యేవిధముగ గాని, ప్రభుత్వము వారిని కలవరపరచు వారందరును, చక్రవర్తిగారికి శత్రువులే యని, ప్రభుత్వమువారి భిప్రాయపడుచున్నట్లు లున్నది. కాని, దేశములోని రాజకీయ సంస్కరణములను గోరి, ఆందోళనము సలుపువారల నిట్టి తరగతిలో జేర్చలేదు. వీరు చేయు కార్యము లెట్టివైనను హిందూ దేశ రక్షణ శాసనమును ప్రయోగింపక, రాజకీయచారము ననుసరించి వీరియెడల చర్య నడుపుట మంచిది. ఈ విషయమున లిఖితరూపముగ చట్టములు లేకపోయినను, ఆచార మనుసరణయని ఇండియా ప్రభుత్వమువారే నుడివియున్నారు. ఈ విషయమై యిక నొక వ్యాసమున వ్రాయబూనెదను — 'న్యాయ ఇండియా'

వ్యవసాయ కళాశాల వర్ధంత్యుత్సవము.

ఈ నెల 15 వ తేదీన కొయంబుత్తూరులో నీవర్ధంత్యుత్సవము మా. సర్. ఏ. కాడ్మ్యగారి అధ్యక్షత క్రింద జరిగినది. చాలచుండి సభకువచ్చిరి. ఆర్. సి. వుడ్డుగారు స్వాగత మొసంగిరి. కార్యదర్శి నివేదికమును చదివెను. కళాశాల సంఘమున గతవత్సరమున 89 మంది చేరిరి. వెనుకటి సంవత్సరమున 955 గురు సభ్యులు మాత్రమే యుండగ నీ సంవత్సరమున 991 మంది సభ్యులు గలరు. రామ నాడు రాజుగారును దొడ్డప నాయకగారును జమీందారు దివాను బహదూరు యు. రామభద్రనాయకుగారును కొల్లంగేను వి. మాధవ రాజుగారును చెరియ 100 ల నిచ్చి పోషకులుగా నేరిరి. గత సంవత్సరము సంఘమువారికి విద్యార్థికి ధనసహాయ మొనరించిరి. ఈ వత్సరమునగూడ ధనసహాయము చేయ నెంచిరి. వీరిమాసపత్రిక యుపయోగకరముగ నున్నది. నిధికి మొత్తము రు 5257-5-0 లు మూలధనము గలదు.

పిమ్మట కాడ్మ్యగారు డిస్మాగారి ఛాయాపటమును బహిరంగ మొనరించిరి. పిమ్మట కే. ఎస్. శంకరలింగం క్విల్ల గారిని కేరంగాచారిగారిని పతకముల మొసంగిరి. చెన్నపురి రాజధానియందు వ్యవసాయము ముఖ్యవృత్తిగా నున్నది. కాన నీ కళాశాలయందు దొరతనమువారికి చాల నభిమానము కలదు. ఈ రాజధానిలో నున్న 420 లక్షల మందిలోను 280 లక్షల మంది వ్యవసాయమునే వృత్తిగా చేసికొని యున్నారు. కాని వీరికి దీనివలన రావలసినంత లాభము వచ్చుటలేదు. అలాపములను తీర్చుటకే దొరతనమువారి కళాశాల నేర్పరచిరి. కాన దీని విషయమున దొరతనము వారు చాల శ్రద్ధబూనియున్నారని ప్రభుత్వవర్గమున నొకడనగు నేను

నేడు స్పష్టపరచుచున్నాను. ఈ కట్టడమునకు 9 లక్షల రూపాయలను వ్యయపరచుటయే ఇందులకు నిదర్శనము. ఈ దేశమునకు పాశ్చాత్యోపకరణములను పాశ్చాత్య పశువులను పాశ్చాత్యవిధానమును గొనివచ్చిన నిచటి వ్యవసాయము సులభముగ మెంపొందగలదని 80 ఏండ్ల క్రితము తలంచెడివారు గాని ఇప్పుడది మారినది. దేశ కాల పాత్రల ననుసరించినగాని వినియోగపడదని గ్రహించబడెను. దేశీయములను నిరసించుట పారభాటు అటులనే విదేశీయములనినంతనే ఏరవగించుటయు సమచితముకాదు. 2,000 వత్సరములనుండి అనుసరింపబడుచున్న భారతీయ విధానముల వలన నింతకంటె హెచ్చు ఫలితములు కలుగుట కనకాశము కనబడదు. ఆంగ్ల దేశమున దామాషాను గోధుమలు 80 బుమలులు పండుచుండ, హిందూ దేశమున 12 బుమలులు మాత్రమే పండుచున్నపుడు ఏదోలోపము కలదని చెప్పక నీలులేదు. ఇందులకు 15-20 సంవత్సరముల క్రిత మేర్పరుపబడిన వ్యవసాయశాఖ వారు చాలవని చేయుచున్నారు. ఫలితము లసంతృప్తికరము లుగలేవు. హిందూ దేశమున రైతులలో చాలమంది చురుకు తనము గలవారైనను కేవలము విద్యాగంధము లేనివారుగా నున్నారు గాన జర్మని తెల్లమును జపాను మున్నగు దేశములలోని విద్యాధులు లగు రైతులకు గల ఆవకాశములు వీరికి లేవు. కాన వీరు గ్రంథములను చదివి నూతనవిధానములను గ్రహించజాలరు. వీరికి ఉపన్యాసముల ద్వారా తెలుపుట తప్ప సాధనాంతరము లేదు. వీరికి పరిశీలకుల జ్ఞానము లేనందున నపుడైన వీరు సరిగ్రహించ జాలరు. ఈ దేశమున జనసంఖ్య 10 వత్సరములకు 30 లక్షలు పెరుగుచున్నది. 60-70 లక్షలమంది బాలరకు ప్రాథమికవిద్య నేర్చుటకు చాల ధన మవసరము. ప్రస్తుతము రాష్ట్రాధికాయ సాలునకు 50 లక్షలకంటె హెచ్చుగలేదు. ఈ రాష్ట్ర పాలనమునకు ధన లోపము గొప్ప యాటంకమును కలిగించుచున్నది. విద్య నేర్చువరకును అభివృద్ధి కలుగజాలదు. మొదట రైతులను ధనవంతులను గావించి పిమ్మట విద్య నేర్పదగునను నూతన సమంజస మని తోచదు. విద్యలోపమునకు మించిన లోపములు మరి కొన్ని గూడ కలవు. వీరికి మాధవిశ్వాసములు గాఢతముగ నుండుటచే పారిశ్రామిక వ్యవసాయాభివృద్ధి కభ్యంతరము కలుగుచున్నది. కుటుంబసౌత్తు విభాజ్యమగుట చాల ననర్థకముగనున్నది. నానాటికినమట్టి భావ మంతరించి వ్యష్టి భావము పాశ్చాత్య సంపర్కమున హెచ్చుచుండుటచే భూములు కడు స్వల్ప విభాగములుగ చీల్చబడుచుండుటచే వ్యవసాయమునకు చాల ననర్థకము కలిగియున్నది. ఎకరము 100 పార్శుగా విభజింపబడుట నేను వినియున్నాను. ఒక గ్రామమున రు 4-10-0 శిస్తుగల 1 యకరము 66 సెంట్ల భూమిలో 87 వాటాలుగలవు. ఒక రైతునకు గల భూమిలో వేరువేరు చీలికలు వేరువేరు ప్రదేశము లందొక దాని కొకటి కడుచూరుగు నుండును. దీని వలన చాలనష్టము కలదు. దీనికి గొప్ప మార్పు హిందూ లాలో కలుగవలెను. అందులకు ప్రజలు సంసిద్ధులుగ లేరనుట నిశ్చయము. అంతరకును అభివృద్ధి సామాన్యముగనే యుండును. పూర్వకాలమున బ్రిటిషు ప్రభుత్వము ఏర్పడక మునుపు దేశమున దాడులు తీవ్రముగ నుండుటచే ప్రజలు పొలములలో నివసించుట మాని గ్రామములలో నివసించ సాగిరి. అందువలన పొలములకు తగిన ఎరువును పరిశీలనమును లేకుండ పోయినది. ఈ దేశమున రైతులు సద్యఃఫలమును గోరుదురు గాని భావిఫలితమునకు వేచియుండ నంగీకరింపరు. పొలములను బాగుచేయుటకు వ్యయపరప వలసిన విత్తమును కుభాశుభ కార్యములకు దుర్వ్రయ మొనరించెదరు. ఈరీతిగా వేలులు లక్షలును దుర్వ్రయము చేయబడుచున్నది.

కాని ఇప్పుడు విద్య వ్యాపించుచున్నది. సహకార సంఘములు మిక్కిలముగ విస్తరించుచున్నవి. దీనివలన చాల లాభము కలుగ గలదు. రైతులకు కావలసిన ధనము సులభముగ లభింపగలదు. వడ్డీనష్టము నీశేషముగ నుండదు. క్రమ క్రమముగ నీ సంఘములు మహోపకారమును చేయగలుగును.

ఈ కళాశాలకొరకు ప్రతివత్సరమును వ్యయపరచుచున్న ధనమువలన చాలలాభము కలుగగలదు. ఇట్లు ధనము ప్రతిపటను హెచ్చుగా వ్యయపరపబడును. నే నీ పదవిలోనున్నంత కాలమును వ్యవసాయ శాఖాభివృద్ధికి నిరంతరమును కృషిసలిపెదను. దొరతనము వారందరు నిట్టి యనుకూలభావమునే కలిగియున్నారు అని మా. కాడ్మ్యగారు నుడివీరి. రంగరాజుగారు బహుమానమునకు గాను మూలధనముగ రు 250 ల నిచ్చిరి ఆర్. సి. వుడ్డుగారు ప్రకటించిరి. పిమ్మట వ్యాసములు చదువబడినవి.

స్థానిక వార్తలు

న్యాయమూర్తి ఫిలిప్పుగారు:- వీరునిన్నటిరోజున (17-7-1917) హైకోర్టుకు విచ్చేసిరి తెలియుచున్నది.

పోస్టాఫీసుకు నెలపు:- ఈ నెల 21వ తేదీ శని వారము రంజానుపండుగ ఆగుటచే పోస్టాఫీసులకు నెలపు గాన ఆదివారమునాడు జరుగు తీతినే పనులు జరుగగలవు.

సారకాయస్వామి కైంకర్య సమాజము:- సారకాయ రామస్వామి వారికి పుత్రులనకు సమీపమున నున్న నారాయణవర క్షేత్రమున వారి సభిమాయందు ఈ నెల 25-వ తేదీ బుధవార మునకుము 9 గంటలకు 15-వ మహా గురుపూజయైన, మరుసటి రోజున వీరల కన్నదా నంబును జరుపబడును.

ఆత్మహత్య:- పెరంబూరు హైకోర్టునందు నివసించుచుండిన 25 సంవత్సరముల వయస్సుగల చిన్నవృత్తు అనామె యీ నెల 14-వ తేదీ రాత్రి తనకృత్యమునకు అగడక పోగా వెతకిరి పెరంబూరు మునుస్వామి మొదలియారుగారి తోట యందొకనూతిలో మరునాడామె శవము తేలుచుండెను. ఆత్మ హత్యయని పంచాయతీ దారులు తీర్మానించిరిట్లు తెలియుచున్నది.

న్యాయమూర్తి కె. శ్రీనివాసయ్యంగారు రాజీనామా యిచ్చుట:- చెన్నపురి హైకోర్టునందు టెంపరరీ జడ్జిగనున్న మా. కె. శ్రీనివాసయ్యంగారు తమ న్యాయమూర్తి పదవికి రాజీనామా పెట్టిరి తెలియుచున్నది. వీరు తీవ్రపతి మహాంతగారి శిష్యులలో వక్తావాహు పుచ్చు కొని పనిచేయు దృఢనిశ్చయములై యున్నారని గూడ పున నుండు ననంతికలదు.

ఒక బాలునికి వాతలు పెట్టుట:- చెన్నపురి లో గడచిన మొదటి 20వ తేదీని విరాతిచందు అను సాహు కారు తనస్వలాది వంటవాడగు 10 సంవత్సరముల వయస్సుగల కుజ్జవాడు తనకు ఇచ్చుమైన భోజనపదార్థములను మండిపెట్ట నందున గరికెకాల్చి వాతలు పెట్టెను. వంటవానిని రాయపేట వైద్యశాలకు తీసుకుపోయిన పిమ్మట సాహుకారు వైద్యుని యోచనానికి తెలియజేయ బడెను. రాజధాని ప్రధానమేజిస్ట్రేటుగారు సాహుకారునకు తీమాసములు కనెసిత్తు విధించిరి.

వి.సెంటునిధికి ధనసహాయము:- రాజలక్ష్మీ కన్యగారి గానసభ:- ఈ నెల 15-వ తేదీ ఆదివారమునాడు సాయంత్రము 4-30 గంటలకు గోల్డే మందిరమున గానసభ జరిగినది. సభకు రాజాలమికి చింతిలయ భద్రాచలం రాజా గానక వెండి గంధపుగిన్నెను రాజలక్ష్మీమ్మగారికి బహు మానముగ పంపిరి. దానిని రాజాగారి పక్షమున హైకోర్టు వకిలు గోవిందరాజులు మొదలయ్యారుగారు రాజలక్ష్మీమ్మగారి గాన కళాకళలమును ప్రశంసించుచు మెసంగిరి. టికెట్ల వలన రు 127-10-0 లు చేరినవి. ఆ మొత్తమున రు 101-14-0 లు వ్యయమైనది. మిగిలిన రు 25-12-0 లు వి.సెంటునిధికియ్య బడెనని సమావేశము సి. గోపాలకృష్ణగారు మాట వ్రాసిరి.

బంగారపు పతకము బహుమతి:- గత శని వారము రోజున ప్రోసెక్యూటర్ యూనియను పాతకాలా మందిర మున టి ఆర్. యతిరాజులు నాయుడుగారి బంధువులును, స్నేహితులును సమావేశమైరి. ఆయనకు ఏన్. రాజకల్యాణముద లియారు గారు, బంగారపు పతకమును బహుమతిగా నియ్యదల చినందునకై సమావేశము జరిగినది. మొదలియారుగారి భాగ్యకు కరిగిన గ్రహణివాద్యని అనేకమంది వైద్యులు కుదర్చుకే షోయినను ఆయనచేద వైద్యులగు యతిరాజులు నాయుడు గారు ఆ వ్యాధిని కొద్దిరోజులలోనే కుదిర్చినందున ఆయన యొక్క వైద్యజ్ఞానము పలువురు వైద్యులగుటకు కృతజ్ఞతా ముదకముగ మొదలియారు గారు బహుమాన మొసంగిరి. యతిరాజులు నాయుడుగారిదివరకు ఇటుల సుమారు 12 పతకములను బహుమానముగ పడెనని తెలియుచున్నది. సభాధ్యక్షులు సి. సుబ్బయ్య మొదలియారుగారు ఆయనచే ద మధముల విషయమై తమయభిప్రాయములను వెల్లడించిరి. రావుసాహెబు సి. కందస్వామి మొదలియారుగారు యతిరా జులు నాయుడుగారిని పురికొలుపుచు నుపహరించిరి. తమకు గావించిన సత్కారమునకు సభికుల కందరకును మండము లాడరించుచు యతిరాజులుగారు సభాంత్యమున నుడివిరి.

చెన్నపురి వీరబాలుర నిధి:- ఈ నిధి నుండి వీరవిద్యార్థులకు వేతనము లియ్యబడును. ఇంటరు మీడియటు చదువు విద్యార్థులకు నెలకు 7 రూ. 11 లు చొప్పునను బి. ఏ. గాని ఆనయ్యగాని చదువు విద్యార్థులకు నెలకు 10 రూ. 11 లు చొప్పునను ఇచ్చుటకు నేర్పరచబడినది. ఈ వేతనములను బడయువాడు ప్రతివీరు పరీక్షలయందు గృతార్థు లగుచుండ కలెను. సభ్యుల క్షనమును X లి గి యుం డ వ లెను. ఈ వేతనములను బడయగోరు విద్యార్థు లు తమకళా కాలాప్రసిద్ధిపరగారవద్ద మొక దరఖాస్తుపూరమును పుచ్చు కొని దానిపై వివరములను వ్రాసి రాజోవు ఆగస్టు 1 వ తేదీ లోపుగా కార్యదర్శికి తేరుట్లు దరఖాస్తులను పంపవలెనని మొలాపూరు రామకృష్ణ విద్యాభివృద్ధి కార్యదర్శిగారు వాయుచున్నారు.

నేటి వాతావరణస్థితి:- మైసూరు నక్కను బొంబాయిలయలగు వాయుభారము క్రమముగా హెచ్చింది గాని బంగాళాఖాతమునకు తూర్పున కొంతతగ్గినది. బంగాళా ఖాతమున కుత్తరపు కొనను వాయుభారమత్యల్పముగ నున్నది. బంగాళమునం దన్న ఇతర ప్రదేశములందు వాయువు పీచు డిజలు సాధారణముగా నున్నది. బంగాళమునందు ఈశాన్య ముఖముగ వాయువులు వీచుచున్నవి. చెన్నపురి రాజధాని యందు వాయువు అతి స్త్రోమగతిన వీచుచున్నది. రాజధానియం దు టును మన్యమెవ్వలు తక్కువగనే యున్నది. కాని దత్త మండలములందు దక్కువనందున కొన్ని ప్రదేశములందు తక్కు ఇతర ప్రదేశములందు మధ్యమెవ్వలు కొంచె మెక్కువగనే గలను. రాజధాని యుత్తరభాగమునందు పగటియుష్ణము సాధారణస్థితికి తగ్గయే యున్నది. మొత్తముగద రాత్రి యుష్ణమును పగటియుష్ణమును సాధారణముగ వ్రేసెను, కొంచె మెక్కువగ వ్రేసెను నున్నది. నెల్లూరు, గూడలూరు, నాగపట్నము, కడప, తిరుచినాపల్లి, మధురలయందు 95 (ఫా) డిగ్రీల కధికముగ ఉష్ణముగలను, తక్కినచోట్ల తక్కువ యుష్ణముగలను. వాయువునం దాద్రోత గల్గినది. కల్లాటకము నందు తక్కు ఇతర ప్రదేశములందు మేఘములు దట్టచునున్నవి. బంగారాయి వైపున విశేషముగ వర్షము కురియుచున్నది. బంగాళాఖాతమున కుత్తరమునందు దేయబండు దీవియందును 2 అంగుళములు వర్షించినది. ఉత్తర సర్కారులందును, దత్త మండలములందును స్వల్పముగ వర్షించినది.

ఏలూరున నిర్బంధప్రవాస దినము

(మాస్టేరు నిలేసిరంధి)
ఈ నెల 16 వ తేదీ నాటికి అనివిసెంటు ఆరంభము వాడియా గాడ్లకు నిర్బంధప్రవాసము విధించి నెలదినములైనది. తర్జాపకాధ్యక్షులు నాటి ఉదయము పురజనులు కొందలు ఉత్సవమున బయలుదేరి పురవీధులను నడచి బజారులో ఆపుజేసిరి. అచ్చట దేవులపల్లి స్వామిశాస్త్రిగారు స్వరాజ్యరిషయమై ఉపన్యాసము గావించిరి. సాయంత్రమున స్వరాజ్యరిషయితి కాఖ పక్షమున పురమందిరమున మొకసభ జరిగెను. కల్యాణి రామరావుగా ప్రధానసాధిత్యమును వహించిరి. ఆంధ్రోన్య మము విషయమున పరిచేయుచున్న దేవులపల్లి స్వామిశాస్త్రిగారు కార్యాను పథకులకును అనివిసెంటుగారి పద్ధతులకును భేదమేమియు లేదనియు, కాంగ్రెసు పద్ధతులే బలపరుచుటకు అనివిసెంటుగారు ప్రయత్నములు సల్పినద నియు నుపన్యసించిరి. సోమంచి భీమశంకరంగారు బ్రిటిషు ప్రజలకు మనదేశమునుగురించి యేమియు తెలియదనియు మన దేశస్థినిగూర్చి వారికి తెలియజేయుటయవగదననియు, బ్రిటిషు ప్రజలయందును సార్లమెంటు నందును మనము పూర్తిగా నయ్యు క కలిగి యుం డ వచ్చు ననియు, అనివి సెంటుమ్మ గారు మన దేశమున కై పాటుబడిన దనియు, పెంట్లండు ప్రభువుగారు అనివిసెంటు ఆరంభము వాడియా గాడ్లకు నిర్బంధప్రవాసముననుంచి దేశములో తేని కల వరములు పుట్టించినయు స్వభావమున మంచివారగు పెంట్లం డుప్రభువుగారు అచిర కాలములో అనివిసెంటు ఆరంభము వాడియాగాడ్లకు స్వేచ్ఛ నొసంగ గలరనియు నుడివిరి. గార పాటి ఆంజనేయ దాదరిగారు (దాదరి పత్రికాధి పతులు), తాను బ్రాహ్మణదేశం లయినప్పటికి జప్తైన పత్రికాదర్శకులు నామోదించుట లేదనియు అనివిసెంటుగారి పద్ధతులయందు దోష మేమియు లేదనియు చెప్పిరి. అగ్రాసనాధి కుటిగారి క్షుప్తవాక్యములతో సభముగి నెను.

కాంగ్రెసు లీగు ఉద్యమ వ్యాపనవిధానము:- ఈ నెల 23వ తేదీ సోమవారము మొదలు ప్రతిదినమునాడుం కాలము గంటలు 5-15 ని. మొదలు 6 గంటలవరకును ఆర్మీరి యను వీధియందలి వై- ఎ- ఐ- ఏ- మందిరముననున్న గోల్డే హాలులో స్వదేశమిత్రుల పత్రికా సంపాదకులకు ఏ- రంగ స్వామి అయ్యంగారు "మింగోమెట్ల సంస్కరణములను సాంగ మొసరించు నాకళ్యకత" యనువిషయమును గూర్చి యుపన్య సించెదరు. ఈ యుపన్యాసము ముగియుటకు 3-4 దినములు పట్టును. వీరియుపన్యాసము ముగిసిన పిమ్మట మా కొందరిట్లు మరుసగ నుపన్యసించెదరు.

ఆత్మకరము, అంబాలలో తాను విచారణచేసిన కొన్ని కేసులయంద క్రమముగ ప్రవర్తించిన నలుబిది కుప్ప- రాయిగా రుద్యోగమునుండి తప్పించబడియున్నాడు. వై యలను పీరి స్పెషలు మేజిస్ట్రేటు హిల్లుగారు 17వ తేదీని విచారించ ప్రారంభించిరి.

మదనపల్లి జాతీయకళాశాల జాతీయకళ్య విద్యాల యపు ప్రభుకళాశాలా ప్రారంభోత్సవము యీ నెల 16-వ తేదీ ఉదయము 11 గంటలకు మదనపల్లిలో ఆనీసెంటుమ్మ వందిరమున జయప్రదముగ జరుపబడును. హిందూ శ్రీయను, తగుమతుఖ్యులును చాలమంది మంత్రిము నలంకరించిరి. ఉపన్యాసము లొనగబడినది.

చిరుతపులిని చంపుట:- గుంటూరుజిల్లా పాండ్యల గ్రామమున ముగ్గురు ముతుఖ్యులు చిరుతపులిచే నెమక్కువ బడిరి. వారివద్ద చేతికజ్జలును, రాడ్లనుతప్ప మరి మేదికమైన ఆయుధములు లేనప్పటికి వైద్యసాహసముతో వారు ముప్పుగ దానిని చంపినందున వారికి 20 నూపాయలు బహుమతిగ కొంతనమువా కొనగిరి.

పెంగుళూరు మ్యూనిసిపల్ కౌన్సిలునకు గౌరవాధ్యక్షులుగా నుండిన దివాన్ బహద్దూర్ రాజా సభాభూషణ కె- పి- పుట్టన్న శ్రేష్ఠిగారికి బ్రిటిషు దొరతనము నాయ సి- ఐ- ఇ- నిరుదము మెసగినందునకు తమసంతోషమును వెల్లడించుటకు పురవాసులందరూ సుమారు 2030ల జనమునక క్కువగా గతశనివారము రోజున లాల్ బాగ్ వద్ద సభగావించిరి. సభయందు పల్కు గుపన్యసించిరి. సన్మానపత్రములను వెండి దబ్బిలోనుంచి శ్రేష్ఠిగారికి సమర్పించ బడెను.

అనివిసెంటుమ్మగారి ఆపీలు:- పత్రికా శాసనములను గూర్చి చెన్నపురి హైకోర్టు వాదనాగిన తీర్మానముపై ఆపీలు చేసికొనుటకు నెలకొనగుటకు అనివిసెంటుమ్మ గారి తరపున రెండు దరఖాస్తులు ప్రీవికౌన్సిలు జ్యూడిషులు కమిటీ వారికి గతనెల 18-వ తేదీ సోమవారమున వాఖలు చేయబడెను. ఇది వరకు తెలియజేయబడినట్లుగ ఆపీలు చేయుటకు కలెగ స బడెను. ఆపీలునందు ఈ రెండు దరఖాస్తులను ఒక్కటిగానే నాలోచింపబడునని తెలియుచున్నది. దాని ప్రానికులు పత్రిక వ్రాసినది.

సత్యగ్రహ ఆశ్రమము:- ఇది అహమ్మదాబాదునందు స్థాపింపబడి ప్రముఖులగు మహాత్మా గాంధిగారిచే నిర్వహింప బడుచున్నది. తమ జీవిత కాలమంతయును జాతీయ సేవకు సమర్పింపగోరుబారు, బాలికలు, స్త్రీలు పురుషుల మొదలగు వారిందరిని ఒక్కఁగలమునకు తేర్చు నుద్దేశముతో నీయాశ్రమ ముస్థాపింపబడినది. ప్రారంభమున యువజనులను సద్వర్తనల చేయుటయే వీనికర్తవ్యము యుండెను. ఇప్పుడు వీనికర్తవ్య నుతికయించి చేతిమగ్గులతో వస్త్రములు నేయు విధానము లను, నేర్పుటకును జాతీయ విద్యా విధానమును నిశ్చయించు టకును, హిందూదేశపు ప్రజలందరకును హిందీ భాషయే ముఖ్యభాషగా నొనర్చుటకును ఇచ్చట పని జరుగుచున్నది. బట్టలను నేయు యంత్రకాలలు దేశమందంతటను వెలయుటచే చేతిమగ్గులు బయలు నకించుటవలన కొన్ని కొన్ని జాతుల వారు అతి వీరస్థితిలోనికి వచ్చిరి. అహమ్మదాబాదునందు గల యా యాశ్రమమువారిచే చేతిమగ్గులు బయలు నేర్పబడుచున్నవి. ఈయనాశ్రమమునందు 7వ గ్రములు గలవు. కిలో వస్త్రములు నేయుట కారంభించుటచే చాలమంది ప్రజలు ప్రేరేపిం న్నారు. ప్రస్తుతపు విద్యాపద్ధతులు ఎంతమాత్రమును హిందూ దేశపు ప్రజలకు తగియుండలేదని గంధిగారు అభిప్రాయపడి జాతీయవిద్యకు ఉన్నతవిధము చేసలేనని పాటుపడుచున్నారు. (ఇండియా పేట్రికాబు)

ఆంధ్రపత్రిక

1917 సం॥ జూలై నెల 18-వ తేది

బుధవారము

దేశభాషా విద్యాలయములు.

II

స్వపరిపాలనోద్యమము కొరకు కృషి సలుపుచున్నవా రింకను, జాత్యుద్ధరణమున దేశభాషల కష్టముగ నున్న మొసగకపోవుట శోచనీయము. ప్రవాసములనుండి అనేకసభ లీపురియందు జరుపబడినవి. ఆ సభలలో, నువన్యాసములు విశేషముగ ఆంగ్లభాషలోనే మొసగబడి, అపుడపుడు దయాధర్మముగ నొకటిరెండువన్యాసములు ఆంధ్రభాషలోనూ, అరవభాషలో గూడ నీయబడినవి. ఈ సభలన్నియు ఎవరి యవయోగము కొరకయి గావించబడుచున్నవి? ప్రజాసామాన్య మిట్టిసభలలో పాల్గొనునెందు, ఆంగ్లభాషా ప్రావీణ్యముగ న్యాయవాదలకొరకీ సభల నేర్పరచుచున్నారనియు, ఆంగ్లప్రైండ్లను, దొరతనమువారును బలుకు వచనములకు సార్థకతయొసంగుట న్యాయమా? ఆంగ్లభాష రాని ప్రజాసామాన్య మిట్టిసభలకరుదెంచినను చెవిటివానిముందర శంఖాదినటుల, నివ్వెడిజెంది చూచుటతప్పవారికివేఱు ప్రయోజనము గాన్పించదు. సిర్పంధప్రవాససభ ప్రభమును మోక్షే మందిరమున గౌరవనీయులగు రావుబహద్దూరు బయ్యా నరసింహేశ్వరశర్మగారి యగ్రాసనాధికత్యముక్తంద జరిగినపుడు, యంత్రశాలలలో పనిచేయువనివాం డ్రనేకులు వచ్చియుండిరి. ప్రధానకార్యక్రమమంతయు ఆంగ్లభాషలో జరుగుచున్నపుడు, పాఠము బిసెంటుగారి యెడల భక్తిగలిగి, తమ శిష్యవంచనలేక బిసెంటునిధికి ధనసాహాయ్యమునుచేసిన వీరు, సభలో జరుగు ప్రసంగమును తెలియక తమకాలము వ్యర్థమగుటకు చింతించి యూరకుండిరి. జాత్యుద్ధరణము పైపెమెరుగులతో సభలతెడదను. దేశీయుల హృదయమున ఉన్నతాదర్శములు నాటుకొనవలెను. దేశీయులెల్లరును నాయకల యభిప్రాయమును గ్రహించిన గాని, జాతీయంతయు గంభీరనిదాదముతో తన వాంఛలను బహిర్గతము జేయజాలరు. జాతీయాదర్శములు దేశీయులెల్లర యందును నూతన ప్రభోధము గావించిన ముదినమున, స్వపరిపాలనా ప్రధాన మొక ముహూర్తమైనను ఆలసింపబడదు. ప్రజాసామాన్యమునందున్నత భావములను వ్యాపింప చేయుటలు? మాతృభాషకు గౌరవస్థాన మొసగి, మనప్రసంగములు, మన సభలు, మొదలగునవి జరుగు నన్ని సమయములందును దేశభాషలలో కార్యక్రమము జరుపుట ప్రథమ సాధనము. చెన్నపురి వంటి పతనమున ననేక దేశభాషలు మాటలాడబడుచున్నను, ఆంధ్రభాషయు తమిళభాషయు ముఖ్యముగ వాడుకయందున్నవి. తమిళభాష మాటలాడువారికి గూడ ఆంధ్రభాషాజ్ఞానము సామాన్యముగ నున్నది. ఈ రెండు భాషలలోను కార్యక్రమమును జరిపి, ఆంగ్లభాష రాని జనసామాన్యమునకు గూడ దేశహితైకవిషయములను దభిరుచి గలుగజేయవలయును. దేశభాషలను తెలియని యాంగ్లేయులు సభల కరుదెంచిన, వారిలాభము కొరకై ఆంగ్లభాషలో గూడ నుపన్యాస మొకటి మొసగవచ్చును. ఇందును గూర్చి

వ్యాధిలతో వ్రాయుటకు గౌరణము, ప్రజాసామాన్యమునందు విద్యాధికుల భావములు సత్వరముగ వ్యాపించిన గాని, ఏయద్యమము జయముగాంచదు సత్యమును నిర్ధారణ జేయుటకే. దొరతనమువారిని బహిర్గతమునను, మున్ముందుగ దేశీయులలోనే యున్నతభావ ప్రసారము గావించ బూనుకొనవలయును. అంత వరకును మన సభలు, వ్రాతలు, నువన్యాసములు జాతీయోద్దేశమునకు దోహద మొసగజాలవు. ముకుళిత జాతీయ హృదయమును వికసింపజేయుటకు దోడ్పడవు.

ఆంగ్లోద్యమము భారతవర్షమున దేశభాషల కగ్రస్థాన గౌరవ మొసగుట కుద్ధవించినది. ఆంగ్లోద్యమ సందేశము భారత వర్షమంతయు ప్రచండ వేగముతో సంచరించుచున్నది. జాతీయజీవనమందు కలిగిన నూతన సంచలనమున కిదియే కారణము. ఆగ్రధులు తమ స్వప్రయత్నములచే, నూతన సందేశమును భారతవర్షమందు దంతయు వ్యాపింపజేయవలసిన విధ్యుక్తమును, నెరనెర్పవలసి యున్నారు. దేశభాషోద్యమోత్సాహము బొంబాయి నగరమున కిటీవల జరిగిన విద్యావిషయక సమావేశమున ప్రస్ఫుటమయినది. ఆ సభలో అయిదు దేశభాషలలో విశ్వవిద్యాలయములను స్థాపించవలయునను తీర్మానముపై, జరిగిన చచ్చు గూర్చి 12 వ తేది పత్రికలో తెలిపియున్నారము. ఆ తీర్మాన విలులుండెను. “బొంబాయి రాజధానిలో గుజరాతీ, మరాఠీ, సింధు, కన్నడ ఉర్దూ భాషలకు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయములను స్థాపించుటకును, అదు ఆంగ్లభాష, రెండవ భాషగ నిర్బంధముగ నేర్పుటకును, దేశభాషలను ఉన్నత విద్యా ప్రధానమునకు సాధనముగ నుపయోగించుటకును, ఆలోచించుటకై యుద్యోగులనుద్యోగులు గలసిని సంఘము నేర్పరచవలయునని యీ సభవారు ప్రభుత్వమువారిని గోరుచున్నారు.”

ఈ తీర్మాన ముపపాదించుట సభికులలో యగ్నిగోళ పతనమువలె కలవరమును గలుగజేసినది. ఆంగ్లభాషా వ్యామోహితులు తీర్మానము విప్లవకర మనియు, అనాగరికస్థితికి గొనిపోయి, మూఢనమ్మకములను ప్రబలము జేయుననియు, శివరోపమును వెలిపుచ్చిరి. ఈ తీర్మాన ముపపాదించినది కాద్యేపండితుడు. డిర్బీగారను. కళాశాలాధ్యక్షుడు, ఈ తీర్మానముచే రోహవేశ పూరితుడై, యిట్టి విప్లవకరములగు తీర్మానములచే విద్యా విషయకసభల గౌరవమునకు కళంకమాపాదించునని యభిప్రాయపడెను. అగ్రాసనాధిపతి యగు చంద్రావర్మగారు వీరితో నేకీభవించి, విశ్వవిద్యాలయమును గూర్చి యాలోచించుటకు దొరతనమువారు సంఘము నేర్పాటు జేయుటకయినను, కామురాలేదని యభిప్రాయపడి, యీ సభవారే యొకసంఘము నేర్పాటు గావించుటతో తృప్తినొందవలయునను సవరణను సూచించగ, ఆ సవరణ మాత్ర మంగీకరింపబడెను. తీర్మాన మంగీకరింపబడక పోయినను బొంబాయి ప్రజలలో ఈ సమస్యను గూర్చి వాద ప్రతివాదము లారంభమయినవి. దేశభాషలకు గౌరవస్థాన మొసగనిది, జాతీయాభివృద్ధి సంపూర్ణతను కలిగి దరు సభిప్రాయము ప్రబలమగుచున్నది. ఈ వారము ప్రచురింపబడిన మహారాటా పత్రిక యందీ సమస్య విపులముగ చర్చింపబడినది. “జాత్యుద్ధరణము కొరకై మనము నిజమగు పట్టుదల గలిగి యున్నారమా? దేశభాషలను బహిష్కరించు చున్నంతవరకు, కొట్లకొలది భారతీయుల పురోభివృద్ధికి, జనసత్వములు గలుగుటకు

సాధ్యమేమనా? దేశభాషలకు న్యాయస్థానము లో, ప్రభుత్వ పరిపాలనా విధానములో యుక్తస్థాన మొసగబడలేదు. పాఠశాలలలోను కళాశాలలలోను నున్నతవిద్యను నేర్పుటకవి యుపయోగించబడలేదు. కాని ప్రజాసామాన్యము తమ యభిప్రాయములను వెలుపుట కిదియే సాధనములు. ఆంగ్లభాష నంత వ్యాపకముజేసినను, ప్రజాసామాన్యమునకు దేశభాషలే శరణ్యముగనుండుట సత్యము. ప్రస్తుతస్థితి వికారితముగనున్నది. ఈదినములలో, విదేశభాష కగ్రస్థాన మొసగుటచే హిందూదేశ మభివృద్ధిజెందునని యూహించుట కెట్టివాడికిని సాధ్యమడదు. ఆంగ్లభాషా ప్రాముఖ్యము విద్యాధికులకు పట్టమధికముగ గలిగించినది. ఇంతవరకును ప్రజాసామాన్యమునకును విద్యాధికులకును ఆదర్శములలోను భావములలోను భేదము జనించుటకు, దేశభాషలకు జాతీయ జీవనమున యున్నస్థాన మొసగని దోషమేకారణము. పాఠశాలలలోను, కళాశాలలలోను, విద్యను దేశభాషలలోనే నుపదేశించి యుండి, పరిపాలనా విధానములో దేశభాషల కగ్రస్థాన మొసగియుండిన యెడల, దేశ మితరణమున అభ్యున్నతస్థితి జెందియుండెడిది. గతమునుగూర్చి విచారపడక, ఇప్పుడయినను దేశభాషలకు విద్యావిధానమున ప్రథమస్థాన మొసగి, ఆంగ్లభాషను రెండవభాషగ నేర్పుట సముచితము.”

మహారాటా పత్రిక దేశభాషోపయోగముచే శీఘ్రకాలమున నున్నతపదవి నలంకరించిన జపాను దేశమును తార్కాణముగ బేర్కొనుచున్నది. జాతీయ గౌరవమును నిలుపుకొనుటకు ఆత్మగౌరవమును గాపాడికొనవలెను. ఆత్మగౌరవమును గాపాడుటకు మాతృభాషా గౌరవమును కాపాడుట యత్యవసరము. దేశభాషలో తగిన గ్రంథములు లభింపవనుట సారవిహీనమున వాక్యము. మహారాటాపత్రిక వ్రాసినటుల “దాదీద్ర్యమున నోలలాడుచున్న భారతవర్షమున, గ్రంథములకు తగిన విక్రయముండనని తోచిన గాని, ప్రతివిషయమును గూర్చియు నుపయోగకరము లగు గ్రంథములను ప్రచురించుటకు కాలమును వ్యర్థపుచ్చువారుదురా? దేశభాషలను ప్రతిపాఠశాలయు ప్రోత్సాహము చేయుచున్న సమయమున, అవసరము ననుసరించి గ్రంథములు వెలువడుటకు విశేషకాలము పట్టకు. దేశభాషలలో గ్రంథప్రచురణమునకై, తగు ప్రోత్సాహమును గావించుట విద్యాశాఖవారి కర్తవ్యము. దృక్పథము మూసినవెంటనే, వందలకొలది పోత్తములు విద్యాశాఖయొక్క ప్రోత్సాహముచే వెలువడుట నిశ్చయము.” యూధు లనువారు ఒక దేశవాసులుగాక, ప్రపంచమునం దంతటను నివసించియున్నారు. అయినను, స్వభాషనుమాత్రము మరువక, తమ బాలురకు బాలికలకు తమ భాషలోనే విద్యను గలపుచున్నారు. దక్షిణాఫ్రికాలో ఆంగ్లేయభాషకు ప్రాధాన్య మొసగదలచినను, బోయరు లందుకు సమ్మతింపక తమ మాతృభాషకే ప్రధానస్థాన మొసగిరి. మహర్షి గాంధీగారు నుడివినటుల “మాతృభాషను గౌరవింపనిచో, ఎట్టి స్వపరిపాలన విధానమయినను మనలను స్వపరిపాలనాస్థులను జేయజాలదు.”

బొంబాయి గవర్నమున దేశభాషా గౌరవము కిడిన ప్రవర్తమానమగుచున్నందులకు సంతసింపవలసినదే. దేశభాషావిద్యాలయములను స్థాపించుటకును, దేశభాషలకు పరిపాలనాకార్యములందును విద్యా విధానమునందును ప్రాముఖ్యము నొసగుటకును, భాషైకరాష్ట్రవిభాగ మావశ్యకము, బొంబాయిసోదరులు గ్రహించుట యవసరము. భాషైక

రాష్ట్రవిభాగముచే, దేశభాషలో పరిపాలనమును జరుపుటకును, ఉన్నతవిద్యను గలయుటకును సౌకర్యము లెక్కడగను. ఇందును గూర్చి ముఖ్యమంత్రి వ్రాయడలచితిమి.

నిర్బంధ ప్రవాసములు.

నిర్బంధ ప్రవాసములను గూర్చి ప్రజలలో గలిగిన యసమ్మతి యనుదినము ప్రస్ఫుటమగుచున్నది. బాధ్యతగల నాయకులని పేరెన్నికగన్న వాచా, జన్నా మొదలగు ప్రముఖులే కాక, దొరతనమువారిచే నధికముగ గౌరవింపబడుచు, ఉన్నతోద్యోగముల తృప్తికరముగ నిర్వహించి, రాజకీయాదోశనమునందు విశేషముగ పాల్గొని, సర్ నారాయణ చంద్రవార్మగారు గూడ దేశరక్షక శాసనమును బిసెటుగారి యాదోశనము నడచుట కుపయోగించుట శాసన విరుద్ధమనియు, ఆమె వ్రాతలు, ఉపన్యాసములు రాజద్రోహ పూరితములుగ నున్నచో, రాజద్రోహ నేరముక్రింద ఆమెను న్యాయస్థానమునందు విచారింపి, నేరస్థానమునచో శిక్ష విధించుట న్యాయమనియు, సహేతుకముగ నింతవరకును తుమ్మ అఫ్ ఇండియా క్రికెట్లో రెండు న్యాయముల వ్రాసి విమర్శించి యున్నారు. ఆంగ్ల దేశపు న్యాయస్థానమున దొరతనమువారి యుత్తరమున పరిశీలించుటకు, బాల్కనాగారు ఆంగ్ల దేశమునకు బయనమై యున్నారు. ఆంగ్ల దేశమున గూడ నింక విషయమై కలవరము గలుగుచున్నదని నిన్నటికిమున వెలువడిన హిందూపత్రికలో, లండను విలేఖరి వ్రాసిన యుత్తరమున సువ్యక్తమగుచున్నది. పార్లమెంటు సభ్యులగు స్పీడను, నెల్సన్ గార్లను ఇందును గూర్చి పార్లమెంటుసభలో ప్రశ్నింపవలయునని, సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు గోరియున్నారు. వెళ్ళు మినస్టరులో ప్రవాసములను కించుట శోచనీయమని సామాన్యజాతీయ యెయ్యదని లండను విలేఖరి వ్రాసియున్నాడు. ఫిలిపుప్పిడును గారి విషయమై పార్లమెంటు సభలో ప్రశ్నించెదరనయు, హెరాల్డు మొదలగు పత్రికలు ప్రభుత్వ చర్యను తీవ్రముగ ఖండించుననియు నియున వ్రాయుచున్నాడు. పెంట్లండు ప్రభువునకు ప్రియమిత్రులను పార్లమెంటు సభ్యులు నగు సర్. అచ్చారావిలియసునకు గారు అరండేలుగారిని గూర్చి కొంతక్రమ విచారకే దీపి కొనుచున్నారు. పలుకుబడి గలిగిన దివ్యజ్ఞాన సామాజకులు తమ యసమ్మతిని దృఢముగ తెలిపెదరిని యీ విలేఖరి వ్రాయుచున్నాడు. ఇంగ్లండులో అసమ్మతిని తెలుపుమా ఇదిరకే రెండు సంఘములు తీర్మానములను గావించినవి. హామీయూలు ఉద్యమము సక్రమపద్ధతులపై నాధారపడియున్నది. నిర్బంధశిక్షలచే, నిర్బంధము సక్రమము గాదని, నిరూపించుట రాజనీతి గాదని, యీ విలేఖరి యభిప్రాయ పడుచున్నాడు. "బర్మాను దేశమున సక్రమాదోశనము నిర్లక్ష్యము చేయబడినది. జాతీయవాదాలు హోంరూలు ప్రవాదింపవలయునని కోరిన కోర్కె నిరాకరింపబడినది. సంస్కార పరాయణులు యాశలను విడనాడిరి." అందుచే బర్మానులో గలిగిన నిరీక్షలను తిరిగి హిందూదేశమున నెలకొల్పక, నిర్బంధములను తొలగించుట యవసరమని యీ విలేఖరి యభిప్రాయము. ఈ విషయమును గూర్చి యాలోచించుటకై, మహమ్మదీయ సంఘమువారు, దేశీయ మహాజనసభ వారును బొంబాయిలో ఈ ల 29 వ. తేదిన సమావేశ మగుచున్నారు. పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు దేశప్రముఖులందరితో నాలోచించుచున్నారు. కావున ఈ యశాంతి వ్యూహమున నిర్బంధవాసపు టుత్తరులను రద్దుగావించి ప్రజాభిప్రాయమును గౌరవింప దొరతనమువారిని ప్రాశ్నించుచున్నాము. ఇట్టికార్యముచే ప్రభుత్వమువారి యానాద్యభావము వెల్లడియగును. ప్రజలకు ప్రభుత్వముకడ నాధాన కాగము వృద్ధియగును సంగ్రామ సమయమున, పాలక పాలితుల దురుతు గలసి యేకకార్య దీక్షచే బంధులు విజయ సాఫల్యమునకై శ్రమింపబడుట యవసరము. అందుచే విభేదముల కెదిమిచ్చుచు నిర్బంధపు శిక్షలను దీసివైచి, ప్రజలృత్తికకు పాత్రులగుటకు ప్రభుత్వమువారిని వేడుచున్నాము.

మొనూరుచంద్రావతి తైత్తి ఇన్స్యూరెన్సు విభాగము 1916 వ సంవత్సరము జూను 30 వ తేది వరకు గల నివేదికము మా కార్యశాలము చేరినది. మొనూరు సంస్థానము ఆర్థిక పరిశ్రామికవిషయములలో అభివృద్ధిగాంచుచున్నది. తైత్తి ఇన్స్యూరెన్సు విభాగమును మొనూరు ప్రభుత్వమువారు నెలకొల్పిరి. 1916 వ సంవత్సరము జూలయినెల వరకు దొరతనపు టుద్యోగులకుమాత్రమే భీమా చేయుటకు వీలుండెనది. ఆ తేదీనుండియు, మొనూరు ప్రజలందరికిని ఇట్టి యవకాశ మియ్యబడినది. పాలసీ సంఖ్యలో ప్రతివత్సరమును వృద్ధి గనుపట్టుచున్నది. 1913-14 సంవత్సరమున 1220 పాలసీలుండెన, 1914-15 వ సంవత్సరము 1623 వరకు సంఖ్య పెరిగెను. 1915-16 సంవత్సరమున 2078 సంఖ్యకు వృద్ధియగుటచే, ఈ విభాగము తృప్తికరముగ బుడజేయుచు జరుల నాకర్షించుచున్నదనుకు దృష్టాంతము. ఇచ్చులుబోను నిలువసాము ఈ వత్సరమున 32,63,083 రూప్యములనుండి 33,10,831 రూప్యములవరకు పెరుగుట మంచి సూచకము. 62 మందికి ఈ వత్సరమున 95 వ సంవత్సరము ప్రవేశించినది. వీరిలో 37 మందికి వాణి రావలసిన మొత్త మియ్యబడినది మిగిలిన 25 గురికి రావలసిన మొత్త మిక తేల్చబడును. భీమా చేసినవాణిలో ఆ వత్సరమున చరిపోయినవారు 65 మంది. ఇందులో 17 మంది ప్లేజుబాడ్యమువలన చనిపోవుట శోచనీయము. ఆస్తిక మరణమును గలిగించు అంటువ్యాధులచే, భీమాధికీ నష్టము గలుగుట సహజము. ఈ నిధి నెలకొల్పిన పిమ్మట చనిపోయిన 1650 మంది సంబంధులకు రు. 8,98,827-14-4 లియ్యబడినది. నివేదికపు సంవత్సరాంతమున మరణముల సంఖ్య వెరుకటి వత్సరమున 15 మంది 129 వరకు పెరిగినది. ఈ భీమా సంఘ కార్యములను జరుపుటలో ప్రీమియము ఆదాయములో నూటికి 3.12 వంతున వ్యయపడినది. వెరుకటి వత్సరము 2.60 వంతు మాత్రమే ఖర్చుపడినది. ఈ వత్సరమున హెచ్చుకు కారణము దేహకోగ్యమును పరీక్షించుటకై నైపుణి కన్న భాగ్యము ముఖక చుగుటయే. నిలువసాము 101 కి 34.58 నుండి 35.32 వరకు పెరిగినది. ఈ వత్సరమున ఆదాయము 1.15 రూప్యములు, ఖర్చు 1.49 రూప్యములు. ఖర్చు హెచ్చుటకు ప్రాంత సర్కిను దీర్చుటయే కారణము. మొనూరు ప్రభుత్వమువారు సంస్థానాభివృద్ధికై చేయుచున్న చిత్తములు జరుకదనుక గాక!

మొనూరుచంద్రావతి తైత్తి ఇన్స్యూరెన్సు విభాగము 1916 వ సంవత్సరము జూను 30 వ తేది వరకు గల నివేదికము మా కార్యశాలము చేరినది. మొనూరు సంస్థానము ఆర్థిక పరిశ్రామికవిషయములలో అభివృద్ధిగాంచుచున్నది. తైత్తి ఇన్స్యూరెన్సు విభాగమును మొనూరు ప్రభుత్వమువారు నెలకొల్పిరి. 1916 వ సంవత్సరము జూలయినెల వరకు దొరతనపు టుద్యోగులకుమాత్రమే భీమా చేయుటకు వీలుండెనది. ఆ తేదీనుండియు, మొనూరు ప్రజలందరికిని ఇట్టి యవకాశ మియ్యబడినది. పాలసీ సంఖ్యలో ప్రతివత్సరమును వృద్ధి గనుపట్టుచున్నది. 1913-14 సంవత్సరమున 1220 పాలసీలుండెన, 1914-15 వ సంవత్సరము 1623 వరకు సంఖ్య పెరిగెను. 1915-16 సంవత్సరమున 2078 సంఖ్యకు వృద్ధియగుటచే, ఈ విభాగము తృప్తికరముగ బుడజేయుచు జరుల నాకర్షించుచున్నదనుకు దృష్టాంతము. ఇచ్చులుబోను నిలువసాము ఈ వత్సరమున 32,63,083 రూప్యములనుండి 33,10,831 రూప్యములవరకు పెరుగుట మంచి సూచకము. 62 మందికి ఈ వత్సరమున 95 వ సంవత్సరము ప్రవేశించినది. వీరిలో 37 మందికి వాణి రావలసిన మొత్త మియ్యబడినది మిగిలిన 25 గురికి రావలసిన మొత్త మిక తేల్చబడును. భీమా చేసినవాణిలో ఆ వత్సరమున చరిపోయినవారు 65 మంది. ఇందులో 17 మంది ప్లేజుబాడ్యమువలన చనిపోవుట శోచనీయము. ఆస్తిక మరణమును గలిగించు అంటువ్యాధులచే, భీమాధికీ నష్టము గలుగుట సహజము. ఈ నిధి నెలకొల్పిన పిమ్మట చనిపోయిన 1650 మంది సంబంధులకు రు. 8,98,827-14-4 లియ్యబడినది. నివేదికపు సంవత్సరాంతమున మరణముల సంఖ్య వెరుకటి వత్సరమున 15 మంది 129 వరకు పెరిగినది. ఈ భీమా సంఘ కార్యములను జరుపుటలో ప్రీమియము ఆదాయములో నూటికి 3.12 వంతున వ్యయపడినది. వెరుకటి వత్సరము 2.60 వంతు మాత్రమే ఖర్చుపడినది. ఈ వత్సరమున హెచ్చుకు కారణము దేహకోగ్యమును పరీక్షించుటకై నైపుణి కన్న భాగ్యము ముఖక చుగుటయే. నిలువసాము 101 కి 34.58 నుండి 35.32 వరకు పెరిగినది. ఈ వత్సరమున ఆదాయము 1.15 రూప్యములు, ఖర్చు 1.49 రూప్యములు. ఖర్చు హెచ్చుటకు ప్రాంత సర్కిను దీర్చుటయే కారణము. మొనూరు ప్రభుత్వమువారు సంస్థానాభివృద్ధికై చేయుచున్న చిత్తములు జరుకదనుక గాక!

మొనూరుచంద్రావతి తైత్తి ఇన్స్యూరెన్సు విభాగము 1916 వ సంవత్సరము జూను 30 వ తేది వరకు గల నివేదికము మా కార్యశాలము చేరినది. మొనూరు సంస్థానము ఆర్థిక పరిశ్రామికవిషయములలో అభివృద్ధిగాంచుచున్నది. తైత్తి ఇన్స్యూరెన్సు విభాగమును మొనూరు ప్రభుత్వమువారు నెలకొల్పిరి. 1916 వ సంవత్సరము జూలయినెల వరకు దొరతనపు టుద్యోగులకుమాత్రమే భీమా చేయుటకు వీలుండెనది. ఆ తేదీనుండియు, మొనూరు ప్రజలందరికిని ఇట్టి యవకాశ మియ్యబడినది. పాలసీ సంఖ్యలో ప్రతివత్సరమును వృద్ధి గనుపట్టుచున్నది. 1913-14 సంవత్సరమున 1220 పాలసీలుండెన, 1914-15 వ సంవత్సరము 1623 వరకు సంఖ్య పెరిగెను. 1915-16 సంవత్సరమున 2078 సంఖ్యకు వృద్ధియగుటచే, ఈ విభాగము తృప్తికరముగ బుడజేయుచు జరుల నాకర్షించుచున్నదనుకు దృష్టాంతము. ఇచ్చులుబోను నిలువసాము ఈ వత్సరమున 32,63,083 రూప్యములనుండి 33,10,831 రూప్యములవరకు పెరుగుట మంచి సూచకము. 62 మందికి ఈ వత్సరమున 95 వ సంవత్సరము ప్రవేశించినది. వీరిలో 37 మందికి వాణి రావలసిన మొత్త మియ్యబడినది మిగిలిన 25 గురికి రావలసిన మొత్త మిక తేల్చబడును. భీమా చేసినవాణిలో ఆ వత్సరమున చరిపోయినవారు 65 మంది. ఇందులో 17 మంది ప్లేజుబాడ్యమువలన చనిపోవుట శోచనీయము. ఆస్తిక మరణమును గలిగించు అంటువ్యాధులచే, భీమాధికీ నష్టము గలుగుట సహజము. ఈ నిధి నెలకొల్పిన పిమ్మట చనిపోయిన 1650 మంది సంబంధులకు రు. 8,98,827-14-4 లియ్యబడినది. నివేదికపు సంవత్సరాంతమున మరణముల సంఖ్య వెరుకటి వత్సరమున 15 మంది 129 వరకు పెరిగినది. ఈ భీమా సంఘ కార్యములను జరుపుటలో ప్రీమియము ఆదాయములో నూటికి 3.12 వంతున వ్యయపడినది. వెరుకటి వత్సరము 2.60 వంతు మాత్రమే ఖర్చుపడినది. ఈ వత్సరమున హెచ్చుకు కారణము దేహకోగ్యమును పరీక్షించుటకై నైపుణి కన్న భాగ్యము ముఖక చుగుటయే. నిలువసాము 101 కి 34.58 నుండి 35.32 వరకు పెరిగినది. ఈ వత్సరమున ఆదాయము 1.15 రూప్యములు, ఖర్చు 1.49 రూప్యములు. ఖర్చు హెచ్చుటకు ప్రాంత సర్కిను దీర్చుటయే కారణము. మొనూరు ప్రభుత్వమువారు సంస్థానాభివృద్ధికై చేయుచున్న చిత్తములు జరుకదనుక గాక!

సభ వారందరును యంగీకరించిరి. ఆ సమయమున కన్నాట్టు ప్రభువు, ప్రధానమంత్రిగారు, బాల్కనాగారు, అక్కిరాజుగారు, స్వల్ప మొదలగు ప్రధాన పురుషులుండిరి. హాలో వరు కుటుంబ నాయకు, గ్వెల్పు అను గృహనాయకు జర్మను పేర్లగుటచే, రాజుగారు వీటిని దీవినైచి, ఆంగ్ల నాయకును ధరించి, శత్రువులపై గల యసహ్యమును జూపి దేశాభిమానమును సువ్యక్తపరుచుట ప్రశంసనీయము.

సర్ జేమ్సు మెర్సరుగారు, ప్రస్తుతమున దేశములో గలుగుచున్న యశాంతి వ్యయగుట మంచిగాదనియు, సంగ్రామమునకై భారతీయులు తగిలెటల సాయముచేయుట లేదనియు, సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారు హిందూ దేశ ప్రభుత్వమువారి సలహాల నాలోచించుచు న్నారనియు మెర్సరుగారునుడిగిరి. ఈవాక్యములు యితర రాష్ట్రాధిపతు లిదివరకు బలికినవే! అందఱును యొక్కతీరుననే మాటలాడుచున్నారు. ఇందులకు కారణ మేమైయున్నది?

- రాజధాని గెలుపు. 11-7-1917 రెండవరకతి మేజిస్ట్రేటు పదవులు. ఈవిధమున యుక్తవయస్కుల రెండవరకతి మేజిస్ట్రేటులకు గల అధికారములలో మొదటి స్థానమున ఉత్తముల వాండు నధికారము తప్ప కట్టినవన్నియు నియ్యబడినవి. ముఖ్యకల రాసువులు నాయకుగారు ప్రేమనీ గలు మేజిస్ట్రేటు కావలి నెల్లూరుజిల్లా. మ. రెమ్మంత్రిరామావూపు నాయకుగారు ఆదిమ నలు డిస్ట్రిక్టులో గోవాపరిజిల్లా. జిల్లాబోర్డు పదవులు. కోరాపుట్టి:— మ. సోనాలై పురుషోత్తమరావు గారు, మ. ఆరుణాచల ఆమ్మలస్వామిగారు. విశాఖపట్టణము:— మ. రావుసా హెమి పైరాపేట చంద్రశేఖర మొదలగువారు. బం గోలు మ్యూరిసిపాలిటీ:— మ. గండపూడి వామోదం మొదలగువారు-కమిషనరు. కంబాపూరు:— మ. వెంకట పొన్నయ్య వెంకట కృష్ణ నాయకు ఉపాధ్యక్షుడు. కడప:— మ. అబ్దులు బసీరుమహా పా హెమి బహుమారు కమిషనరు. రాజమండ్రి:— మ. కంఠుల వీరరాఘవస్వామిగారు (చార్జింగ్) కమిషనరు. తెలంగాణ బోర్డులు. భృగవం - (ఆనంతపురంజిల్లా) మ. అంబటి వేంకట రామప్పగారు. సభ్యులు. చిత్తూరు - మ. ఎం.కే.టి. హ్యూవారాయగారు (కమిషనరు) సభ్యులు. చంద్రగిరి (చిత్తూరుజిల్లా) మ. కందటి శామయ్యశ్రేష్ఠి గారు. సభ్యులు. త్రికాకుళం (కంబాం) మ. మప్పి నిరామవోగి ధోర గారు. సభ్యులు. శ్రీరత్నము-రామబాపి మహాపాత్రోగారు. సభ్యులు. కాకినాడ - మ. దుర్గిరాల లక్ష్మీదేవరాజుగారు. సభ్యులు. విశాఖపట్టణము - మ. పూసపాటి కుమారవేంకటచి రాజుగారు. సభ్యులు. తెనాలి - మ. వడ్డేపూడి ప్రహ్లాదయ్య మతులుగారు. సభ్యులు. కర్నూలు - హెచ్. ఎం. డి. హుస్సేనుఖాను జనోజీ సాహెబు బహదూరుగారు. సభ్యులు. కోయిలకుంట్ల (కర్నూలు) మ. పన్నెరు రామయ్యగారు మ. జంగంరెడ్డి పకీరు రెడ్డిగారు. విద్యాకాథ. మ. పి. రాసన్న గారిని (సములక్తింట్టు ఇనస్పెక్టరు) పన్నెకుమిడికండి టెక్నాలికి మార్చిరి. చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము రెట్టివెంటు కల్లుల పి, విల్లరుగారిని సిండికేటు సభ్యునిగా నియోజించిరి. తైత్తికాథ. చిత్తూరు - పి. కె. కోపిగారు (ఎల్. డి. బి. ఎస్) రెంపాలి గిరిలు అసిస్టెంటు సర్జను.

వి. రో. పా. మ. హా. న. గ. మ. ము

ర. ప్యో. మ. ం. త్రు. లు. ము. గ్గు. రు. రా. జీ. నా. మా. ని. చ్చు. ట

(0) ర. ప్యో. మ. ం. త్రు. లు. ము. గ్గు. రు. రా. జీ. నా. మా. ని. చ్చు. ట

(0) స. ం. ధి. మ. రి. తు. లు. — రి. చి. ప్టా. గు. వారి. తీ. ర్మా. న. ము.

(0) రి. చి. ప్టా. గు. వారి. తీ. ర్మా. న. ము.

(0) ఆ. ప్టి. య. లో. రా. బ్యా. ం. వి. ధా. న. ము. న. మ. ర్పు. లు.

(రై. ట. రు. ఏ. జి. న్ని.)

ఇంగ్లండు

మెసపొటేమియా నివేదికము విమర్శింపబడుట.

పంచాయితీ సంఘాధ్యక్షుడు ప్రత్యుత్తర మొసంగుట.

ఒక విషయముకూడ ఆతేషింపబడ లేదు.

లండన్ జూలై 16:— మెసపొటేమియా పంచాయితీ వారు విచారింపబడుచున్నారని కావస్తు సభలో బాల్ఫూర్ గారు నడిపిరి. దీనినాతేషింపచు బారి హామిల్టన్ ప్రభువు గారు ట్రైముప్రతిక కొక లేఖను ఇట్లు వ్రాసిరి:—పంచాయితీ చార్టరు న్యూనత పరుచుటకు అట్టార్నీ జనరలు గారు లేనిపోని నిందలనన్నిటిని వారిపై వైచిత్ర్యమునకుండుటకు తెలియజేయుచున్నారు. ఎవరైనా యాపత్తా సములను గావించినను పంచాయితీవారి తీర్మానములలో సెక్రటరీ దానినైనను ఆతేషింపించియుండలేదు. పంచాయితీవారి నివేదికమును జూడ మెసపొటేమియా రంగమున అంగహైందవ వైశ్యములు చాలబాగుగ పోరినవి స్పష్టమగుచున్నది. కాగ్యూర్యహామిల్టన్ లేదని అతిశయోక్తిగ బలుకుట కష్టము పైనికులను తీక్షించుట మేము మానివైచితిమి. వారునిదార్పాలు కారని విడిచిపెట్టితిమి. మేము వీరినిట్లు విడిచిపెట్టుటచే నెదిరుకుటగ జేయబడినవారు ఇంత కలవరమును గావించుచున్నారు. ఎంత కాలమిట్లు సంగతులను చక్కటైక యూగకుండుట సమంజసము గాదనియు అట్లు ఉదాహరణతో మెలగిన సమరమును ప్రతిదినము సౌకర్యములు లేక నేలకొలది వడియుచున్నారని హామిల్టన్ ప్రభువు గారు నడిపిరి. ఈ యుద్ధసమాచారములను ప్రబలందరును మేల్కొనిరి. ప్రతికల్పియు క్రమప్రకారము తేజును కలుగ జేయవలెనని నిష్పత్తియుగ వ్రాయ దొడగినవి. దొరతనమువారు కూడ తాత్కాలికముగ ప్రతికాభిప్రాయములను ఆమోదించిరి. కాని పంచాయితీదార్లు ఎట్టి తేజుగ గాని విధింపుడని ప్రభుత్వము వారికి నూచించి యుండలేదు. నిందితులైన పైనికోర్కీగారులను సగముజేత మిచ్చుటలేదు. దొరతనము వారెట్టి ఇతర తేజును విధింపుడని పంచాయితీ సంఘాధ్యక్షు డెన్నడును తలచియుండలేదు. యుద్ధసమయమున పా. ర. సే. వో. వో. గి. తమ కార్యభారముల నెన్నడును విగర్హించ గూడదని చాంబ్లెస్ గారు తీర్మానించి నందులకు హామిల్టన్ గారు వీరిని కొనియాడిరి. క్రొత్త విచారణసభను నేర్పరిచినచో వీరికి పైనికోర్కీయుల సే విచారింపవచ్చులుగాని తదితర విషయముల నెవ్వరిని విచారింప గూడదు. పూర్వపు మంత్రిత్వమువారికి వర్తమానమందున్న మంత్రిత్వమువారిని విచారింపబడుట ఈసభ వారి కేమధికారముకూడలేదు. అనవసరముగ వ్యర్థ కాలతేషము చేయక హిందూజాతీయ పాలకమునకువలయు సంస్కరణములను సమకూర్చుటకు పాల్గొనుటకు వారు తేజుణయు మానుకొనుట సమంజసముగ నుండును. మా నివేదికమునలన హిందూజాతీయ పాలన విషయమై అత్యవసరముగను, యూరపుగను కొన్ని ముఖ్యమగు మార్పులను చేయవలసివని స్పష్టమగు చున్నది. కాన తేజుణయు అట్లాని చేయ బూకకొనుట కర్తవ్యము.

మెసపొటేమియా విషయమున లోటుబాటులకు ఉత్తరవాదు లగువారికి తగిన తేజును విధించుడని ప్రజలు నూచించుట మండలికాదని సర్ డెప్యూ గా స్పెషు గారు కూడ ట్రైముప్రతిక వ్రాసిరి.

ప్రభువుల సహాయునిరమున చర్చజరుగుట.

లండన్ జూలై 18:— మెసపొటేమియా యుద్ధమును హామిల్టన్ యాభిప్రాయముల కన్నిటికిని మనకు ఈతప్పుకండి యుర మున్నవైశ్యముల బలాధిక్యతను గురించి తప్పుగ

తెలియ జేయుట యే ముఖ్య కారణమని ప్రభువులసభలో చర్చజరుగునందర్భమున క్రూ ప్రభువుగారు తెలియజేసిరి. అరబ్బులు చేయు కార్యములను గూడ మనము తెలిసికొనకుండుట ఇంకొక కారణమనియు తెలిపిరి. ఈ రెంటికలన మనము మోసపోతిమి. ఇంగ్లాండులో పైనికాధికారులను కొనిన దానికంటె ఎక్కువగ వైశ్యమును సమకూర్చి ప్రతి వారును ఈసే బాద్దామనై దండువిడియుటకు చాలునని ఏకగ్రీవముగ నుడిచినపుడు చాంబ్లెస్ గార్లు బాద్దామనై దండు విడిచుకూడదని చెప్పగలవోనాడు తెలియుటలేదని క్రూ ప్రభువు గారు పలికిరి. బాద్దామనై దండువిడియు విధానమును గురించి జనరలు బాక్ నికస్సుగారు ప్రతివానికిని ముందుగ తమ ఏర్పాటులను వారివారి యభిప్రాయముల తెలియగోరి తెల్లముజేసిరి. అందరును ఏకగ్రీవముగ నికస్సుగారి ఏర్పాటుల నంగీకరించిరి. వైశ్యధికారులు మాత్రము బాద్దామనై దండెట్టుటకు ఈయకొనలేదు. ఎట్టి యసాయము వాటిల్లదని తమకు తృప్తిమగువరకు బాద్దామ దండయాత్ర నంగీకరించలేదు. రణరంగమున యధికారులు బాద్దామనై ఎప్పుడు దండెట్టుదుమాయని అత్యాచారతతో నుండిరి. యుద్ధమంతయు రాజకీయ కారణములచే జరుగుచున్నది. అద్వానంజేసి రాజనీతిపైలే దీనినిగురించి యోచింపవలసి యుండును. ఇట్టి దండయాత్రలన అపాయ మేమియు నుండబాలదని పైనికులు తెలియజేయవలెను. దండయాత్రకు పూర్వము రాబ్యాంగవై సర్వదా పైనికాధికారులతో యోచించి కార్యనిర్వహణమునకు దొడగవలెను. వైశ్యములు చాలనో లేదో యను సంగతిని పైనికోర్కీగారు నడిపి తెలిసికొనవలెను. పైనికులు, సభరావిషయముల గురించి రాబ్యాంగవైత్త కంత బాధ్యత లేదు. హైందవ పైనిక పద్ధతిని కించనరు ప్రభువుగారు ధమక్రముగ నిర్వహించి యుండురు. ఇంకెవరైన పూనుకొన్నచో ఇది పూర్తిగ విఫలమగును. ప్రభుత్వ సామ్రాజ్యవ్యవస్థలు జేశ మధ్యమున పనిచేయుటకు అసౌకర్యముగ నుండుటచే నిష్కూల కార్యాలయముల నేర్పరుచుకొని సౌకర్యముగ కార్యములను నిర్వహించుచున్నారు. అట్టి వారిని నిష్కూలకగూడదని నిర్బంధించుట గొప్ప తప్పిదమని క్రూ ప్రభువుగారు నుడిపిరి. కాగ్యూలు సమగ్రముగ నెరవేరినచో మాకు ప్రభుత్వములవారు అన్ని వర్గులవారును ఉత్తరవాదులే యని ఇన్సింగుటక ప్రభువుగారు నుడిపిరి. ప్రత్యేకముగ వ్యక్తులు (ఒక్కొక్క ఉద్యోగస్థుడు) ఒక శాఖకు చేరవవాడగుటచే ఆశాఖకు చక్కబడినచో ఆవ్యక్తులు ఎట్టిలోటులేకుండగ కార్యభారములను నిర్వహించగలరు. అంతయకాని ఉద్యోగస్థులను నిడించుటనలన ప్రయోజనము లేదనియు ఇన్సింగుటక ప్రభువు గారు తెలియజేసిరి.

పార్లమెంటు ప్రజల సభలో చర్చ. మెసపొటేమియా కవిషయముగూర్చి ప్రజలసభలో జరిగిన చర్చయందు ఉపస్థానమును ముగించుచు అస్క్విత్తు గారు ఛాంబ్లెస్ గారినిగూర్చి యిట్లు పలికెను. పైనికులూ, రాజకీయ సేవలూ యెవరు తమ కార్యమును విడనాడిరి? ఎవరు తిప్పుకొని? ఈసంగతిని ప్రజల సభయే నిశ్చయింపగలదు. దొరతనమువారు చేసిన ఏ తీర్మానమునైన సంగీకరింపదగు. కాని వారిట్టి విషయమున నొక న్యాయాధికారిని నియమించుట న్యాయము కాదు. న్యాయమేయైన అతని కెంత వరకు న్యాయాధికారిమా గలదు? చాంబ్లెస్ గారు రాజీనామా మిగుల ధైర్యమైనది. కాని అది అనవసరముగ నీయబడుట మిగుల సంతోషకరము. నివేదికలో చాంబ్లెస్ గారిపై నెటి

దోషము నాలోపింపబడలేదు. హిందూజాతీయ కార్యాలయము నకు చేసినపని మిక్కిలి స్తుతిహితము. చాంబ్లెస్ గారి సమకాలికులు గూడ ఆటులనే చేయకుండుట సంతోషకరము. ప్రజల సభలో తనపై నేర మాసాదింపబడువరకును తానును పనిని విడువకయే వారి ననుకరించి యుండును.

బాద్దామనై సలుపబడిన దాడియెంతయు అనశ్చరము. అంత బాగరూకతతో నాలోచించి చేయబడిన కార్యము యుద్ధమునం దేదియుగనష్టము. అధికారు లందఱును ఏకాభిప్రాయమునకు వచ్చియుండుగా దానినిగూర్చి చేసినంతటిగట్టి ప్రయత్నమును మరిచియుండును చేయలేదు. ఆతీర్మానమును గూర్చి యతడు మరింతవిశదముగ మార్పులు కనకాశముగలదు. ఆతీర్మాననిశ్చయకాలమున నతడు సభకు రాకుంటయె యక్కారణము. తీర్మానమునకు ప్రతికూలాభిప్రాయమునిచ్చు నిమిత్తమతేడీ సంగతినిజెప్పలేదు. దానినతడు హృదయపూర్వకముగ మెచ్చుకొనుచున్నాడు.

సర్ బాను నికస్సుగారు ముందుకు బోవ ననుమతింపగోరగా తుర్కీ, ఆరేబియా, పెర్షియా, ఇండియాలో అన్నిటి యందును ముందునకురుగుట కనుమతిని గోరుచున్నాడేమో యని మంత్రివర్గమువారు తలచియుండిరి.

విస్పష్టమగు జయము చేకొనుట యావశ్యక మను నుద్దేశముతో నీపని గావించబడినదని ఒక సంజేతమున కర్థముగల్గించుట గొప్పతప్పిదము. ఆసమయమున మంత్రివర్గము వారుచాల మందగమనమున నుంట కనేక కారణములు లున్నవి. పరాసు రణరంగము నుండి సేనల సధికముగ నంపబడినదని అనుచినమును వర్తమానములు వచ్చుచుండెను. బాల్ఫూర్ రంగమున క్రొత్త వైశ్యముల ప్రవేశపెట్టుటకును అచ్చటి విజయముల సభివృద్ధి జేయుటకును తగినసంగతుల నాలోచించు నిమిత్తము బ్రిటిషు పరాసుదొరతనముల వాగానయమున మంతనముండిరి.

వస్తుసామగ్రిని మోయుటయందును, వైద్యసహాయమును బాగుగా వ్యాపింప జేయుటయందును లోపము లున్నటుల తగినసాత్వ ముండిన ఉద్యోగస్థులు తిరుగులు. అందెవ్వరును జోక్యము గలిగింపకనరు. కాని ఇప్పటినివేదనము మాత్రము కేవల మసందర్భము. ముద్రజాచరిత ప్రకరణములలో మిక్కిలి దూష్యములు. మర్యాదయు న్యాయమును బురదలో త్రొక్కివేయబడినవి.

అందు రాజకీయ సేవయందు పండిపోయి తమయత్నత సిద్ధినిబట్టి తమమీద మోపబడిన నేరములకు ప్రత్యుత్తరముల నొసగబాలని వార లేరింపబడిరి. ఇట్టి యసందర్భ కార్యకరణము యుద్ధఫలితమునకు మహాపరా మునస్సగుడు. స్వాగత్యాగ రాజకీయ సేవకుల యుత్సాహమును చెలువగలదు. ధర్మచింతతో దీని విడిచిపెట్టదగును.

లాయడు బార్ని గారు

ఛాంబ్లెస్ గారు రాజీనామా నిచ్చినందుల కతని సహకారులును, యుద్ధమున నతడొసర్పిన మహాసేన నెతింగిన వారును మిగుల చింతిల్లుచున్నారు. అతడు రాజీనామా సీయవలయునంతటి నేరమేదియు నివేదికయందు గన్పించదు. ఛాంబ్లెస్ గారు మిక్కిలి సమర్థులు; ధర్మమును బాగుగ నెతిగిన వారు; మిక్కిలి గౌరవనీయులు. వైద్యోపచారము చాలమిని గూర్చి పలుకుచు ఇప్పటికి మెసపొటేమియా యుద్ధనిర్వహణ మంతయు బాగుగ నేయున్నది. యుద్ధానంతరము తగిన సంస్కరణముల చేయదగునని వారు చెప్పిరి. వ్యక్తులు మహాపరాధ మొనర్చియున్నవారికి కఠినశిక్షల విధింపవలెను. కాని కార్యక్రమము మాత్రము న్యాయబుద్ధితో బరిశోధింపబడవలయును. మిశ్రమ న్యాయాధికారినిచారణమునకు దొరతనమునా రేర్పాటు లొనరించిరి. సభవారు కోరిన శాసనబద్ధాధికారి నియమింపబడును. గత రెండుదినములందు పైనికసభయు, పైనికాధికారులును, యుద్ధమంత్రి వర్గముక, ప్రభువుల సభయు, ప్రజల సభయు, ఈ ప్రపంచక మహాయుద్ధ సంబంధముల వారందఱునుకూడ ఈ నివేదికతో విశేషముగ కాలము గడపుచున్నారు. ఈ నివేదికమున ప్రస్తుతము యుద్ధమున కెట్టి సహాయమును లేదు. యుద్ధము వారి బహుదూరిత్యము నతయుగోరుచున్నది. కనుక నీసంగతి జ్ఞాపక ముంచుకొని ప్రజల సభ వారు దొరతనమువారికి “యుద్ధమును కొనసాగింపు చుండు” డని మాత్రము నెలదియవలెనని యతడు కోరెను. అంతటికి ముగిసెను.

సార్వభౌముడు నైస్యములను వీక్షించుట.

లండన్, జూలై 16:— బ్రిటిషువారి ప్రధాన కార్యాలయమునకు రూటరు విలేజుకు డిల్లీ చక్రవర్తి దంపతుల రాకను వర్ణించుచున్నాడు:— జూలై మాడవ తేదీని చక్రవర్తి సత్సమేతులై పరాసు దేశమునకు పయనమైరి. చక్రవర్తి దంపతులకు పరాసుదేశమున స్వాగత మొసంగిన వారిలో వేల్పుయువరా జొకడు. చక్రవర్తిని వైద్యశాలను పీక్షించుటకే తెంచెను. చక్రవర్తి జూలై 4-వ తేదీని మెన్సెన్ కోండను, చూచుటకు బయలుదేరెను. రెండవ ప్రక్క జర్మనులు శరవరంపరులగు పెల్లులను కురిపించుచుండగ చక్రవర్తిగారు కొండ నెక్కసాగిరి. వీరికి ఆంగ్ల అధినేతముల నైస్యములు స్వాగత మొసంగినవి వేల్పుయువరాజు సమేతుడై రాజుగారు వైరుప్రాంటునుండి కొండవైపున కేగిరి. ఈ యుద్ధరంగముననే చక్రవర్తి ఒక నెల క్రిందట నిలబడిరి. ఇంకొకటి జూదినను భీభత్సునగు నుండెను. దీనిని జూదిన చక్రవర్తి చంచల దిత్తుడాయెను. ఉత్తరమునను జర్మనులు పెల్లులను కుంభీపాతమున కురిపించుచుండిరి. పూర్వపు జర్మను రణముఖమునకు జనరలు పూరుగుగారు చక్రవర్తిగారిని గొంపోయిరి. శిథిలమైన చోటును చూచుటకై సార్వభౌముడు యేగుదెంచెను. గగనమాగ్గమున ఆంగ్లవైమానికులు దేగలవలె నెగురుచు శత్రువులను దరిచేరకుండగ పారదోలుచుండిరి.

రాజకుటుంబనామమును మార్పుట.

లండన్ జూలై 16:— చిరకాలమునుండి సార్వభౌముడు తన కుటుంబనామమును మార్పుటకు నిశ్చయించుకొని యుండెను. తనయభీప్రాయము నెరవేర్చుకొనుటకై రెపటికోజానప్రీతి కాన్సిలువారిని ప్రత్యేకముగ నమావేశపగుటకు ఏర్పరచిరి. క్రమక్రమము క్రొత్తపేరు ఎల్లదకును తెలియ జేయబడును.

ప్రాస్తు

ఛాంపేనులో పరాసువారి విజయము

భయంకరమగు ఫిరంగుల పోరు.

జూలై 15 వ తేదీని పరాసువారి ప్రధాన కార్యాలయమునండి రూటరు విలేజుకు డిల్లీ తంతి సంపినాడు:— నిన్నటి సాయంత్రమున పరాసుదేశమున డెల్లడలను జాతీయోత్సవము సందర్భమున ఎవట జూదినను పతాకములు తారాచుక్కలు విరాజిల్లుచుండెను. ఛాంపేనరంగమున నన్నముందు ప్రదేశములకై మారక విలియంసు కొండదగ్గర యుద్ధమారంభమైనది. మారక విలియంసు కొండకంటె మాంటు హూటుమిక్కిలి యున్నతమైది. దీని ఎత్తు రహదారి 1000 యడుగులు. దీనికి ప్రాగ్నిక్కున టీటెక్, కేస్కున, పడమర మాంటుబ్లాండ్, మాంటుకార్మిలటును సరిహద్దులుగ నున్నవి. ఏప్రిలు మాసమునజరిగిన మొదటి యుద్ధము వలన పరాసువారి కొండశిఖరములపై ప్రవేశించిరి. మాంటుకార్మిలటు తప్ప తక్కిన కొండ ప్రదేశములయందు పరాసువారి స్వాధీనములోనే యున్నది. ఉత్తర భాగమునకు కొండ ప్రదేశములు మాత్రము జర్మనుల యాధీనమందున్నవి. ఈ కొండ ప్రదేశములను మరల ఆస్తికముగ ఎటులైన వశము జేసికొనుటకు జర్మను లీ కొండశిఖరములయందు భద్రాకపు పట్టుతో పోరుచుండిరి. రెండువోట్లు ఆనగా మాంటుబ్లాండు మాంటుహూటు దగ్గర దుర్భేద్యమగు స్థానములను జర్మనులు ఆక్రమించుకొనెరి. జర్మనులు తమ పంతులలోనికి మూడు పటాలములను రప్పించిరి. ముందు యుద్ధము జరుగునని ఊహించి జర్మనులు రణరంగమున రెమైన్వరకు తమ ఆచ్ఛాదన ప్రదేశములను కంఠములను చాలవరకు జర్మనులు బలపరుచుకొనిరి. వీటికి తూర్పుభాగమున యుద్ధసేనల నన్నిటిని సమకూర్చిరి. మూలనిలములుకూడ సమర మొనర్చుటకు సంసిద్ధముచేయబడినవి. మాంటు హూటు వశముచేసికొనుటకు కష్టసాధ్యమైనది. దీనిని నిర్వహించుటకు హ్యానో వీరియను పటాలమొకటి ముందుగ తయారుచేయబడెను. జర్మనులు తమ శత్రుత్వములను పోచ్చించిరి. పరాసువారి స్థానములను ఆతిరారుముగ శత్రుత్వముతో ముట్టడించిరి. రాత్రి 8 గంటలవరకు చొమ్మియుద్ధమున కుత్సహితు బకు వరకు ఆహారాత్రములు అతిభయంకరముగ జర్మనులు పరాసు సేనలను ముట్టడించుచునే యుండిరి. ముట్టడి సేనలు జేయవలసిన కార్యములు మితిముగ వినుమించబడినవి. 60)

గజముల రణరంగమున 800 గజముల వరకు టీటనును దాటి పోవలయు నని జర్మనులు తమ సేనల కా జూపించిరి. యుద్ధము 8, 4 గంటలకు ఆరంభ మగుటకు పూర్వము భూమంతయు పెల్లులతో తూట్లు పడియుండెను. యుద్ధమారంభ మైనదిమొదలు ఇంత భయంకరముగ భూమంతయు చిల్లువడలేదు.

అతి దారుణముగ పిచ్చెత్తివట్టు ఫిరంగులతో ముట్టడించుట.

మాంటుబ్లాండు దగ్గరనున్న పరాసువారి స్థానములపై జర్మనులు గొప్ప ప్రేలుకువస్తువుల వర్షమును కారువలు పాలు నట్లు కురిపించిరి. కొండ శిఖరమునకు జర్మనుల స్థానములను పరాసువారు అగ్నివర్షముతో తుడిచివైచిరి. యుద్ధ మింకొక గంటకు ప్రారంభ మగునవగ పిచ్చెత్తివట్టు ఫిరంగముగ ఫిరంగులు ఘోషింప జొచ్చినవి. మాంటుబ్లాండు హూటు కొండ శిఖరము లన్నియు పోగతో నిండియుండెను. దీనిజూచి హ్యానో ఇళ్లన్నియు ఆంటుకొన్నవా యని గందరము మనంబునం బొడమినది. పరాసువారి పెల్లులు జర్మనుల కంఠకముపైబడి ప్రేలు చుడుటచే కారుపోగ రణరంగ మంతయు కమ్ముకొన జొచ్చెను. ఇట్టి పోగలో మనుష్యులు జీవించుట కేవలము కష్టసాధ్యము. తమ ఆచ్ఛాదనములను వదిలి శత్రుమధ్యకేగి పోరుటకైన ఉత్తర వినుబకు వరకు అచట నిలచుటకు వీలు లేకుండెను.

పరాసువారి ముట్టడి.

సమయము దొరికినపుడు పరాసువారు ముందుకు దుమికిరి. పెల్లు అతివిస్తారముగ ప్రేలుటచే పరాసువైస్యములు చేయునదేమియు తెలియకుండెను. కొంత దనుక పరాసుసైనికులు తామనుకొన్న శత్రుస్థానము నన్నిటిని వశము జేసికొన్నట్లు తెలియవచ్చినది. 6 నిమిషములలో పరాసు కాల్యలములు మాంటుహూటును చాలవరకు స్వాధీనపరుచుకొనుటయే గాక మాంటు బ్లాండుహూటు సుధ్యమన్న ప్రదేశములనుగూడ తమ వశము జేసికొనిరి. జర్మనులు భయంకర పిత్తులై తారాచుక్కలను, రక్తవర్షముగ లిగినట్టియు, పసుపురంగు గల్గినట్టియు సాంకేతిక దళములను వెల్లడిజేయుటచే పరాసువారు జయప్రదముగ ముందుకుకు మండిగని తెలిసినది. బాంబులు శత్రుత్వదళముల సాయమును కోరుచుండెను. పరాసు సేనాధిపతి యుద్ధమును జూలై 14 వ తేదీ బాణసంచా ప్రదర్శనమని తెలిపిరి. ఇది నిజముగ బాణసంచానుని పిలువదగును. ఆనాటి రాత్రంతయు ఆకాశమంతయు తాగాచుక్కలచేతను, వివిధ రంగులుగల కాంతులచేతను ప్రజ్వలిల్లు చుడుటచే బాణసంచా కాల్చిరిని చెప్పవలెమిదూడేపణ యుండజాలను. జర్మనులకు నైస్యసాయమును, శత్రుత్వ దళములు విస్తారముగ లేకుండుటచే చాల సంకటమగు స్థితి యుండుండిరి. పరాసు వారు విడవాడిన కంఠము లన్నియు దట్టముగ పోగ మంచుతో నిండియుండుటచే సమద్రవంతయు తెల్లని ఆవిరితో నిండియుండెనా యని ఎల్లదకును ఆశ్చర్యముగ నుండెను. ఈ ప్రదేశమును పెల్లుల మంటుగాని పోగగాని కంటికి కాన్పించుటకు వీలులేకుండెను. పరాసువారి శత్రుత్వ బావులకును పెల్లుల పోగకును రణరంగమంతయు పోగచే చూచుటకు వీలులేకుండగ నిండియుండెను. జర్మనులకు ఆకమమున నేమియు దృష్టికి గోచరమగుట లేదు. దీనితోడ ర జర్మను విమానములు భూ ప్రదేశమునకు చాల క్రిందుగ నాచరించుచుండెను. దీనిని కాపాడుటకు మరికొన్ని జర్మనుల సైన్య విమానములం పబడినవి. ఆహాయముల కన్నిటికి సిద్ధమై గగన మాగ్గమున ఒక గంట వరకు జర్మను విమానము లెగురుచుండెను. చాల తొందరగ క్రిందకు దిగసాగెను. ఈలోపుగ పరాసు వైమానికులు దీనిని సమీపించిరి. ఇట్టి గాఢాంధకారమగు దట్టమగు పోగలో పరాసువాక్రమి చేయగలుగుదురు? కాని వందలకొంది శత్రువులను బంధీకృతులుగ జేసిరి. మాంటి బ్లాండుదగ్గరనే ఒక గంటలో 800 జర్మనులను పరాసువారు బంధీకృతుల తొలంగజేసిరి. శత్రువుల మరల రెండు గంటలలోపుగ ప్రతియధ్యమును సల్పిరి. కాని పరాజితులైరి. పరాసువారి పురుషాత్ములైకొన్ని ప్రదేశములన్నిటిని తమస్వాధీనములో తెచ్చుచువరకుండగ నుంచుకొనిరి. శత్రువులు తమపంతులను విడిచిపెట్టి పోరుటచే జ్యనులు ఎన్నటికైన ఇంకొకసారి మారక విలియంసు కొండలను తిరుగ తమస్వాధీనముజేసి కొనుటకు ప్రయత్నించెదనని నూచనలు కాన్పించుచున్నవి.

ఛాంపేను యుద్ధమునందు శత్రు సేనలను కూల్చుట.

లండన్ జూలై 16:— గతరాత్రి పరాసువారి డిల్లీ ప్రకటించిరి. ఛాంపేనులో మాంటుహూటు దగ్గర రాత్రి జరిగిన యుద్ధమున జర్మనులు జూలై 14 వ తేదీని కోల్పోయిన స్థానములను పైకొనుట కంత ప్రయత్నములును గావించి అతి మొడిగ పోరినను పూర్తిగ పరాజితులైరి. శత్రువులు మూడుసార్లు చొమ్మియుద్ధము జేసిరి. మూడుసార్లును భూగ నష్టముల పాలైరి.

ప్రభాత మాసన్నంబు సమరకు రిపునైస్యములు పోరముగ మాసనలతో సమర మొనర్చుచునే యుండెను. శత్రు సేనలు మాపంతులలో చొరబడునపుడు వానినన్నిటిని చెట్లను కూల్చినట్లు మాదారుకాగ్నిచే భస్మీభూతము గావించితిమి. మాసేనలు శత్రు సైన్యములను నురుమాడి యన్ని ప్రదేశములను తమవశము జేసికొన్నవి. కిమ్మన్ జూలై 16 వందల పెల్లులు కురిపినవి. ఇచటనే ఫిరంగు లతిదారుణముగ ఘోషించు చుండెను.

జయవంతమగు బ్రిటిషువారి దాడి

లండన్ జూలై 16:— ఫ్లిమ్మూర్లు సర దగ్గర పోగుగారిల్లు నేటిరాత్రి ప్రకటించిరి. వెర్మిల్లుకు ప్రార్థిక్కుగ జయవంతమగు దాడిని సలిపితిమి. మెన్సెన్కు ఈకార్యముగ మాపంత్రిని కొంచెము ముందుకు పెంచితిమి. రెండుకు వైర్చిమూలగను, ఆర్మింటేసు మట్టుప్రక్కలను శత్రువులు అతిభయంకరముగ ఫిరంగులను ప్రేల్చుచున్నారు. మూడు శత్రువిమానములను నేలగుల్పితిమి. మావిమానములు మూడు కాని ఎంచుటలేదు.

బ్రిటిషు నౌకావిమానదాడులు.

జీబ్రాల్టి, ఆస్ట్రేంజును ముట్టడించుట.

లండన్, జూలై 17:— జీబ్రాల్టి, అచటనున్న గునుపదారుల మొగల వైనను ఆస్ట్రేంజు దగ్గరను ప్రక్కయినుపదారుల మీదను, మిడిలుకర్కు ఆయుధాగారముల మీదను, భారూటు యినుపదారి మొగదగ్గరకు లిచరువెల్లి దగ్గరను యినుపదారులవైనను మా నౌకావిమానములు గత రాత్రి టన్నులకొలది బాంబులను బరవెనని నౌకాకార్యాలయము వారు తెలుపుచున్నారు.

కుష్ట

వెక్కు శత్రు సైనికోద్యోగులను రషియనులు బంధీకృతులుగ జేయుట.

లండన్, జూలై 16:— కాలిష్టు దగ్గర రషియనులు ఆనేకముగ శత్రు సైనికోద్యోగులను బంధీకృతులుగా జేసిరి.

జర్మనుల ముట్టములు ప్రతిహతమగుట.

ఒకపల్లెకై దారుణముగ పోరుట.

లండన్, జూలై 16:— రషియా అధికారు లిల్లు ప్రకటించిరి:— కాలిష్టుకు ఈకార్యముగ జర్మనులు మమ్ములలోమ్మిట్టువైపుకు పారదోలుటకై మాసేనల ముట్టడించిరి. కాని వారు పరాజితులైరి. లొజిమాని గ్రామమునుండి ఘోరమగుపోరు జరిగినదివలె మాసేనలు అస్థిమిగులను పారదోలినవి. కాని శత్రు మూలసేన లసంఖ్యాకముగ రణరంగమున ప్రవేశించుటచేత మా సైనికోద్యోగము లనేకముగ మడియుట చేతను మాసేనలు లోజిమానుకు తూర్పు కొంచెము వెనుకకు పోవలసి వచ్చినది.

నైస్యముల దుర్భిన్ది.

లండన్, జూలై 18:— పెట్రోగ్రాదులో నున్న రూటరువిలేజుకు డిల్లీ తెల్పుచున్నాడు:— వెనుకటి భాగమందు సైనికులు సేనలను విడనాడుటచేతను, తేనిపోని కలవరములను కలుగజేయుటచేతను వీరికి తగిన విధము విధించవలెనని ప్రజలందరు తీర్మానించు చున్నారు. ఇట్టివారిని దండించవలెనని 97 వ యుద్ధసేనను పటాలములవారు తీర్మానించిరి. ఇదే ప్రకారము 186 వ కాల్యలముల పటాలముగూడ తీర్మానించినది.

రైగాదగ్గర యుద్ధము.

లండన్, జూలై 16:— రైగాదగ్గర, డిస్కస్సుకు దక్షిణమున తీరముగ యుద్ధము జరుగుచున్నదని జర్మను పత్రికలు ప్రకటించుచున్నవి.

జూలై.

క్రొత్త జర్నలు ముద్రి

జర్నలు పత్రికల వ్యాఖ్యలు

లండన్ జూలై 15:—క్రొత్త జర్నలు ముద్రి ఎవరికిని తెలిసినవారు కనీస జర్నలు పత్రికలు ఆంగ్లేయ పత్రికలు కూడ సమానాభిప్రాయముతో ప్రకటించుచున్నవి. వీరి నిట్టతనము ముందు చూడవలయును. దావ్యు మైక్లెస్ గారు పార్లమెంటు సభ్యులై బడయవలసిన నే నియోగించబడినది తెల్లమును లాన్సెట్టు పత్రిక ప్రాయమున్నది.

కొలంబో వోల్క్స్ జూలై 15:—క్రొత్త జర్నలు ముద్రి ఎవరికిని తెలిసినవారు కనీస జర్నలు పత్రికలు ఆంగ్లేయ పత్రికలు కూడ సమానాభిప్రాయముతో ప్రకటించుచున్నవి. వీరి నిట్టతనము ముందు చూడవలయును. దావ్యు మైక్లెస్ గారు పార్లమెంటు సభ్యులై బడయవలసిన నే నియోగించబడినది తెల్లమును లాన్సెట్టు పత్రిక ప్రాయమున్నది.

జూలై 15:—క్రొత్త జర్నలు ముద్రి ఎవరికిని తెలిసినవారు కనీస జర్నలు పత్రికలు ఆంగ్లేయ పత్రికలు కూడ సమానాభిప్రాయముతో ప్రకటించుచున్నవి. వీరి నిట్టతనము ముందు చూడవలయును. దావ్యు మైక్లెస్ గారు పార్లమెంటు సభ్యులై బడయవలసిన నే నియోగించబడినది తెల్లమును లాన్సెట్టు పత్రిక ప్రాయమున్నది.

జూలై 15:—క్రొత్త జర్నలు ముద్రి ఎవరికిని తెలిసినవారు కనీస జర్నలు పత్రికలు ఆంగ్లేయ పత్రికలు కూడ సమానాభిప్రాయముతో ప్రకటించుచున్నవి. వీరి నిట్టతనము ముందు చూడవలయును. దావ్యు మైక్లెస్ గారు పార్లమెంటు సభ్యులై బడయవలసిన నే నియోగించబడినది తెల్లమును లాన్సెట్టు పత్రిక ప్రాయమున్నది.

జూలై 15:—క్రొత్త జర్నలు ముద్రి ఎవరికిని తెలిసినవారు కనీస జర్నలు పత్రికలు ఆంగ్లేయ పత్రికలు కూడ సమానాభిప్రాయముతో ప్రకటించుచున్నవి. వీరి నిట్టతనము ముందు చూడవలయును. దావ్యు మైక్లెస్ గారు పార్లమెంటు సభ్యులై బడయవలసిన నే నియోగించబడినది తెల్లమును లాన్సెట్టు పత్రిక ప్రాయమున్నది.

జూలై 15:—క్రొత్త జర్నలు ముద్రి ఎవరికిని తెలిసినవారు కనీస జర్నలు పత్రికలు ఆంగ్లేయ పత్రికలు కూడ సమానాభిప్రాయముతో ప్రకటించుచున్నవి. వీరి నిట్టతనము ముందు చూడవలయును. దావ్యు మైక్లెస్ గారు పార్లమెంటు సభ్యులై బడయవలసిన నే నియోగించబడినది తెల్లమును లాన్సెట్టు పత్రిక ప్రాయమున్నది.

ఏలూరు స్వరాజ్య సమితి

ఏలూరునుండి యొకవారమునందు ప్రాయమున్నది:—ఆంధ్రప్రదేశ్ సభా స్థాయి సంఘమున సభ్యులు గానున్న ప్రతి పుర వాసులకు ఎ. సూర్యనారాయణమూర్తి గారు ఈ యూరికన్ ధర్మ ప్రచారమునందు ఏలూరు స్వరాజ్య సమితి పక్షమున “స్వరాజ్యోద్యమము” మును సూచి యుపదేశించిరి. గా. కాంచన రామచంద్రారావులకు గారు మున్నగువారు సభ్యులగుచుండిరి. వారు స్వరాజ్యోద్యమమునకు మూలకారణములగు దెలిసి ఆధికార వ్యతిరేకముల చేతను, తదనభూతుల చేతను, జన్మింపఁగల పాపములచేతను సూచించబడిన వారు ములకు సమాధానములను తెప్పిరి. ఇటీవల కచ్చిన జమీందారుల విజ్ఞాపికనుగుంచి నుడువును జమీందారులకు అధికారమును ఈ యెనియు, ప్రజాస్వామ్యములను కడుమెట్లుగా తెలిసి కొనుచు, ప్రజలకు నిజస్వత్వములను సుసంగ సంకల్పించుచు గనియు, వారికి ప్రార్థనమునుండి వచ్చుచుండిన ప్రార్థనావారమునకు, రాజకీయమును స్వరాజ్యోద్యమమును కంటి ఆశ్రయములను వారికి రుచిపఱచుచు చేయుననియు చెప్పిరి. స్వరాజ్యోద్యమము కొఱవలసినవారనుగుంచుచుండిన మార్గములు స్వామిభక్తులను సక్రమములను గావని తెలుపుటలే ఈ జమీందారుల యుద్యమము ప్రారంభమైనది. కొందఱు జనులు స్వాధీనత్వమున కీ యుద్యమము నారంభించిన వారమునకు ప్రత్యుత్తరము తెప్పించు ఇందు నిజములేదనియు, స్వరాజ్యమునుండి సంస్థాపనలు వచ్చియెడల ప్రజలు తామెన్నుకొనుచుండు ప్రయత్నముకే పరిపాలనాధికారమును సమయము, ఒకరే రాజ్యముగా ఆధికారము గలిగియుండి ప్రజల యుద్యమముల నణచుటకు తలఁచులను, పన్ని ప్రజలను అణగి యుండునట్లు చేయుచుండుటకు ఆసంధ్యమనియు చెప్పిరి. ఇటీవల ప్రభుత్వమువారి ననుసరించిన మార్గములు ప్రజల కనేకులకు నిరుత్సాహము గొలిపినది. ఎన్నటికైనను స్వపరిపాలనము వచ్చునాచుని ఆ నేకులకు నిరుత్సాహముతో పుట్టుచును. స్వపరిపాలనము ఎప్పుడైనను వచ్చుననుటకు సంభావన లేదు. ఇప్పుడు “స్వపరిపాలనము నీయవలెనా ఆక్రమణికా యను సభ్యులయే లేదు. స్వపరిపాలనము నిష్పన్న ఈయనల యునా లేక సావకాశముగా ముందు ఇయ్యవలెనా యనియే సమస్య నిరుత్సాహముతో నూరకుండుటవలన ప్రయోజనము లేదు. సమ్యక్ముగలిగి ప్రాంతీయ ప్రయత్నములు సులభమందున లేదు. స్వరాజ్యసంఘమున ననేకులు చేరి స్వరాజ్యముపట్ల తమ యభిమానమును తెలుపవలెను.

ఉపస్థానముల కభినందనములతో సభ ముగిసెను.

మాంటేగు గారు హిందూ దేశ క్రభుత్వ కార్యదర్శి యయిరని తెలుపుటకు సంతసించుచున్నారను.

జైలు వేవారికి చెందియుండిన సుమారు 450 మందిలకు బొగ్గును యొగ్గుచుకొనెనామో (హిందూమతాన్ని) మాసిసింగ్ (కంట్లావ్సు) గార్లు కలసి గంగా అయినదికి 100 రూపాయలకు విక్రయించిండున కనుచేయబడి విచారణయందుండుటది.

ఈ నెల 16 వ తేదీని చెన్నకేశవస్వామి రథ మండపమున చెన్నపుర మరాఠువర్తముల సభచేసి నీ నెలను ఆరంభము నాడిమాగార్ల విప్లవవాదములను దృఢపఱచునని తీర్మానించి తీర్మాతయును గవర్నరుగారికి గవర్నరు జనరలుగారికి పంపిరి.

నిజాంపట్నం నీటికట్టములు

తెలంగాణా నిజాంపట్నం గ్రామములో ఘనమైన 5000 మంది జనులు గలరు. ఈ గ్రామము విశాఖ నుండి 12000 రూపాయలకు ఇచ్చుట గవర్నరుగారు వారి చెలువులు చెండునని ఒకమందినీటి బావియు గలదు. వేసవి కాలమున చెలువు తెండిపోవును. అందుచే జను బాచెలువులందు గుంటులు త్రవ్వి యాబలము పానము చేయుచున్నారు. అందుచే జను లనాగోగ్యులై శ్రమపడు చున్నారు. బావియన్నచో యకాలమున డబ్బు తప్ప ప్రజలకు చాలినంత నీరు వచ్చుట లేదు. తీర్మానమున నాబావి చుంత జనులు గుంపులుగా నుండి నీటికై పోట్లాండుచుందురు. అదియునుగాక బావిగోడలు పడి పోయినది. బావిలో నెంచులు మొదలగునవి పడినవి. నీటిలో సెక్ విధమైన వానకలను నీటికై వచ్చిన బావికట్ట అనవుడు చెండు గుంటలుండక తప్పదు. చెలువులకు గాని, బావికి గాని యే విధమైన మరకప్పులు చేయుటలేదు. ఈ విషయమును గురించి యనేక పర్యాయములు తెలంగాణా బోర్డు వారికి అట్టిలు వ్రాసికొనినను వారి విషయమై యేమియు నాలోచించలేదు. కనుక మామధ్యస్థిని ఇక నైన విచారించి మా నీటికట్టములు తప్పించవలెనని తెలంగాణా బోర్డు వారిని ప్రార్థించుచున్నాను. — ప్రవవాసి.

TELEGRAMS.

Punjab
MUSLIM RE-REPRESENTATION.
Direct Election to Imperial Council.
MATTER TO BE CONSIDERED.

LAHORE, July 17.
It will be remembered that at a meeting of the provincial Legislative Council held on the 13th of March 1917 a resolution was proposed by the Hon'ble Khari Bahadur Mian Fazl-i-Busain to the effect that this Council request His Honour the Lt-Governor of the Punjab to make a recommendation to the Imperial Government that the regulations for nomination and election of additional members of the Legislative Council of the Governor-General be so amended that a representative of the Mahomedan community in the Punjab shall in future be elected and not nominated. This resolution was carried by seven votes against three, official members abstaining. It has now been intimated that the question of the method of representation of the Mahomedan community in the Punjab on the Imperial Legislative Council will be considered when questions connected with the constitution of Legislative Councils are next taken up.

Lady Chelmsford's Tour.

RAWALPINDI, July 17.
At 8 a. m. this morning H. E. Lady Chelmsford accompanied by Mrs. Maffey, Lieut. Col. Austen Smith and Captain W. A. Brown, A. D. C., proceeded again to No. 14 Indian General Hospital at West Ridge in order that she could personally see the rest of the sick and wounded there. Her Excellency visited each patient conversed with them in Urdu and presented each man with either packets of cigarettes, fresh fruits, walking sticks, small looking glasses, combs or playing cards. At the conclusion of her visit to the patients Her Excellency proceeded to one of the wards where all the native officers who were in Hospital were assembled. An address was read in which the native officers thanked Her Excellency for coming from Simla to Rawalpindi in the middle of the hot weather and so kindly visiting the sick and wounded in the hospital and for the gifts she has so generously given to all the patients. A poem in Persian was also recited in honour of Her Excellency's visit. Her Excellency and staff left Rawalpindi by special train at 11.40 a. m. and were to arrive at Simla at 12.30 p. m. on the 18th instant.

A Barrister Sub-Judge.
Charged with Corruption.

LAHORE, July 17.
Trial began yesterday at Montgomery before Mr. Hill-ton, Special Magistrate, of Tsukel Rai, Barrister-at-Law Subordinate Judge now under suspension on charge of corruption in connection with a number of cases tried by him at Amritsar and Ambala. The Government Advocate is conducting the prosecution while Mr. H. Beechy and other Barristers are defending.

United Provinces
SIR JAMES MISTON ON CURRENT
EVENTS.

No Cause for Fear or Mistrust.
WE ARE NOT PULLING ON LOCKTOGETHER.

LUCKNOW, July 17.
At the Legislative Council meeting here to-day Sir James Miston made an interesting statement with regard to his visit and that of Indian representatives to England. He expected great things from the deliberations of the conference. Sir James Miston emphasised that those who direct the affairs of India were not hostile but favourable to her advance towards greater freedom in her national life. "In recent political meetings and writings and in the conversation of Indian friends who pay me the compliment of speaking freely to my officers and myself", he said, "there is a note of suspicion and mistrust such as I have never heard before during my service in this country. There seemed, he said, to be a fear that the Government was in some way preparing a policy of reaction. Certain measures that had been taken in other parts of India combined with the supposed reluctance to make any pronouncement about constitutional reforms were read as being gloomy portents. There was no occasion for any such assumption. The past history showed the great purposes of British rule and he personally regarded it as certain that the goal lay in the direction in which the gaze of India's people was turning.

"On this point", he said, "so far as seemed possible without infringing the confidence of private conversations, I had thought of saying more, but, I find my own personal evidence is no longer called for in view of the declaration by Mr. Chamberlain in the House of Commons on Friday last that the Imperial Government is giving careful attention to Indian suggestion regarding political reforms in India and that a statement on the subject would soon be possible." He confessed that he shared the anxiety of those who watched the present state of affairs because excitement and restlessness in the mind of India was doing the country no good and might, unless kept within bounds, detrimentally affect her good name. We ought, he said, all to be pulling together to-day, if we believe that the world for which our King, Emperor and his Allies are fighting will be a better world for all of us than a world which would be dominated by German culture and Prussian science, but we are not pulling together and we are not doing nearly all that we could do: or that, I believe that every loyal Indian gentleman would wish us to be doing for the protection of the war and it is for these reasons that I am anxious. He pointed out there were many ways in which the Indians could help and, in conclusion, stated that the province was now invited to make a very much larger contribution of voluntary recruits than it had hitherto done. He asked the Council also every one in the province to help the Empire in this great cause.

Several business resolutions were then moved and lost. Among them there was one by the Hon'ble Pundit Gokarnath Misra asking for the appointment of several men from the educated middle class on the committee which was recently appointed by the Government to enquire into the condition of district Boards in these provinces. Mr. Pim opposed the resolution which was withdrawn. The Council adjourned till to-morrow.

The Breach of Trust Case.

ALLAHABAD, July 17.
At the trial of Mr. Bailes and others to-day for criminal breach of trust Mr. Gibson, District Local Superintendent, O. and R. Railway said when he first received complaints about coal he wired to Mr. Bailes, but when complaints continued he instructed the police to keep watch. Ganga Pasi said that he purchased stock of about 450 Mds. of coal from the loco shed through Musai Singh for Rs. 175. When the bargain was struck and when the money was paid both Mr. Bailes and the shed Baba were present.

Abdul Khader's Adventurous Military Life.

PONDICHERRY, July 16.
Abdul Khader is a French Indian Mahomedan, who while in Saigon voluntarily offered himself in the military service. In one of the many battles in which he had distinguished himself, in the last one he fought with the enemy for six hours alone and drove them back. His Excellency the Governor decorated Abdul Khader with the military medal under military honour, and in presenting the medal delivered a short speech in the course of which His Excellency first referred to Abdul Khader and his adventurous military life voluntarily offered, the rare courage with which he fought and his unbounded patriotism that inspired him to peril his life many times in the midst of action. His Excellency concluded by saying that he had the greatest pleasure in awarding the military medal to him, particularly because it was for the first time he was called upon to honour a hero of the land. Abdul Khader received the medal with thanks and spoke a few words in French in reply to the Excellency's address and a short military review was held on this occasion.

At 8 P. M. the Mahomedan community of Pondicherry started a big procession with Abdul Khader in front of the procession in order to celebrate his achievement.

[REUTER.]

LONDON, July 17.
It is officially announced that Carson has been appointed member of War Cabinet without portfolio. Addison Minister of reconstruction without portfolio. Montagu Secretary of State for India. Churchill Minister of Munitions and Eric Geddes First Lord of Admiralty.

THE GREAT WAR

Three Russian Ministers Resign

Russia to be a Federal Republic

Reichstag's Resolution on Peace Terms

PROPOSED CONSTITUTIONAL CHANGES IN AUSTRIA

"THE HOUSE OF WINDSOR" TO BE KING'S FAMILY NAME

[REUTER'S AGENCY.]

Great Britain

The Royal House.

King's Intention to Change its Name

LONDON, July 17.

The King has convened a special meeting of the Privy Council to-morrow with the object of carrying out the intention, which His Majesty has already expressed of changing the name of the Royal House. The new name will be duly proclaimed.

The House of Windsor.

To be the Family Name of the King.

LONDON, July 17.

The King has adopted the name of Windsor for his House and Family.

A Most Important Privy Council.

The Privy Council at which the change was unanimously decided was one of the most important held since the Coronation. It was attended by the Duke of Connaught, the Archbishop of Canterbury, Lord Chancellor, the Prime Minister, Lord Rosebery, Mr. Balfour, Mr. Asquith, Mr. Andrew Fisher, Mr. G. N. Barnes, General Smuts and W. P. Schreiner.

Mr. Ginnel M. P. & Sinn Feinism.

LONDON, July 17.

Mr. Ginnel M. P. told a Sinn Fein demonstration at Mullingar that he was retiring from Westminster to devote himself to Sinn Feinism in Ireland.

Sir E. Carson.

To the War Cabinet.

LONDON, July 17.

The "Times" says that Sir Edward Carson's appointment to war cabinet is practically settled.

Four German Steamers Captured.

LONDON, July 17.

The Admiralty says some of our light force patrolling in the North Sea yesterday morning sighted a number of German steamers and signalled to them to stop and abandon ship and fired across their bows. The order was disregarded and the ships made for the Dutch coast. Two reached the shore badly damaged by our fire. The remaining four were intercepted and captured by our destroyers who placed prize crews on board and brought them away under their own steam. Two of these ships crews had abandoned their ships. Other two crews were made prisoners. The four ships are now in harbour in this country. They are "Pollywry", "Brietz", "Marichorn" and "Helsingborg".

Mr. Chamberlain.

Hands over Seals of Office.

LONDON, July 17.

Mr. Chamberlain has handed over the seals of Office to His Majesty.

The Irish Convention.

To Meet on July 25 h.

Mr. Duke Temporary Chairman.

LONDON, July 17.

It is announced in Dublin that the Irish Convention will meet on July 25th. Mr. Duke will preside pending the appointment of a chairman by the Convention itself.

MESOPOTAMIA COMMISSION.

Chairman Replies to Critics.

Not a Single Finding Impugned.

LONDON, July 17.

Lord George Hamilton, in a letter to the "Times," objects to Mr. Balfour's statement in the House of Commons that the Mesopotamia Commission was on its trial. He accuses the Attorney-General of flagrant misrepresentation and mis-statement with a view to disparaging the Commission and declares that not a single one of the Commission's findings has been impugned in spite of all the speeches made. Lord Hamilton adds: "The Commission's investigations showed that the rank-and-file of the British and Indian armies never fought better than in Mesopotamia. On the other hand it was difficult to exaggerate the incompetence of the management. We

declined to pillory soldiers and leave those above immune from blame, and it is because we included the latter that there is such an outcry among those so impugned." Lord Hamilton proceeds to ask how long the policy of muddling through, which means the needless loss of thousands of our best fighting men is to go on without a protest? He says that the narrative of the campaign has stirred the public to the quick and the demand of a section of the Press for disciplinary action was temporarily acquiesced in by the Government. But the Commission did not suggest such punishment and, as the Chairman of the Commission, he never contemplated that the Government could take any action, with one exception, as regards the military men impugned, beyond placing them on half pay. He praises Mr. Chamberlain for establishing the precedent that, during the war, the civilian head of a department cannot divest himself of responsibilities. Lord Hamilton concludes that a new tribunal could only be used in four military cases if they were re-opened, and it is obviously wholly incompetent to deal with the cases of the present and past Cabinet Ministers. "Let Parliament drop this useless and fantastic innovation and waste of time which its discussion entails and give its attention to those reforms of Indian administration, the urgency of which is so clearly shown by our report."

Sir W. E. Goschen, in a letter to the "Times," appeals to all to put aside any feeling of bitterness or desire for revengeful measures in connection with Mesopotamia.

The Debate in the Lords.

ALLAHABAD, July 17.

LONDON, July 16th.—In the Mesopotamia debate in the House of Lords, Lord Crewe stated that all our calamities were due to faulty information received from Egypt regarding the military value of the Turkish army and the probable action of the Arabs, which were both miscalculated. He did not see how Mr. Chamberlain after having secured the despatch of a force larger than the military authorities in England and on the spot without a single exception declared to be sufficient for the advance to Bagdad, could possibly have vetoed the advance.

Lord Lansdowne stated that General Sir John Nixon's plan for the advance on Bagdad was submitted to every one who had the right to express an opinion and the verdict was virtually unanimous. The man on the spot was anxious to reach Bagdad and the high authorities refused their consent until they were satisfied that the attempt would not be attended by undue risk. All war was waged for political reasons and it was for the politician to find the policy and for the soldier to say whether it could be carried out without undue risks. It was the politician's duty to satisfy himself that the military had been consulted and had been guaranteed the force for which they stipulated. When it came to a question of equipment, transport, and drafts, the politician's responsibility became much less distinct. It was conceivable that Lord Kitchener might have worked the Indian Military system as the abolition of the Supply Member left it, but under men of very different calibre it was predestined to ignominious failure. It would be a great mistake to drive the Government from Simla where such work was done that Europeans found it very difficult to face in the plains.

Lord Islington expressed the opinion that the responsibility for the unhappy business might be shared by the three Governments and all parties. Individuals were but the creatures and servants of a system which must be put right.

Shortage in Tea Sales.

There were only 1700 packages available for weekly sales of tea yesterday. The "Times" points out in this connection owing to shortage of tonnage only twenty-three millions pounds have been imported in last three months of which thirteen millions were on the War Office account leaving only ten millions for trade. This is regarded as very inadequate and dealers anticipate acute shortage.

Canada

Life of Canadian Parliament.

To be Prolonged.

LONDON, July 17.

OTTAWA.—Mr. Borden has moved a resolution to petition His Majesty to extend the term of the present Parliament till October 10th 1918.

A Coalition Government.

A Caucus of twenty six English speaking Conservative Liberals has met for the purpose of organizing with a view to negotiating for a Coalition Government.

TELEGRAMS.

Germany

Reichstag and Peace.

A Resolution to be Introduced.

LONDON, July 17.

According to the "Vorwaerts" the majority of the Reichstag intends introducing at the earliest opportunity what is described as a national peace demonstration in the form of a resolution affirming that the German people as declared on 4th August 1914 does not desire conquest, but is fighting for the liberty, independence and integrity of territory, that it desires a peace of conciliation and lasting reconciliation with all peoples with economic peace and freedom of the Seas. Nevertheless Germany will fight until the Allies cease threatening her and her allies with conquests.

A Triumph for Militarists.

LONDON, July 17.

AMSTERDAM.—Herr Von Michaelis was present yesterday at a conference with Generals Hindenburg, Ludendorff and Representatives of the Centre, Progressives and Socialists. It is pointed out that the peace formula of Reichstag parties was adopted before a change in the Chancellorship was known. The Reichstag has now accepted the change which means a triumph for militarists.

Culmination of the Crisis.

LONDON, July 17.

Reuter learns from Holland that the German political crisis culminated after Herr von Bethmann-Hollweg had proposed the constitution of a body consisting of members of the Reichstag which should act as an intermediary between the Reichstag and the Government. Bavaria agreed, but Austria, though not politically concerned, frowned on the project. The Kaiser, Crown Prince, Hindenburg, and Ludendorff, opposed the policy of no annexations, but Herr von Bethmann-Hollweg insisted on it and Bavaria and Austria persisted in the demand for it. Then Herr von Bethmann-Hollweg resigned.

Russia

Russia to be a Federal Republic.

Mr. Kerensky's Forecast.

LONDON, July 17.

A telegram from Kiev says that the war Minister M. Kerensky addressing representatives of Ukrainian peasants foreshadowed the creating of a Russian Federal Republic.

Cause of the Resignations.

LONDON, July 17.

PETROGRAD.—The reasons of the resignations of three Ministers who are all Constitutional Democrats in their disagreement with the Government's Ukrainian policy. The Government has issued a proclamation creating a Ukrainian Secretariat-General to control local affairs except with regard to the army for which special Ukrainian delegates will be attached to the War Cabinet and General Staff. The Ministers who have determined the relations between the Ministers who have resigned were of opinion that a Constituent assembly should have determined the relations between Ukrainian and the rest of Russia.

Three Russian Ministers Resign.

LONDON, July 17.

PETROGRAD.—The Minister of Finance M. Shingareff and of Education M. Manioulouf and of Public Assistance Prince Shakhovskoy have resigned. Mr. Protopopovitch has been appointed Minister of Commerce and M. Tcharnousky Minister of Public Instruction.

Austria

Equal Rights of Voting.

To all Austrian Nationalists.

LONDON, July 17.

AMSTERDAM.—A telegram from Vienna says that the Premier addressing the Constitution Committee promised that the problem of giving equal rights to all Austrian Nationalists should be solved by constitutional methods. He said that this would deprive their enemies of the pretext for interfering in the domestic affairs of Austria and thus would be a step on the road to peace.

Belgium Front

British Naval Air Raids.

Zeebrugge and Ostend Bombed.

LONDON, July 17.

The Admiralty states that naval aeroplanes last night dropped several tons of bombs on works at Zeebrugge, railway junctions and sidings at Ostend, sidings and dumps at Middelkerke, railway junction at Thourout, and motor transport convoys and railway sidings at Lichtervelde. All our machines returned.

French Front

Attacking Troops Mown Down.

LONDON, July 17.

Last night's French communiqué said:—In Champagne the fighting which began during the night at Mont Haut ended in the complete defeat of the Germans, who despite the most violent efforts were unable to recapture the ground won on July 14th. These attacks were murderous for the enemy who launched three waves of assault.

TELEGRAMS.

Our fire mowed down two and one penetrated our lines after a fierce conflict which lasted till daybreak. Our troops annihilated these detachments and regained possession of all the ground won. Sixteen hundred shells were thrown into Rheims where the artillery bombardment has been very lively.

A Sea of Milky Vapour.

The French departure trenches on the slopes of Mont Blond were being transformed into a sea of milky vapour, in which even shellbursts were invisible. What resembled serpents of white smoke with heads of fire wandered methodically to and fro across the battlefield, dragging after them a thickening cloud of woolly vapour, made of their own expanding bodies, which gradually hid the ground as effectively as if a roof had been built over it. The Germans, evidently, felt the loss of vision keenly and five of their sausage balloons appeared on the sky-line extraordinarily low and so close that a special squadron of German aeroplanes had to be sent out to protect them. Taking all risks, they lunged in the sky for over an hour, going down hurriedly when the French aeroplanes got near them. It was the last desperate effort to see what the French were doing in this sea of smoke, but they could have made out nothing. Several hundred prisoners were captured, 300 within an hour on Mont Blond alone. The first enemy counter-attack was made within two hours, but failed completely. The French at present hold their gains intact, and the German plan for the recapture of the Moronvillers heights has been successfully forestalled, through the capture or destruction of the enemy's departure lines.

Latest French Communiqué.

LONDON, July 17.

This afternoon's French communiqué says: Germans again made a serious attack on Teten. Our fire smashed assaulting waves which had to return in disorder to their own trenches leaving numerous dead. We entirely maintained gains made on the 14th inst. We delivered a lively attack this morning west of Hill 304 and entirely recaptured all positions which remained in the hands of the Germans after the actions on June 28th and 29th. Our prisons have not yet been counted.

British Front

Successful British Raid.

LONDON, July 17.

F. M. Sir Douglas Haig to-night says:—We made a successful raid east of Vermelles. We slightly advanced our line northeast of Messines. Hostile artillery firing increased southwest of Lens and in the neighbourhood of Armentiers. We brought down three enemy aeroplanes. Three of ours are missing.

Latest British Communiqué.

LONDON, July 17.

The British communiqué says: We gained ground slightly northwestward of Warneton. One of our raiding parties in Nieuport Sector encountered a large enemy party. After a pretty sharp fight we drove them to their lines and following up bombed them in their trenches.

Italian Front

Aerial Activity.

Pola and Durazzo Bombed.

LONDON, July 17.

ROME.—Aerial activity has increased in the Adriatic. Italian machines bombed Pola on Friday and Saturday attacking enemy destroyers while eighteen machines yesterday bombed Durazzo. All returned.

Successful Italian Raid.

LONDON, July 17.

A wireless Italian official communiqué says:—We took 275 prisoners in a successful raid south-east of Hill 247 on the Jamiano front.

Russian Front

Army Disorganisation.

Popular Condemnation.

LAHORE, July 17.

LONDON, July 16th.—Reuter's Petrograd correspondent says that various elements in the population have passed resolutions deploring disorganisation in the rear, desertions, and intrigues. The 5th Luthanian Regiment has passed a resolution demanding the employment of armed force against deserters and against fomenters of turmoil. The 186th Infantry division has passed a similar resolution.—(C. C. & M. Gazette) Special cable.

German Attacks Repulsed.

Severe Struggle for a Village.

LONDON, July 17.

A Russian official communiqué says:—North-east of Kalusz we repulsed German attacks made with the object of throwing us back on the Lomnitz. We drove the Austrians, after a severe engagement, out of the village of Losiany, but the arrival of enemy reserves and great losses among our officers compelled us to retire slightly to the eastern end of Losiany.

Fighting on the Riga Front.

LONDON, July 16.

The German communiqué speaks of lively fighting at Riga and south of Dvinsk.

Eight hundred and four perished on the Vangard.

Many Officers Taken.

LAHORE, July 17.

LONDON, July 16th.—The Russians captured many officers at Kalusz.—(C. C. & M. Gazette special cable.)

LONDON, July 17.

The Russian communiqué says:—We beat off three Turkish attacks southwestward of Gumishkhanch and stopped the Turkish advance in the direction of Perdjvin.

INDIAN TELEGRAMS.

From Our Own Correspondents

By Wire.

Simla

Council Bills.

Amount of Sales to be Reduced.

SIMLA, July 17.

It has been decided to reduce the amount of Council Bills to be sold by the Secretary of State for India from 120 lakhs weekly to 80 lakhs weekly with effect from the 1st August and until further notice. It will be remembered that in para 75 of his speech introducing the last financial statement the Finance Member explained that on the assumption that the receipts from the Indian War Loan would amount to £10 million, the Government of India would just be able to get their aggregate disbursements in India in the current year as estimated in the budget apart from Council Bills and that the budget did not therefore make provision for any Council drawings during the war. However, he added that the Secretary of State would sell bills as far as he could without undue depletion of our resources, so that his drawings would have to be specially financed as far as possible by fresh purchases of silver or through the paper currency reserve. The receipts for the War Loan have amounted up to date to about £30 millions including the Post Office Section and Cash Certificates, but the extra receipts will be required entirely for meeting the war expenditure on behalf of the Home Government which will greatly exceed that allowed for in the estimates on the best data then available. A substantial portion of the Council drawings up to date has been met through currency payments being made from the currency reserve in India against corresponding investment in the reserve in London for which enhanced powers were recently obtained. Every endeavour is being made to secure whatever assistance is possible by the purchase of silver and in other ways, but the extent to which it is possible to continue silver purchases is obviously affected by the high prices which silver has now reached. It will thus be readily understood that with the heavy strain on their resources entailed by the financing of war expenditure it is impossible for the Government of India to continue to meet Council drawings on the scale of recent months, which, if continued, would represent a sale during the year of £41.13 million, a sum much in excess of the total previous sale of bills in any single year even in times when the Government of India had not to meet the strain of war expenditure for His Majesty's Government. In fact the only reason for which it has been considered inexpedient to make a reduction earlier in the year has been the necessity for providing the large amount of funds required for the finance of essential purchases of wheat and other food grains on behalf of the Royal Wheat Commission, for which it had indeed also been necessary to give certain additional assistance over and above the weekly sales of Councils. The Government of India very greatly regret the enhanced difficulties of trade which this further restriction of financial facilities must necessarily entail. It is believed that now that the pressure due to the finance of wheat has been relaxed, the sale of Council bills on the level now fixed will, together with the other resources available to trade, the funds obtained through imports, make it possible to continue to finance exports of national importance as well as a substantial volume of other exports. Moreover, it is hoped that the difficulty of financing exports will be to some extent mitigated by imports of funds in the form of gold. The position will continue to engage the earnest attention of the Government of India and as stated in para 36 of the Finance Member's speech referred to, it is intended that the restrictions imposed shall be relaxed as soon as it is safe to do so. But so long as the difficulties which they are meant to meet are not removed the restrictions too must remain as matters stand. In view of the absolute necessity for conserving the resources of the Government and in view of the great strain placed upon them, it is clear that it will be unreasonable to anticipate any early relaxation of these restrictions.

Calcutta

Maulvi Leakut Hussain Arrested.

CALCUTTA, July 11.

Mr. Maulvi Leakut Hussain, a Swadeshi preacher, who was on a lecturing tour in East Bengal, was arrested yesterday at Dacca.

Behar

THE CHAMPARAN ENQUIRY COMMITTEE.

Commences Its Sittings.

SETTLEMENT OFFICER'S EVIDENCE.

BETTIAH, July 17.

The Champaran Agrarian Enquiry Committee commenced their sittings to-day. Mr. Sweeney, Settlement Officer in the district, was the only witness examined. After describing various systems under which indigo was cultivated he stated that the complaints that agreements were extorted by coercion had been investigated and in very large majority of

cases they were found to be untrue. Abwabs or illegal exactions were equally prevalent in European and Indian Zamindari though in Bettiah Raj they had ceased since the Government had issued instructions to stop them. In his opinion there were more serious evils in Indian Zamindaries and in one case he found forgeries were committed in the old records of rights in the interests of the Zemindar. He advocated the abolition of 'tinkatia' system and abwabs. The levy of a lump sum by short term tenure to release obligation to grow indigo was wholly unjust. Rents in Champaran district were lower as compared with other districts in relation to gross produce of land. He recommended that the 'thikadari' system be continued.

TO MR. GANDHI.—Many of the ryots' actions were due to coercion or undue influence.

Bengal

Lord Ronaldshay's Informal Tour.

Incident in a Village.

CALCUTTA, July 17.

Lord Ronaldshay has already shown a keen desire to see things for himself. He is not content to learn about the country and people through the medium of official files and from the lips of others. On Sunday and Monday His Excellency quietly left the Government House at Dacca and, although he made a complete tour of the Dacca city and the neighbouring villages, few people were aware that the cheerful Englishman who talked with them and showed such a keen interest in their affairs was Lord Ronaldshay. At the village Magh Bazaar the Governor was met by a venerable Mahomedan villager who was president of the panchayat and chairman of the local village bank. The villagers found a chair for His Excellency and the books of the bank were brought. Lord Ronaldshay made many enquiries about the purpose for which the different villagers took loans and the financial transactions between the village and the Central Bank in Dacca. Lord Ronaldshay also asked from where they obtained their drinking water so he was taken to the village well. He enquired of the President whether he might be permitted to enter his house and see how he lived and His Excellency showed great interest in the villager's family and the uses to which different articles which went to make up the furniture were put. He graciously accepted cucumbers and vegetables which the villagers brought for him and a number of people accompanied him back to his motor car.

Bombay

A Great Fire in Bombay.

Prompt Work of the Fire Brigade.

BOMBAY, July 17.

A fire which but for the prompt work of Fire Brigade would probably have destroyed a whole row of buildings in a thickly populated residential locality, known as Dhobi Talao, broke out late this evening a huge building which till recently was known by the name of 'Mahomed Mahal' being the actual spot where it happened. The building which is a four storied semi-circular one contains nearly a hundred residential flats excluding the ground floor which are used as shops. Among the latter there are two or three concerns dealing in Cinemetographs and films. It is stated that the fire originated in one of these shops. The conflagration spread in a remarkably short time and in a few minutes reached the top floor getting firm hold in one wing. There was considerable panic among the residents in this wing, but most of them managed to collect their valuables and get away. Two or three individuals, it is stated, in a moment of frenzy jumped out from the building and had to be removed to hospitals. One of these is reported to have died. Fire Brigades from various parts of the city turned out promptly and got the fire under control about an hour's time. The extent of the damages is not known, but it is said to be considerable. The building, only a part of which had been damaged, was formerly owned by a Mahomedan gentleman and was lately purchased by Mr. Pragji Sonji a well known Hindu merchant. A large crowd watched the conflagration most of them being the city people returning home and the police and military had a busy time of it in keeping back the crowd.

Three People Die.

BOMBAY, July 17.

It is now known that the last evening fire at Dhobi Talao has resulted in the death of three people, one boy and two women, who jumped from the upper stories. Another girl has been detained in the hospital, while some more were treated and allowed to go. It is not possible to estimate the damages as yet but the figure it is said will be more than two lakhs.

An Innocent Meeting Stopped.

BOMBAY, July 17.

A telegram from Hubli states that a meeting convened by the local Ratepayers' Association for explaining the objects of the Primary Education Bill to be moved by the Hon'ble Mr. Patel at the Bombay Legislative Council was stopped by a police inspector, who said that he was acting under the orders of his superior officers. The meeting was taking place in an open piece of the land belonging to the Municipality with Dr. Kubbhakon in the Chair.

South India

Mrs. Besant's Appeal to Privy Council.

BOMBAY, July 17.

The "Bombay Chronicle," states:—On Monday the 11th June, two petitions on behalf of Mrs. Besant for leave to appeal from the decisions of the Madras High Court in relation to the Press Act were presented before the Judicial Committee of the Privy Council. Leave to appeal was granted in both cases already cabled. The two positions will now be consolidated and treated as one when the appeal comes on later. Sir John Simon, K. C., and Mr. William Ingram appeared for Mrs. Besant instructed by Major D. Graham Pole, solicitor. The petition was not opposed in either case.

వృత్తాంతములు

సంధిచేసికొనుటకు పూర్వము ప్రతిదేశమును ప్రభా ప్రభుత్వముమెందు టావశ్యకమని కఠోలిగారు హంకేరియను సభలో పలికిరి.

శంఖస్థాపనము :—ఆగ్రా ప్రావిన్సు జమీందార్ల సంఘమునకు అలహాబాదు నగరమున కట్టబడు మెట్టను మంది రఘునాథ యానెల 28 వ తేదీని సర్ జేమ్సు మెట్టనుగారు శంఖస్థాపనము చేయుదురని తెలియుచున్నది.

జోలోపూరు మహారాజ రాజాగారు యుద్ధ క్షయములకు గాను 7000 రూపాయలను చెమెన్ ఫర్డ్ ప్రభుత్వగారి అధీనమునందుంచిరి. ఈధనము 'రెడ్డుక్రాసు సంఘము క్రింద వ్యయపరచబడునని తెలియుచున్నది.

ఎం. బ్రాటియానో, ఎం. జోనెస్కూగారు రాజీ నామాల్చిన మంత్రివర్గ పదవులలో మురియిద్దఱు పూర్వపక్ష వాదుల నియోగింపకున్న మేము పనిని విడచెదమని చెప్పుచు నలుగురు పూర్వపక్ష మంత్రులు ఇటాలియా మంత్రివర్గము నందలి తమపదవులకు రాజీనామాలు సెసగిరి.

రెయిచిస్ట్రాగు కమిటీ సమావేశసమయమున బెత్తూరు హాల్వెస్టాగు రెండులకు సభకు విచ్చేయలేదని ప్రకటించబడెను. వచ్చుటకు వీలుకాలేదనియు అతనికి బదులు తాము వలయు నుత్తరవుల నొసగెద మనియు తక్కిన మంత్రులు చెప్పినను సభకులు సభ చాలించి లేచి పోయిరి.

ఈ నెల 2 వ తారీఖునుండి దినదిన ప్రవర్తమానయా శేషలెట్టోన్డు హైస్కూలు కరుదెంచు, నాలుగవ ఫారము బాలురసంఖ్య హెచ్చుగనుండే గాని, పాఠశాలాధికారు లీ విషయంబున నింక నెక్కువశ్రద్ధ వహించినచో మిక్కిలి వర్ణ నీయ మయ్యెడిని యని శేషలెట్టోన్డు యొకవిలేఖకులు వ్రాయు చున్నారు.

అబ్దుల్ ఖేదరుగారు భారతీయ మహమ్మదీయుడు పుదుచ్చేరీ పురవాసి. పరాసు సైనికుడుగ యుద్ధమునపోరాడి యమి తఖ్యాతి గడించెను. గవర్నరుగారతనికి మిలిటరీ బహుమతియు మర్యాదయు సెసగిరి. మొన్నటిరాత్రి 8 గంటలప్పుడు పుదుచ్చేరీ మహమ్మదీయులందరతని మున్నిడుకొని పెద్ద యుత్సవ మును జేయుచు ఊరేగిరి.

హానెసుకోరున కాగ్నేయమున మా కనుకూలముగ కావలినేనల యుద్ధములు తుదముట్టెను.బుల్గేరియ గ్రావెల్లిలకు సమీపమునను, ఆర్యెంటి యరీకుకు దక్షిణమునను మేము శత్రువులవై విజయంతముగ దాడు లొనర్చితిమి. ఆర్యెంటి యరీకునకు ఈకాన్యమున శత్రువు లొనర్చిన దాడుల ప్రతిహత ము గావించితిమి. అని హేగుగారు 15వ తేదీని ప్రకటించిరి.

వామగార్లను బ్రిటిషు యుద్ధనౌక 9 వ తేదీనాటిరాత్రి మునిగిపోయెను. 2 వై నికులును ఒక ఉద్యోగియు హతశేషు లైరి. నౌక పగిలిపోవునపుడు 95 రు ఓడను విడిచిపెట్టి యుం డిరి. ఎంతమంది చనిపోయినదియు విచారణ జరుగుచున్నది.

ఆర్మీడేలుఅను బ్రిటిషుసైనికనౌక జూను 27 వ తేదీని ముంచివేయబడెను. 6 గురు వైనికులును ఒక ప్రయాణికుడు ను, అనాకా వర్గము వారిలో నల్లరును గన్పించుచున్నారు.

పంజాబు న్యాయస్థానమున 18 సంవత్సరముల వఱకు బారిష్టరుగ పనిచేసినపిమ్మట కరాచీన్యాయస్థానమున వకీలుగ 1916-వ సంవత్సరము ఫిబ్రవరిమాసమువఱకు పనిచేసినమిర్జా జిల్లా లండీక్ అను న్యాయవాది తనకు కక్షిదారులు దావా కర్వులు మున్నగువాని కొరకెచ్చిన సామ్యున స్వంత కర్వు లకు వినియోగించు కొనినారని తేను చేయబడినది. కరాచీ న్యాయస్థానమువారతని ప్లీడరు పట్టా రద్దుచేసి ఆ సంగతిని పంజాబు న్యాయస్థానము వారికి తెలియ పరచిరిని తెలియు చున్నది.

నోట్సు దాచినేయుట:—కలకత్తా నగరమున గల బెంగాల్ బాంకియందుండిన లాల్ బాక్ అను నతనిని బాంకి వారు అయిదేసి రూపాయలు విలువగల నూరేసి నోట్సును కట్టలు కట్టమనిరి. అతడు కట్టలుకట్టుచు తన్నెవరును చూచు

చుండుట లేదనుకొని ఒకకట్ట నొక బీరువా వెనుకకు విసరివేసెను. దాని నొక పోలీసుభటుడు చూచి ఒక గుమ స్తాతో జెప్పెను. అయిన బీరువా వెనుకను వెతకి ఆనోట్ట కట్టనుచూచిరి. లాల్ బానును పోలీసువారు పట్టు కొని ఖయిదునం దుంచిరి.

జగ్జును యువరాజుగారి ప్రతిభ బెర్లినులో విశేషముగ నున్నది. అతడు హిందెనుబర్ల లండను ద్రాపుగారుల పిలిపించెను. ఇంతటితో హాల్వెస్టాగు యుద్ధాంగము పూర్తికావలసి వచ్చునటుల గన్పించుచున్నది. వారినే యాపదవియం దింకను ఉంచవలయునని వ్రాసినప్రతికొకటి అణచివేయబడెను.క్రొత్త ఖాన్సలుగారి సంగతంతగ తెలియదు. ఇత డివిజన్లో ప్రవ్యసన అహారాధికారిగ నుండెను. జగ్జునులలో అంతః కలహములు పుట్టినట్లున్నవి. అందు పూర్వపక్షవాదులు, జాతీయ స్వేచ్ఛా వాదులు ముఖ్యకక్షలుగ నున్నవి.

పూనా దక్కనుసభవాచివే హరి నారాయణ ఆస్థిగారి యాజమాన్యమున జూలై 16 వతేదీని జరపబడిన సభలో పూనా నగరవాసు లందఱును దాదాభాయి నానోజిగారి మరణమునుగూర్చి మిగుల విచార మొందుచున్నారని తీర్మా నము చేయబడెను. తీర్మానము గావించునపుడు సభకు లందఱును లేచి నిలచుండిరి. ప్రాధనరు పింపాల ఘేరుగారు నానో జిగారి చిత్రపటము వింతరంగులతో బహు రమ్యముగా తయారుచేసి పూనానగరమునందలి తన యిష్టమువచ్చిన జనోప కార సంస్థాపన వేయవలసినదని సభాభ్యుత్సాహ కొనగిరి.

బాప్టిస్టాగురు ఆంగ్లదేశమున కేటట:—ఈనెల 13వ తేదీని మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు బాప్టిస్టాగురును, అయ్యరుగారును బొంబాయి నగరము నుండి ఆంగ్లదేశమున కేగిరి. నాడు ఆరెక్లాండా కంటెన యొద్ద వారిని సాగనం పుటకు ఎస్. సి. కెల్కరు, డి. వి. గోఖేలు, డాక్టరు పరం జసి డాక్టరు నేతు, డాక్టరు వెల్కరు, మున్నగువారు పలువురు వెళ్ళిరి. వెక్కు సంఘముల వారు బాప్టిస్టాగారికి పుష్పమాల లను సమర్పించిరి. "జేమముగ శీఘ్రముగ సభలులై" రండను సందేశమును లోకమాన్య తిలకుగారు పంపిరి. ఆ సందేశ మును కెల్కరుగారు బాప్టిస్టా గారి కొసంగిరి. నిర్బంధితులగు అనిలిసెంటు అరండేలు వాడియాగార్ల పక్ష మున న్యాయ స్థానమున వాదించుటకు బాప్టిస్టాగురును అయ్యరు గారును వెళ్ళుచున్నారు. ఇది వీరి ముఖ్యజాతీయ సేన. బాప్టి స్టాగురు కాలగ్రెసు విధానమును ప్రస్తుత స్థితిని అచటి ప్రము ఖులకు విదిత మొనరించుటకు ప్రధాన మంత్రిగారిని ఇతరమం త్రులను పార్లమెంటు సభ్యులను సందర్శించెదరు. కాలగ్రెసు లీగులు పంపు ప్రతినిధులుగూడ త్వరలో బాప్టిస్టాగారిని కలు సుకొనగలరని మేము తలంచెదము. కాలగ్రెసు సభ జరిగిన వెంటనే ప్రతినిధు లాంగ్లదేశమున కేగి యుండినచో నిట్టి నిరం కుతచర్యల కవకాశమే కలిగియుండదని చాలమంది ఆలోచనా పరులు తలంచుచున్నారని మహారా పత్రిక వ్రాసినది.

హార్డింజి ప్రభువుగారియెడల తమపరిపూర్ణ విశ్వాస మును తెలుపుచు బొంబాయిపురవాసుక లొసభజేసిరిని తెలిపి యుంటిమి. ఆసభకు జిహ్నాగారు సభాభ్యుత్సాహ వహించిరిని గూడ తెలిపియుంటిమి. జిహ్నాగారు వీ ఘోష న్యాయ సమున హార్డింజి ప్రభువుగారి గుణగణముల పేర్కొనుచు వారు హిందూదేశమున నత్యంత సానుభూతిని గనబరచుచుండిరిని చెప్పుచు నిట్టిరి. "నేటిదినము హిందూదేశము! సామ్రాజ్యసహ యోధము తన యావచ్ఛక్తిని ధారపోయకన్నను దురదృష్టవశ మున నన్ని రాష్ట్రముల యందును కనక శాసనవిధానము నుప యోగించుట మిగుల విచారకరము. ఇటుల కనక శాసనవిధా నము తనపనిని నిర్వహించుచుండ రాజప్రతినిధి సిమ్లా కిఖరము లనుండి మేఘావరణములో నెమ్మదిగ గూర్చుంచుట మదియు సంతాపకరము." లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలకుగారు హార్డింజిగారి విశ్వాస తీర్మానము నుపపాదించుచు హార్డింజి ప్రభువుగారు హిందూదేశమునకు చేసిన మేలుల నుగ్గడించి భారతీయ రాజప్రతినిధియైనను, హార్డింజి ప్రభువుగారు హిందువుల కొనగూర్చినంతటి మేలును జేయుట చాల కష్టముగ దెలసికొనునని పలికెను. జిహ్నాగారు వెంటిటుగారు దాని ననువ దించిరి. జమ్నూదాసు ద్వారకదాసుగారు బలపరచిన పిమ్మట నది యందరిచే నంగీకృత మయ్యెను. ఈతిర్మానమును ఇంగ్లాండు ప్రధానమంత్రి కంపవలెనని ఎస్. సి. కెల్కరుగారు కోరగా నదియు సంగీకృత మయ్యెను.

పండిత మదనమోహన మాలవ్యగారి సంచారము.

వీరు సిమ్లాకేగి గవర్నరుజనరలు గారితో మాటలాడితి పర్యవసానమేమో తేలలేదు. కాని అనుకులమై యుండును. అనిలిసెంటుమ్ర గారిని వదల కిలులేదని రాజప్రతినిధిగారు చెప్పియుండును. అంతటితో నభిప్రాయ భేద మంతరింప వీలు లేమి తెల్లమై మాలవ్యగారు ఇతరసాధనముల నారయగోరి సంచారము ప్రారంభించిరి. వీరులక్కో నగరమునకేగి మామహా మృదాబాదురాజా మా సయ్యదునజీరుహుస్సేను (మోస్లేము లీగు కార్యదర్శి) గార్లతో నాలోచించిరి. పిమ్మట అలహాబాదు, కాశీ, బాంకి పూరులకు వెళ్ళిరి. బాంకి పూరులో మహాత్మ్య గంధి - మామ జరలు మాకు మా కృష్ణసాహెబ్ గార్లతోను మరికొందరు ప్రముఖులతోను దీక్షముగ ముచ్చటించిరి. ఆదివారమునాడు బొంబాయి నగర మున కేగి 12 మంది ప్రముఖులతో నాలోచించిరి. పూనానగ రమున కేగి దక్కను సభవారితోను సార్వజనిక సభవారితోను ఆలోచించిరి. వీరు కలకత్తాకును నాగపురమునకును చెన్నై నగ రమునకును వెళ్ళెదరు. దీనివలన సక్రమ విధాన మేర్పడి స్వ రాజ్య విధానము చక్కగా నెరవేరగలదని తెలియుచున్నది. స్వయం సహాయమున గాని మాతృదేశము స్వాతంత్ర్యము గల ఇతిర దేశములతో సమాన మగు సానమును బడచుజాలరు. ఉదారభావమును సత్స్వర్గర్తనమును ఘనా శయములును కలగియుండినగాని జ్ఞానము సాధకము కాబా లదు. పరాధ ప్రాపకత్వ మత్యనసరము. దీనివలననే దేశభక్తి కలుగగలదు. స్వాతంత్ర్యము చేకూరగలదు. ఇందులకు కఠిన బ్రహ్మచర్య వైశ్వికత్వమును సత్వాస్వేషణమును ఉత్తమ మగు నిష్ఠయ స్వభావము నత్యనసరము. బలసాహసములు లేని చో తక్కిన సుగుణము లెన్నియుండినను ప్రయోజనములేదు. బలహీనున కాత్మజ్ఞానము కలుగజాలదని ఉపనిషత్తులు స్పష్ట ముగ వ్రాసినవి. గాన శరీరమానసిక శక్తుల నభివృద్ధి కొందించుటకు మీరందరును ప్రయత్నింపవలెనని మాలవ్యగారు ఘోరసను కఠాశాల విద్యార్థులను హెచ్చరించుచు గంధీజీప న్యాయము సెసంగిరిని మహారా పత్రిక వ్రాసినది.

పార్లమెంటు సంఘము.

హిందూదేశ రాజకీయ సంస్కరణములనుగూర్చి వలు వురు చేసిన సూచనలను ఆలోచించి చొరతనమువారికి నిజే దికము సంపుటకు పార్లమెంటు ప్రభువుల ప్రజల సభ్యులతో గూడిన సంఘము నేర్పరుచుటకు ఛెంబల్లెను గారికి రహస్యముగ నూచింపబడినదని యొకరు లండనునగరముమండి ఇండియా టైముస్ ప్రతీకకు వ్రాసిరి. "దీనివలనమున కొరకొక పార్లమెంటు సంఘ మేర్పరుప బడునని తెల్లమైనది. మరియు నీ పార్లమెంటు సంఘము వారితో నాలోచించుటకు ప్రతి నిధులను పంపుటకు ఇండియా సంయోగసంఘము (కాలగ్రెసు మోస్లేము లీగు) వారిని కొరదగునని గూడ వైసూచనను చేసి నవాచే యుండెడిది. "ఇటీవలి ఆచుభవము లను బట్టి ప్రత్యేక సంఘములయందు ప్రజలకు విశ్వాసము కలుగుట లేదని" ఇండియా టైముస్ ప్రతీక వ్రాసినది. రెండుపార్లమెంటు సభల సభ్యులతో కూడినచో మామూలు నిర్ధక సంఘముల కంటె నీసంఘము విలక్షణము కాగలదు. కాన నీసూచన పరిత్యాజ్యముగ కనబడదు గాని ఈసంఘమును వెంటనే ఏర్ప రచి వెంటనే విచారణను చాలశ్రద్ధతో ప్రారంభింపవలెను ఈవిచారణయందు ప్రజలకు విశ్వాసము కలుగుటకు బిసెంటు మృగారిని వారి సహచరులను అనిర్బంధితుల నొనరింపవలెను. కఠినచర్యా విధానమును పూర్తిగా మార్చివేయవలెను. రాజ కీయ నేరస్థుల నందరిని రాజకీయవిషయకాధి కోత్సాహము కలవారని నిర్బంధింపబడిన వారినందరిని గూడ వదలివేయ వలెను. "లండనులో విచారణను ప్రారంభింపవచ్చు ఈ సం ఘమువారు దేశీయమహాజనసభ- మహమ్మదీయసంఘము-హా మురూలు సంఘము- (వారు సరియగు విధానమును నిలచి ప్రతి నిధులను పంపగలుగుదురేని) బంగాళా ఆరావకవర్గము-మున్న గు నన్ని వర్గముల వారిప్రతినిధులభావములను గూడ నీసంఘము వారు గ్రహింపవలె" నని ఇండియా టైముస్ ప్రతీక చూచించినది. ఇదిపరిహాసమునకో యధార్థముగనో మేము గ్రహింపజాలము. కాని విప్లవండు సంఘమునందు సివఫీసరుల ప్రతినిధులు గూడ సభ్యులుగా నుండుట కవకాశమున్నచో భరతఖండమున నూ జకులనబడువారి ప్రతినిధుల సాక్ష్యమును గూడపుచ్చుకొనుట యుచితమని మేమూహించుచున్నాము. అట్టిసంఘ మేర్పడే వారరాజకులన బడువారి భావమును గ్రహింప గోరెనచో వారి ప్రతినిధులు గూడ సాక్ష్య మిచ్చుటకు జంకరని మే మూ హించుచున్నా మని మహారాపత్రిక వ్రాసినది.

హిందూ దేశమున కాగితముల పరిశ్రమ.

హిందూ దేశమున కాగితముల పరిశ్రమ పురాతనమునందు జరుపబడుచుండెను. ప్రస్తుతము స్కాండినేవియా మొదలగు ఐరోపాఖండపు దేశముల నుండి పంపబడు వస్తువులతో హిందూ దేశమున గల 9 యంశాలయందు మాత్రమే యీ పరిశ్రమ జరుపబడుచున్నది. టిటస్సు కాగిత యంత్రాల కంపెనీవారు రెండు యంత్రాలను ఒకదానిని టిటస్సు ఖంబులలో వేగొకదానిని కంకినారాలోను ఏర్పరచిరి. ఈ దేశమున గల 9 యంత్రాలలలోను ఇవి చాల పెద్దవి. సంవత్సరమునకు 15000 టన్నుల కాగితమును తయారు చేయుచున్నవి. రెండవది రాణిగంజియందున్న బెంగాలు కాగితముల యంత్రాల నీని యందు సంవత్సరమునకు 6700 టన్నుల కాగితములు తయారు చేయబడుచున్నవి. మూడవది లక్నో యందున్న శాస్త్రవాయిండియా కాగితముల యంత్రాలవారిచే స్థాపింపబడి సంవత్సరమునకు 2500 టన్నుల కాగితమును మాత్రమే తయారు చేయగలుగుచున్నది. యుద్ధమునకు పూర్వము మనదేశమున 25000 టన్నుల కాగితములు మాత్రమే తయారు కాబడుచుండెను. కాని యుద్ధము ప్రారంభమయినది లగాయతు ఐరోపాఖండము నుండి పంపబడు కాగితముల కాల సమీక్షగనుండుటచే యెన్నియో కష్టముల వైదిమరముక 5000 టన్నుల సంవత్సరమునకు హెచ్చుగా తయారు చేయబడుచున్నవి. మొత్తము 30 టన్నులు. 1914-15 సంవత్సరములలో పై దేశమునుండి మనదేశమునకు (ఉత్తరాలకాగితములను కవులనుగాక) సుమారు 51890 టన్నుల కాగితములు దిగుమతి కాబడినవి. వీనివల 709,372 పానులు, హిందూ దేశమున మొత్తము 75000 టన్నుల కాగితములు సాలునకు వ్యయమగును. వీనిలో మనదేశమున మూడవ వంతు మాత్రమే తయారుగుచున్నది. మనదేశమున యుద్ధసమయమున యంత్రాలను కాగితముల సాధకముగ తయారు చేయుచున్న కావలసిన కాగితముల గుర్తుచున్న గుసామానులను పై దేశమునుండి తెప్పించుకొనవలసి యుండుటచే చాల యిబ్బంది కలిగినది. 1912-13 సంవత్సరములో నితర దేశముల నుండి 12250 టన్నులకు తక్కువ కాకుండ మనదేశమునకు కాగితపు గుర్తు పంపబడినది. కాని 1914-15 సంవత్సరములో 4830 టన్నులు మాత్రమే పంపబడినవి. పై దేశములనుండి కాగితపు గుర్తు యా యుద్ధసమయమున మనదేశమునకు పంపబడు తగ్గినట్లయితే, 1914-15 సంవత్సరములో సంవత్సరమునకు 5000 టన్నుల కాగితము అధికముగా తయారుగుట పట్టిచూడ కాగిత పరిశ్రమకు తగిన సామాను లన్నియు మనదేశముననే లభ్యమగునని ప్రవీణులు నుడిచిరి. ఒకప్పుడేకప్పు అడవులయందు ను, ఛోటా నాగ పూరు బరగాళము, నేపాళము సంయుక్త పరగణాలు మున్నగుచోట్ల ను విస్తారముగ దొరుకు 'బాబాయి' 'బాబరు' 'బాయిబ్' అను మొకవిధమైన గడ్డి యీ పరిశ్రమయందు మనదేశమున వాడవలెనున్నది. గుడ్డిపేలికలు, జనుము, గోసెంచులు, పాత కాగితములు, ప్రాచ్యునగుడ వాడెరు. కడచిన పారిశ్రామిక సభ్యులను లక్నో వాస్తవ్యులగు అహమ్మదు హుస్సేన్, హెచ్. డి. సింగ్ గార్లు వ్రాసిన వ్యాసములు చదువబడెను. హెస్సేను గారు హిందూ దేశమున పురాతనమునుండి కాగితములు వాడవలెనుండెనని నుడిచి ఆ కాలమున తయారు చేయబడెనునవియు ప్రస్తుతపురాతనవిధానములను నివరించుచు కొద్దికాలములో పైదేశమునుండి మనదేశమునకు కాగితములను పంప వలసమగుండెను తమ దృఢాభిప్రాయమును మొవరచిరి. టిటస్సు యంత్రాలలవారు కట్టగుడ్డితో కాగితములను తయారుచేయుటకుకూడ యత్నించి అందుకృతార్థులయిరి. మనదేశమున వివిధ దొంగకు వెనుగుతో కాగితములు చెక్కుబడవచ్చునని వారు కనిపెట్టిరి.

నాగపూరు వ్యవసాయక శాస్త్రజ్ఞులలో నొకరు ప్రతి చెట్టుకాడలనుండి కూడ కాగితములను తయారుచేయవచ్చునని కనిపెట్టి, ప్రతికాడలనుండి కాగితమును తయారుచేయగలిగెను. గార్గాలో ఉత్పత్తియగు వెదురును, హిందూ దేశపు పడియటితోమున విస్తారముగ దొరకు 'నేవా నా' గడ్డియును ఇటుపైని ముఖ్యముగ కాగితపు గుర్తును తయారు చేయుట యందు ఉపయోగించ బడునని పి యర్ సర్ నాగు సెలవిచ్చిరి. క్విన్నులందునందు లాలాగ్ అను మొక విధమైన గడ్డితో కాగితపు గుర్తును తయారుచేయుటకు యత్నించుచున్నారు. పైదేశములనుండి పంపబడక తప్పని 'కాప్టిక్స్' గూడాకు బదులుగా 'సెజ్మిట్టు'ను సున్నమును

మా కలకత్తా జాబు.

ముఖ్యవాసరము

(మా స్వకీయ విలేఖకునివద్దనుండి)

కలకత్తా, జూలై 18:

గాఢనిద్రయందుండిన వంగీయ సింహము మేలుకొనినది. స్వరాజ్యోద్యమమును సక్రమపద్ధతులమీఁద నిర్భయముగా నిర్వహించుటకు మానాయకులందఱును బూనుకొనుచున్నారు. ఆచిర కాలములోనే మద్రాసు నందువలె నీరాజ్యమునకు గూడఁ బ్రతిపక్షమునందును స్వరాజ్యసమితులు నెలకొల్పబడుననుటకు సూచన లగుపడుచున్నవి. మొన్న సాయంకాలము హిందూసంఘ మందిరమున స్వరాజ్యసమితి వంగీయశాఖాపక్షమున నొకమహాసభ సమావేశమైనది. బాలెపురు, న్యాయకేళచక్రవర్తిగారధ్యక్షతవహించిరి. ఉపన్యాసము లాంగ్లభాషలో హిందీభాషలలో జరుపబడినవి. డివిజన్ డండ్రపాలు, హిరేంద్రనాథదత్తు, పి. యన్. ఛాదరి, పండిత అచీకాప్రసాద బాజిపాయి, వంశనాథ్ దేవస్థి, బి.కె. లాహిరీ, జితేంద్రలాలు థెన్జి మున్నగు ప్రముఖులు మహాపన్యాసములు గావించిరి. హిరేంద్రనాథదత్తు గారు తమ యుపన్యాసమున నిండియా కార్యాలయ సభ్యత్వమునకు భూషేంద్రనాథ బాసుగారి నియామకమును గూర్చి చెప్పుచు వీరి నియామకము వలన దేశమున కేదో మహాపకారము కలుగునని కొందఱు దుగ్భీయ చెందుచున్నారనియు, ఇండియా కార్యాలయమున నూర్పురైందవ సభ్యులున్న మనకుఁ గలుగు లాభమేమియు లేదనియు, మనజాతీయముత్త మనచేతులలోనే యున్నదనియు, హోమురాలే మనము కోరవలసినదనియు నుడిచిరి. పి. యన్. ఛాదరి గారు సర్ సింహగారి యభిప్రాయములలోఁ గలిగిన మార్పును బ్రశంసించుచు నామార్పు కేసడా ముఖ్యమంత్రిగారి తోడి సంభాషణమువలనఁ గలిగినదని తెలిపిరి. ప్రసంగ వశమున కేసడా ముఖ్యమంత్రియగు బోర్డెనుగారు "ఏమి! మీ హిందూ దేశమున స్వపరిపాలనము లేదా?" అని యాశ్చర్యముతో సింహగారిని బ్రవ్విించిరట. సింహగారు లేదని నడువగా, బోర్డెనుగారు "అట్లయిన నేటి సాయంకాలమే మీకది లభింపవలెను" అని యెత్కి చెప్పిరట. నాటినుండి సర్ సింహగారి యభిప్రాయములు మార్పు చెందెనని ఛాదరిగారు చెప్పిరి. కట్టకడ పట సభ్యులు తీ తీర్మానమును సభ్యుల యనుమతికే తెట్టిరి. "హోమురాలు లేక బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకు లోబడిన స్వపరిపాలనమును గూర్చి సక్రమ పద్ధతులమీఁద బోధనా ప్రచారమును విరివిగా జరుపవలెనని యీ సభవారు వంగదేశ ప్రజలను గోరుచున్నారు."

ఈ తీర్మానమును గూర్చి చెప్పుచు సభ్యులు ముచ్చటగా మూడుమాటలు మాత్రమే చెప్పిరి. వారి యుపన్యాసమునఁ గడపటివాక్యము లివి. "బునితుల్యయు మాతృతుల్యయునగు బిసెంటుయ్యగారి నిర్బంధావాసముక శుభశకునమని భావించుచున్నాను. నిరంకుశప్రభుత్వముయొక్క మరణ ఘంటిక అప్పుడే మ్రోగుచున్నది" సభాంతమున ననేకులు స్వరాజ్యసమితి సభ్యులుగా జేరిరి.

కాలిది దినములలోనే నిర్బంధావాస కేసులను ఖండించుటకు పురమందిరమున నొక మహాసభ జరుగును. ఈ సభను మా ప్రధాన పౌరుడు (Sheriff) గారు ఆహ్వానించుటకు సమ్మతించినారట. ప్రసిద్ధులైన ఎద్దలీ నాథ్ను గారధ్యక్షత వహింపఁ గోరబడుదు రని కర్ణాకర్ణికగార దెలియవచ్చినది. ఈ సభతో వంగదేశము తన విద్యుత్తగర్భమును సరిగా నెఱవేర్చలేదను నపనింద తొలగఁ గలదు.

కలిపి ఉపయోగింపవచ్చునని ఆహమ్మదుహుస్సేన్ గారుచెప్పిరి. కాని కాగితము విస్తారము తెల్లగానుండదని ఆయనయే నుడిచిరి. 'హైద్రో క్లోరిక్' ఆసినును మరికొన్నివస్తువులను కలిపి బ్రిచింగు' పొడిని తయారుచేయుటకు జపానువారు యత్నములు గావించుచున్నారు. హిందూదేశమున గూడ నిట్టియత్నములు గావించి బ్రిచింగుపొడిను తయారు చేయవచ్చును. ఈ ఆటంకముల నన్నిటిని గ్రహించవచ్చును. ఆ కాగితముల తయారు చేయుటకు విస్తారముగ ద్రవ్యము కావలయును. ఆ ఆటంకము తెల్లు నిగ్రహింపవచ్చునా? దేశమునందుగలధనవంతు లందఱును ప్రస్తుతము మనదేశమున కాగితములు చాల హెచ్చుధరల కమ్మబడుటను తగ్గించుటకు తమకైకీకొనిరి ధనమును యీ పరిశ్రమకు వ్యయపరచవలెనని బాంకిపూరు ఎక్స్ప్రెసు పత్రిక వ్రాసినది. (హిందూ)

దాదాబాయి నారోజీ

భారతవర్ష పితామహుని నిర్మాణమును గూర్చి దుఃఖమును బ్రకటింపటకు నిన్న సాయంకాలము హిందూ సంఘ మందిరమున సర్ కృష్ణగుప్త గారి యధ్యక్షతక్రింద నొకమహాసభ జరుపబడినది. పురప్రముఖులు వెక్కిరిండు విచ్చేసిరి. మోతీలాలు ఫోఫా, న్యాయకేళ చక్రవర్తి, చిత్రరంజనదాసు హేగంబచంద్రమైత్ర, ప్రవాసచంద్రమిత్ర, బిశిచంద్రపాలు, నాజీముద్దీన్ అహమ్మదు గార్లు ఉపన్యసించిరి. ఉపన్యాసకులందఱును గూడ భారతవర్ష పితామహుని స్వరాజ్యసందేశమును సంస్మరించుచు స్వరాజ్యోద్యమమును నిర్భయముగా నిర్వహింపగలమని నిర్వహించుటయే కీర్తికేషుడైన దేశభాంధవునికి మనము చూపగల కృతజ్ఞత యని నుడిచిరి. సర్ కృష్ణగుప్త గారు కూడ స్వరాజ్యోద్యమము నెడలఁ దమకుఁగల సానుభవమును స్పష్టికరించిరి. నారోజీగారి మరణమునకు దుఃఖపడుచు వారి కుటుంబమునకు సానుభవము తెలియఁజేయవలెనని తీర్మానములు గావించబడినవి.

ఒక స్వరాజ్యవాది బౌద్ధార్యము

ఈ శ్వరలాలు నచ్చేరాయి కాకూరుగారను నొక స్వరాజ్యవాది తాము 'కామస్వీలు', 'యంగ్ ఇండియా', 'మరాటా', 'న్యూజీలా', 'ఇండియా', 'అమృతబజారు పత్రిక', 'మొదలగు హోమురాలు పత్రికలను బుస్తకభాండాగారములకును, పఠనమందిరములకును, పాఠశాలలకును, కళాశాలలకును, ఉచితముగా ఒక సంవత్సరముకాల మిచ్చెదమని అమృతబజారు పత్రికయందుఁ బ్రకటించినారు. నిర్బంధావాస శిక్షలయెడ అసమ్మతిని జూపుటకుఁ దాడులు చేయుచున్నామని వారే వ్రాసినారు. హహ్వరీయసంఘములకుఁ బ్రత్యేకాదార్యము చూపబడునట. ఈవిషయమై వివరములు తెలిసికొనఁగోరువారు వైవారికి Cం అమృత బజారుపత్రిక, బాగ్ బజారు, కలకత్తా అని వ్రాసికొనవలెను.

ప్రతిభాశాలిని యగు ఆంధ్రవిద్యార్థిని

కడచిన సంవత్సరమున నిచ్చటిపరీక్షలకు వెల్లియండిన ఆంధ్రవిద్యార్థుల పరీక్షాఫలితములు సంతృప్తికరముగా లేవు. ఇంటర్మీడియేటు పరీక్షకు వెల్లియండిన మువ్వర్రాంధ్రులలో నొక్కరు మొదటి తరగతిలోఁ జేరిరి; తక్కినవారు జయమండలేడ్జి. యస్. సి. ఆనర్సుకు ఒకరు వెళ్ళగవారికి ప్యాసు డిగ్రీమాత్రమే లభించినది. ఇది యెంతయు నాశాభంగకరము. కాని శ్రీమతి కాకల్లమాడి శకుంతలమ్మగారను ఆంధ్రవిద్యార్థిని కడచిన ఇంటర్మీడియేటు పరీక్షయందు మొదటితరగతిలోఁ జేరి, మాసమున కిర్మదిరూపాయల విద్యార్థిని వేతనమునకుఁ బాత్రురాలయ్యెనని వ్రాయుటకు సంతసించుచున్నాను. ఈమె స్వగ్రామము కృష్ణాజిల్లాలోని గుడివాడ. బ్రాహ్మణయువతి. ఈమె శ్రీపితాపురము రాజాగారి ధనసహాయమున నిచ్చటి బెత్తూరు శ్రీకళ్యాణలో జరుపుచున్నది. ఇప్పుడీమె ఇంగ్లీషుభాష నభిమానవిద్యగాఁ గైకొని డి. యే. ఆనర్సు పరీక్షకుఁ జరుగ నెంచినట్లు తెలియుచున్నది. ఇది ఆంధ్రులందఱును గర్వపడఁదగిన విషయము.

ఒక ఆంధ్రవిద్యార్థి దీనావస్థ

ఇచ్చట విద్యార్థాశ్రమము చేయుటకై వచ్చియుండిన యొక ఆంధ్రవిద్యార్థి దీనావస్థకు గుఱించి మీపత్రికాముఖమున నతని బంధుమిత్రులకుఁ దెలుపఁగోరెదను. డి. లక్ష్మీనారాయణయను నాంధ్రవిద్యార్థి కొన్ని మాసములక్రిందట నిచ్చటి భవానీపురము కళాశాలలో నింటర్మీడియేటుక్లాసునఁ జేరి చదువుచుండెను. ఇతడు నిలువేద యగుటచే నాకళాశాలలోని యాంధ్రవిద్యార్థులీతనికి శక్తికొలది సహాయము చేయుచుండిరట. కడచిన వేసంగి నెలవులలో నితడు ధనములేక కాలబోలు స్వగ్రామమునకు వెళ్లలేను. రెండుమాసముల క్రిందట నీతనికి బిచ్చియొత్తినదట. ఇప్పుడితఁ డిచ్చట మొక ఓచ్చివాండ్ర శరణాలయములో నున్నాడు. ఇతని తిరిదండ్రులను గూర్చి కాని బంధువులగు గూర్చి కాని యెవ్వరికిని దెలియదు. ఇతని స్వగ్రామము యని అనిమాత్రము తెలిసినది. ఇతని బంధువులెవరైన నున్నయెడల కలకత్తా మచ్చుపారా తాణాలోని పోలీసు ఇన్స్పెక్టరుగారివలన వివరములు తెలియఁగలవు.

దాదాబాయి నారోజీగారి పటము:— సోమవారమునాడు పూనాలో నారోజీగారి మరణమునకు సంతాపపూరితముగ పూనా వాస్తవ్యులచే జరుపబడిన సభయందు సభాధ్యక్షునికి ప్రాధెసరు పిమ్పాలోఖి అయిన ప్రసిద్ధ చిత్రలేఖకుడు నారోజీగారి పటమును బహుమాన మొసంగుచు దానిని ఏప్రజాసంఘమునకైన నొసంగగోరెను.

ఆస్ట్రేలియను వైద్యములోని భారతీయుడు

సెయింటుసిహాలసింగు గారు

గురుభూషణసింగు అను నతడు ఆస్ట్రేలియను వైద్యములో నున్న యేక భారతీయుడు. ఈ వైద్యుని బనిచేసి చక్రవర్తియొక్కయు, సామ్రాజ్యము యొక్కయు రక్షణమున వైద్యోపాధ్యక్షమున కత్తిగట్టి పోరాడు మహద్భాగ్య మితని కొక్కనిలే యభివ్రాసి. ఈతడున్నతల మిప్పు డింగ్లాండున వైద్యశిక్షణ చదువుచున్నది. ఒక నాడెరకు నన్న చూచుటకు వచ్చి, యాయుధమున చక్రవర్తిపక్షమున పోరాడనుజ్జ్వలద యుటకు తా నెంత కష్టము నొంది ననియు నాతడొక వాక్యమెన్నెను.

నావర్తకు వచ్చుకప్పుడు ఆతడు భారతీయ దుస్తులతోడ నుండకపోవుట గురుభూషణసింగు భారతీయుడా, కాదా యని నాకు సందియము పొడమినది. ఈతడు ఆస్ట్రేలియను వైద్యునినలె నుడువులను ధరించియుండెను. నే నున్న యింటిగుమ్మము నాటి యాతడు సిక్కులరీతి నే నాకు వందన మొనరించెను. తరువాత నాతడు తలపాగ ధరింప నందులకును, దీర్ఘముగ జాబ్బు నుంచుకొననందులకును, గడ్డను తీయించిన నందులకును నన్ను తమాషపఁగఁగ, యీ వైద్యుని జేరుటకీ చిహ్నముల వర్ణింపనలసినవైన దనియు, అందులకు తన మాన సమున కెంతయు కష్టముగ నున్నదనియు, సింగు నాతడొక నుడివెను.

“ఆస్ట్రేలియను వైద్యుని జేరుటకు మీరు చాల కష్ట పడలేదని నేను తలచెద” నని నేను గురుభూషణసింగు నడిగితిని.

ఉత్సాహవీర్యముచే నే నీనీవలొ జేరుట కెంతయు కష్టపడితిని. ఐరోపాఖండమున శత్రుత్వములు ప్రబలివనిన తోడనే ఆస్ట్రేలియాదేశములో నున్న భారతీయులు మీరా వేరులై యుత్సాహపూర్వకమునను లైరి. ఇందనేకు లిదివర కనేక యుద్ధములలో చక్రవర్తిపక్షమున పోరి, తమ వైర్య సాహసములచే ననేక స్వర్ణ పతకములను బహుమానముగా నందియున్నారు. పట్టపాత్ర భాగములొ జరిగిన చిట్టలు, టిరాయుద్ధములలోను, బోయరుద్ధమున లేడిస్మిత్తు ముట్టడిలోను పోరాడితిని. మాలో ననేకు లిదివరకు జమాదారు, సుబేదారు మున్నగు వైనికోవ్యోగముల నందినప్పటికిని, మేము సాధారణ వైనికులవలె ఇప్పట్టున యుద్ధము సలుపుట కీయకొంటిమి. పట్టపాత్రీయాలలో నొక మహమ్మదీయునివద్ద ఒంటెలు చాల నున్నవి. కొంచుచే నాతడు ఒంటెదళమును సుకుక్కుర్చి యుద్ధమునకు పంపవలెనని కుతూహలముననుజ్జ్వలయెన్నాడు. మరియు నిచ్చట నొక గొప్పసిక్కు భూస్వామి గలడు. అతడు రెండువందలమంది వైనికులను యుద్ధమునకు ఒంటెదని చెప్పియున్నాడు. ఈ యుద్ధమున పోరాడుట కచ్చట నున్న భారతీయు లొక ప్రత్యేక వైద్యునిగ నేర్పాటు చేయబడిన బాగుండునని యచ్చటనున్న ఇండియనులలో నేలకొలిది ఆభిప్రాయపడు చున్నాడు” అని గురుభూషణసింగు చెప్పెను.

“తరువాత నేను వరిగవ”దని నేను ప్రశ్నించితిని.

“మాకు వైద్యునిగా నేర్పట కనకాశము లభింపలేదు. ఐరోపానులే యాస్ట్రేలియను వైద్యులనియు, అందుచే భారతీయు లిందు తోరుటకు నీయ లేదనియు మాకు తెలియజేయబడినది. మరియు, ఇండియా దేశమున నమావేశ మగుచున్న వైద్యుని జేరుటకు మిగిలిన సభాకారులు మాచాయగ తెలియజేసిన.” అని యాతడు సవాల్చెను.

“ఏవిధమున వైద్యమున జేరి”దని నే నడిగితిని.

సంజాబీ షట్పదల

“ఈవిధమున జేరగలిగితిని. యుద్ధమున నేను వైద్యమున చేరి పనిజేయుటకు తొలివారముగల వానందయను జేరవచ్చునని ప్రభుత్వమువారి వద్దనుండి నాకొక ప్రకటనమువచ్చినది. నేను వైద్యమున చేరుట కంగీకరించితిని. కాని పరీక్షాధికారులు నేను వెద్దవాడనని శంకించిరి. నేను చక్రవర్తిపక్షమునమాడు యుద్ధములలో పోరాడితినినియు, నాకాసును నలునదిరెండు వత్సరముల, ఆరుమాసములనియు చెప్పగా, వారు నన్ను వైద్యమున చేర్చుకొనిరి. నన్ను సహచరులకు బంపి మందరపంక్షిలో యుద్ధముచేయు ననిన నా కెంతయో సౌఖ్యము నొడగూర్చి డిది. కాని అట్లు జరిగినది గాదు. అయినను, వైనికునిగ నన్ను జేర్చుకొనినందులకే నాకు సంతోషముగ నుండెను. అని యాతడు నుడివెను.

“అంతటితో నీకష్టము లంతము నొందినవా” అని నే నడిగితిని.

“లేదు. నన్ను దొంగించుట కనేక ప్రయత్నములు గావించబడినవి. నా యుత్సాహములొ, నావృత్తిని మానుకొని స్వాధ్యాయముతో నిండు పనిచేయ దలచుకొంటిని అధికారులతో చెప్పి, కుదకు సఫలమనోరథుడ నైతిని.” అని యాతడు జవాబు చెప్పెను.

పంజాబీ షట్పదలయన నిడియే. ఈ గుణము గురుభూషణసింగు కసాధారణముగ నున్నది. తరువాత నాతడు ఒక చిన్న పుస్తకమును దీసి తాను యుద్ధమున వెట్టి పనిజేయు చేయ శక్తుడుగ పరిగణింపబడు చున్నాడ నని నాకు చూపి, ఐరోపా ఖండమున యుద్ధముచేయుట కనుజ్జ మొనంగ నడవనియు, కాన తన మనోరథ మిదేర ననియు నాతడు నుడివెను.

“ఈ యుద్ధమున పాగ్లానుటకు నీకెంత యాతురత యెందుల”దని నేనడిగితిని.

“నేను సీకు కులజుడను. రక్తనాళములలో వీర రక్తము ప్రవహించుచున్నది మరియు, జన్మము నాజాతి వాడగు నుబాదారు మేజరు బలవంత సింగు బహదూరును నాతని చంపిరి. అందుచే వారిని తలచినపుడు నాయెడలు దండుచునే యుండును. ఇంకను, ఈ కష్టసమయమున చక్రవర్తి రక్షణార్థము మనప్రాణమును ధారపోయవలసిన విధి యున్నది” అని యాతడు వాక్యమెన్నెను.

ఈ కడపటి వాక్యము నా కాశ్చర్యమును గొలిపినది. ప్రస్తుతపరిస్థితి లీతనికి పూర్తిగ తెలియు నని యిందుమాలమున తెల్లమైనది. అందుచే, ప్రస్తుతము మనుజు లెక్కుడుగ కావలసిన అకత్త్యులను దని యెట్లు తెలిసినదని నే నాతని నడిగితిని.

“ప్రతి వార్తాపత్రికలోను ఇట్టి విషయములే గాన వచ్చుచున్నవి. మరియు, నా పటాలములొని వారందరకు విద్యావంతులే. ఒక బ్యాంకి మేనేజరు నావలెనే సాధారణ వైనికునిగ పనిచేయు వైద్యమున జేరినాడు. ఇందనేకులు విద్యాధికులు. కావున యుద్ధపరిస్థితులన్నియు నాకు బాగుగ తెలిసిన”దని యాతడు నుడివెను.

“పదుమూడు వత్సరములకు పూర్వము, భారత దేశము నుండి పోవునపుడు మీరు చదువుకొని యున్నావా?” అని నే నడిగితిని.

“ఇంగ్లీషు పద్ధతిని నేను చదువుకొన లేదు. న్యూసౌత్ వేల్సునకు బోవు నప్పటికి నాకు ఆంగ్ల భాషలోని మొదటి ఆరు అక్షరములైనను తెలియవు. కాని, మాత్రండ్రి నాకు పంజాబీభాష నేర్పెను. నేను పాఠశాలకు బోయి వెన్నెయను భాష నేర్చుకొంటిని.” అని యాతడు జవాబిచ్చెను.

“మీ ఆంగ్లభాష యేమయ్యె తెలియనపుడు ఆస్ట్రేలియాకు పోవుట మీసాహసమున తెలుపుచున్నది. ఇప్పుడాంగ్లమున నులభముగ నే మాటలాడుచున్నారే?” అని నేనడిగితిని.

“నామాతృ భాషలో మాటలాడవలయునని నాకెంత యనుకోరికయుండి, యిప్పుడు చాలవరకు పంజాబీభాషలోనే సంభాషించితిని. కాని, ఆంగ్లభాషలో నులభముగ మాటలాడి నా ఆభిప్రాయముల నితరులకును గ్రాహ్యముచేయగలను.” అని యాతడు చెప్పెను.

“మీ స్నేహితులు మిమ్మును గౌరవముగ నాచెదరా” అని నే నడిగితిని.

“నన్ను తమవలెనే వారు చూచుకొంటురు. కాని నా స్నేహితులందఱు మాత్రము వారి కిష్టముగ నుండదు. నా తన వారు నన్ను “సింగు” అని పిలిచెదరు. మీకు కూడ “సింగు” నేర్పరుటచే మీరు ప్రాసన వ్యాసములను నేర్చుకొనుటకు నాకును మీకును సంబంధము గలదనియు, మీరు నేను తమ్ముడనో, బావనననో గానచ్చుననియు వాచిన కొను చుంటురు. అందులో నన్ను నొక యుద్ధోగికి హిందూ స్థానీ భాష కచ్చును. అతడు మావ నన్ను మిగుల గౌరవముగ చూచుచున్నాడు” అని యాతడు చెప్పెను.

“కావున మీరు సౌఖ్యముగ నున్నదని నేను భానించెద”దని నేనడిగితిని.

“నుజుముగ నే యున్నాను. ఆస్ట్రేలియాను వైద్యమునజేరి నందులకు నా నేమియు కష్టముగ లేదు. నన్ను నొకవయసు జూచుచున్నాను. నాకు నిమనకు ఆరుపిల్లలుగల వీర మిన్నెదరు. కాని యిచ్చటికి వచ్చినవాడు ఇంటికి మరలపోవునా యని సందియ మొదవుచుండును. కాని మామండ్రివైనికులకు భావి కాలమునుగూర్చి చింతయుండదు. మరణమనిగ భయముండదు. నేను జన్మములను మార్కొనిన తోడనే నా మనోరథ మిదేరను.” అని గురుభూషణసింగు నాతో చెప్పెను.

తరువాత నితడు వెదలిపోయినాడు. ఆస్ట్రేలియాను ప్రభుత్వమునాడు అచ్చటి భారతీయులకు వైద్యమున చేర్చుకొనకుండుటచు-ద, నాకునిచా రక్షణముగ నుండినది. ఈవిధమున నే కనడాలోని భారతీయులు వైద్యమున చేర్చుకొన బడలేదు. అచ్చట నుండునిమాత్రమే చేర్చుకొని, లెక్కన వార్తలను యుద్ధముచేయ కుతూహలపై యున్నను వారిని నిరాకరించి,

చిన్న పురుగులు 100

వెద్ద వెద్ద బట్టతలను జేయును.

చుండు, బోడి యగుట, వెండ్రుకలూడుట, పుర్రెపై జల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన కలుగును.

పాఠకులూగా! ఈ పురుగువలె కేయిం బవల్లు కిధి విరామములేక మీరు పనిచేసినచో మీ మీ గృహములలోని నేల కొట్టెల్ల బంగారంతో నింపబడియుండును.

శీతకాలక పనిచేయుచుండు ఈ చుండు పురుగునకు, అతివ్యాప్తికయి వేరొందిన తేనెటీగ సహకార్య నుండదగిన బంటు.

చుండు, ఆరంభమయిన వెంటనే నీరోధక నిర్బంధ ప్రక్రియల నుపయోగింపక ఉపేక్షించిన ఆచరణలముననే బట్టతల వారితో సహకార్య గావలసినవచ్చును కావున కట్టి పా మరేతువును

కామినియా నూనె

సహజమున గంహరింపుడు. చుండును బోగొట్టును. వెండ్రుకలను రానివ్వదు. పుర్రెచుండును పోగొట్టును. తలకట్టుకు మరింత సుగంధద్రవ్యము.

ఈ రీతిని నకులు నూనెలను తయారుచేయువారి మోసమున పడకుడు.

తల బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0 ని. పి. రు. 0-4-0
” 8-కి రు. 2-1-0 ని. పి. రు. 0-7-0

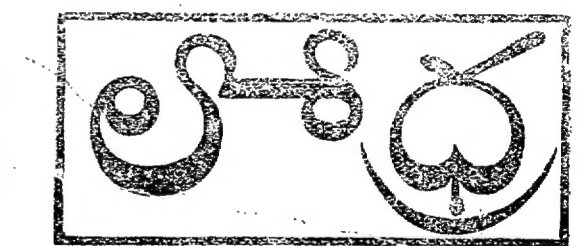
’డె చి తి ము.

ఈ సుగుణముల రుజువుపడుటకయి, ఆర్థజానీటి పంపుకొనవారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు సరిపోవునంత నూనె గల నీసా ఉచితముగా బంపబడును.

సోలు ఏజెంట్లు:—

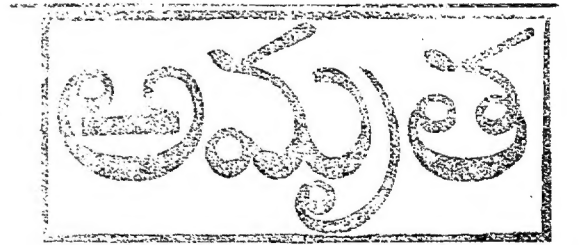
ఆంగ్లోయూడియోన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెనీ, నెం 155, బొమ్మాయసీడు కిడ్లీ, బొంబాయి.

మద్రాసుయేజంటు:— మెహతాపురుషోత్తంమూర్తి, 29, చై నాబాబాయోడ్, మదరాసు.

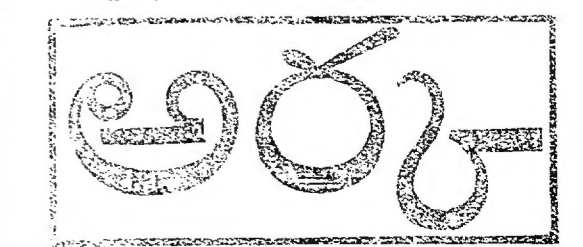
గర్భాశయ దోగనివారికి:— శ్రీలక్ష్మ గలుగు బుగుళుల బహిష్టి కాకుండుట, అకాలబహిష్టి, మెల బాడ్డి గాను, తక్కువగానానోవుట, కుసుమదోగము, సంతాపహీనత, రక్తహీనత, మలబద్ధకము, సూతికావాతము, కీళ్లనొప్పులు, అధికాల్లు, ఆరతేనులు మంట మొదలగు శ్రీ మర్మ వ్యాధులను కుదుర్చును.

వెద్దబుడ్డి రు 3-0-0. చిన్నది రు 1-10-0.

రక్తమర్మ ప్రాసనకము:— ఇది రక్తిహీనత, మలబద్ధకము, అశ్మయ, కీళ్లనొప్పులు, సోమదోషము, మేహ ప్రణములు, మలబంధములు, నిశ్చయ్యక, కడుపులో చుండు మొదలగు వ్యాధులను నివారించి శరీరములక కాంతిని బుజుకమున లీజున్నును యిచ్చును.

వెద్దబుడ్డి రు 3-0-0. చిన్నది రు 1-10-0.

జ్వర నివారక బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0

కేసరికుటీరం, అయుర్యేద బొమ్మకాల, 166 9, బందరువీధి, మద్రాసు.

ప్రాంచి:— సికింద్రాబాదు అండ్ నెల్లూరు.

కమలామణిలేఖలు

వల 10 అ.] పూర్వగుచ్ఛము - తయారైనది. [వీ. పి. ద్వారా 10 అ]

జూలై 10 ప్రతులు వీ. పి. ఖర్చు సహా, రూ. 2-2-0.

వల 10 అ.] ఉత్తర గుచ్ఛము - ముద్రణలో నున్నది. [వీ. పి. ద్వారా 12 అ]

ఉత్తర గుచ్ఛము కొద్ది కాలములోనే వెలువడగలదు. ఈ లోపల పూర్వగుచ్ఛమును మఱి మఱి చదివి అందుగల పొందికలు, రససంతోషములగు వట్లు, విశేషార్థములు, మున్నగువానిని బుద్ధిమంతులు గ్రహించి ఆనందింతురుగాక. నమలిన కొలది బయలుపడునట్టి చదివే వట్టిమాటలచే వర్ణించి తెలుపుట సాధ్యము కాదుగదా! ఈ పూర్వగుచ్ఛమును నెక్కువగా చదివి నారమును సంపూర్ణముగ గ్రహించినవారి హృదయములు ఉత్తర గుచ్ఛమునకై తగ్గరపడుచుండుట నిస్సందేహము. ఆంగ్లేయ భాషలో దొరలును మన వారునుగూడ లక్షలకొలది జనులు చదివి స్వాభించిన యీ తేజవలని యానందమును ఆంధ్రలోకమందెల్లదల వ్యాపింపజేయుట మహాభారము గావున, ఈక్రింది యేర్పాటు చేయబడినది. ఏమనగా—

జూలై ఒకచేయారి 5 ప్రతులు పూర్వగుచ్ఛము తెచ్చించుకొని వీ. పి. ఖర్చు సహా రూ. 2-2-0. లు చెల్లించువారికి ఉత్తర గుచ్ఛము తయారైన వెంటనే 1 ప్రతి

బహుమానముగా

పంపుచున్నాము. మఱియు, తప్పక చేరుటకై పోస్టేజి నైతము భరించి బంగీద్వారా పంపుచున్నాము.

జూలై పూర్వగుచ్ఛమును వీ. పి. గా పంపుచున్నారా? ఎన్ని ప్రతులు?

విక్టోరియా డిపో - మైలాపూరు - మద్రాసు.

భాషాశిక్షకులకు పరము: బహుదేశ సహితమైన డా॥ వీ. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసవరిల్లా

అపరకుశ్రపు రక్తముకలన జనించు బాధ్యములకు కిరీటుకంటి మందు. కుడవులను, నుచ్చలను, గండమాలను పుండ్లను, ప్రాతనోష్ణలను అన్ని విధములకలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి

వనోపధిసారసవరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైన మధ్యవర్తికను అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును, కారైసంబంధమును నొప్పులను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరచును. శరీరారోగ్యమును గలుగజేయును. 16 సోజిలవర కుండలకు 4 ఔన్సుల బుడ్డిలో అమ్మబడును.

ప్రొత్తెట్టరు:— వీ. డి. సావంత్. 144, ఫననవాడి, నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fannawadi, No. 144 No 2, BOMBAY.

వికభాషాలిపి ప్రశంస

ఇది దేశ్యులకంటి అపారాయ విరచితము
వల 0-4-0 పోస్టేజి అధికము.

ఆంధ్ర సర్వకళాశాల-విద్యాప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే
గ్రాహితమైనది. వల 0-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, 6 తంబుశెట్టి బీధి, మదరాసు.

మీ బాయిలరు

విశేషకాలము పనిచేయవలెనన్న "ఇంగ్లీషుబాయిలరు కామ్రాజిష్"ను యుపయోగించవలయును. దాని సుపయోగించిన బాయిలర్లు శ్రుప్పుపట్టి పొక్కులు పొక్కులుగా లేచి చెడిపోకుండుటయే గాక షెల్ స్టిల్లుకు చక్కని మెరుగు నిచ్చును; ఆపమునున్న గొట్టములనున్న శ్రుప్పు పట్టకుండగను శుభ్రముగాను నుంచును. ఈ కామ్రాజిష్ యుపయోగించినచో సంవత్సరముల తరబడి బాయిలరు చెడిపోకుండ ఎప్పుటి కప్పుడు క్రొత్తవానివలె నుండును.

దానియొక్క యుపయోగమును గురించియు సలహాను గురించియు అసలు యేజుట్లకే వ్రాయవలయును

5 గాలనులుగల రము 1-కి రు 26-0-0

ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అండు ఇంజనీరింగు పర్సన్సు,

తపాలపెట్టె నెం 553 రు

389

మదరాసు

(పై కామ్రాజిష్ గోరునప్పుడు ఈ పత్రిక పేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము)

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

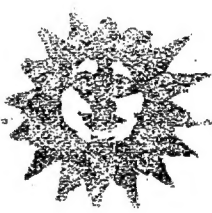
చక్కని డబ్బీలో సహజ సీసా 1-కి 0-8-0

తలనొప్పుల మాన్పును. పార్వపు నొప్పుల బారదోలును. వాయువుపోట్ల పోగొట్టును. సువాసనగలిగి యుండును. ప్రతియింటనుండదగినది. అమృతాంజనం డిపో: 109, ప్రేరికోడ్డు, బొంబాయి, T. శంకరాచారి వీధి, చక్రాను.

కుంకుమపువ్వు

పువ్వు కుంకుమ

పువ్వు కుంకుమ

వ్యచ్చమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యమాడ్కును గమనింపుడు. కరస్పాడ్డెన్ను మొదలగునది ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అండు కంపెనీ. (53) 21. హమ్మంగీధి, బొంబాయి.

హెచ్. టి. మహమ్మద్ అండుకో, [723] మదన్ పురా, బెనారస్ సిటి.

కాశీలోనుండు అనేక వట్లు, జరి విచిత్రమయిన మంచినస్తువులు వీరుబహుచవుకగ సప్లయిచేతురు. ఒకసారి ఆర్థు యిచ్చిచూచినచో తమకే తెలియగలదు.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కోపులు - పిలుములు - డేరాలు - గ్యానుడిక యాలు - నొప్పులకాట్టలు - గారడి పుస్తకములు విక్రయించుట. క్యాటలాగు కావలెనా? (522) బి. ఈశ్వరప్ప అండు సన్యు, విశాఖపట్టణము.

తేలుమందు వెల సీసా 1-కి 0-8-0

తేలు కాటువలన విషము నెక్కుగల ప్రవేశించదు. తేలు కాటువలన అపాయము లేదు గాని విశేష బాధ గలదు. మట్టివంటి కొంచెము మందుపోసిన బాధ మాయమగును. బాధ సరముల వెంట కెద్దనగము దగ్గరనుండిలాగుట ప్రారంభించుట మట్టివంటిను బండ్ల పొగుకుటల చేసిన బాధ తగ్గును. ఈ ప్రాణకము వనేకులు పరిశీలించిరి. ఇది మిగుల ఘాటుగలిగి నీటివలె నుండును.

ప్రతియింటనుండ దగినది. అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు.